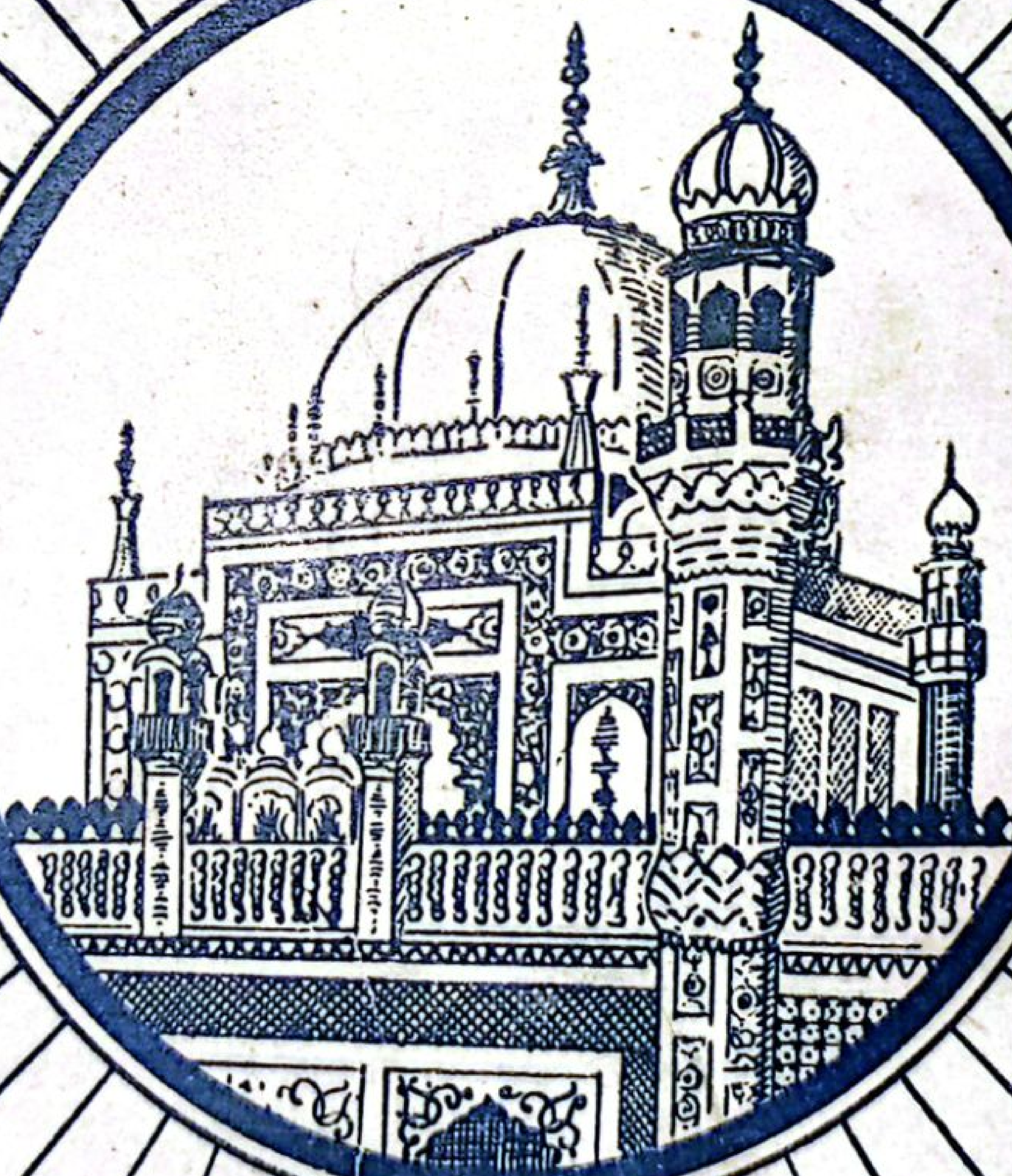
منتخب

شاهه جو رسالو

منتخبه: رشيد احمد لاشاري

آر، ايڇ احمد اينڊ برادرس تاجران ڪتب
شاهي بازار حيدرآباد پاڪ

سورهه سنڌي ادب

صاحب خان ·سورهه· ميراڻي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

منتخب

شاھ جو رسالو

منتخب

رشيد احمد "لاشاري"

قيمت
- آرٽ پيپر پلاسٽڪ ڪور ٨-٠٠
- وائيٽ پيپر ڪارڊ ڪور ٣-٥٠
- سادو پيپر رنگين ڪور ٣-٠٠

ڇپائيندڙ :

آر. ايچ. احمد اينڊ برادرس

پبلشرس، بوڪسيلرس، اسٽيشنرس اينڊ پيپر مرچنٽس

شاهي بازار، حيدرآباد (پاڪ)

فون نمبر ٢٧١٨

دفعو : پهريون

تعداد : هڪ هزار

سال : ١٩٦١-٦٢ع

ڇپيندڙ :

مدينه پرنٽنگ پريس

رسالا روڊ حيدرآباد (پاڪ)

فون نمبر ٢٤٧٤

گذارش

شاه جي ڪلام جي پڙهڻ ۽ پرجهڻ جي سڪ نہ رڳو پڙهيل ۽ مالدار طبقي کي آهي پر آن کان وڌيڪ غريب ۽ ٿوري تعليم وارا سنڌي ڳوٺاڻا ۽ هاري ناري لا ڪيٽي لال جي پاڪ آستاني جا پانڌيئڙا ۽ رسالي جي هر لفظ کي آيت ڪري سمجهڻ وار نظر اچن ٿا. افسوس آهي جو آهي ويچارا پنهنجي غريبيءَ ۽ مفلسيءَ جي ڪري "شاه جو رسالو" خريد ڪري پنهنجي گهر ۾ رکي نٿا سگهن. انهيءَ خيال سان حضرت پٽ ڌڻيءَ جي پيغام کي گهر گهر پهچائڻ لاءِ سڄي رسالي جو انتخاب ڪري، هر هڪ سر منجهان آهي چونڊ بيت ڏنا ويا آهن، جي خاص طرح ننڍي وڏي جي زبان تي چڙهيل آهن ۽ هر هڪ بيت ۾ اسان جي روزاني زندگي سمايل آهي. اميد تہ هي "منتخب شاه جو رسالو" سنڌي عوام جي نظرن ۾ هر طرح مقبول ثابت ٿيندو ۽ شاه جي ڪلام کي پڙهي، روحاني لذت حاصل ڪرڻ سان گڏ، هن ناچيز کي ضرور دعا سان ياد ڪندا رهندا.

فقط

ناچيز : رشيد احمد "لاشاري"

فهرست

شاه صاحب جي زندگيءَ جو احوال

شاه عبداللطيف ڀٽائي کي سنڌ جو ٻچو ٻچو سڃاڻي ٿو. سندس وڏا اصل هرات جا رهاڪو هئا، پر پوءِ امير تيمور جي ڏينهن ۾ اچي سنڌياريءَ ۾ رهيا. هرات جي سيدن منجهان سيد مير علي جو پٽ مير حيدر شاه، جو سير ۽ سياحت جي ارادي سان هالن مان اچي نڪتو هو، تنهن شاه محمد هالي جي نياڻي فاطمه سان شادي ڪئي. جيئن ته سيد صاحب جي والده جو نالو به فاطمه هو، تنهنڪري پنهنجي گهر واريءَ جو نالو ڦيرائي بيبي سلطانه رکيائين. مير حيدر شاه اڃا هالن ۾ ئي هو، ته کيس پنهنجي والد جي وفات جي خبر پيئي ۽ هڪدم وطن واپس وريو. سندس اسهڻ بعد کيس پٽ ڄائو، جنهن جو نالو به سيد مير علي رکيائون، ان جي اولاد منجهان اسانجي فخر جو باعث، شاه عبداللطيف پيدا ٿيو. هو ڪلهوڙن جي صاحبيءَ ۾ سنه ١٦٨٩ع ڌاري کوٽ ڪنڊياڻي، تعلقي هالن جي ويجهو ڀئي پور ۾ ڄائو هو. پر ڪن جو چوڻ آهي، ته سندس جنم جو هنڌ هالا حويلي آهي، جو ڀٽ کان ٩ ڪوه پري آهي.

شاه عبداللطيف ڀٽائي، سيد حبيب الله شاه جو پٽ، سيد عبدالقدوس شاه جو ڀوٽو، سيد جمال شاه جو پڙ پوٽو ۽ شاه ڪريم جو ٽڙ پوٽو هو. شاه عبدالڪريم بلڙيءَ واري جو مفصل احوال بيان العارفين ۾ ڏنل آهي، جو پنهنجي وقت جو هڪ ڪامل ولي ۽ ديدار الاهي جو سرچشمو هو. شاه صاحب جو والد، سيد حبيب شاه به هڪ وڏو عارف، صوفي ۽ عالم هو. هن سوئي ڪند وارن بزرگن جي خاندان مان شادي ڪئي، پر اولاد ڪونه ٿيس.

ڊاڪٽر گربخشاڻي لکيو آهي ته "شاه صاحب جي والده، شاه ڏياڻي جي نياڻي هئي، ۽ شاه ڏياڻي کي مخدوم ڏياڻو به ڪري سڏيندا آهن" پر مولانا دين محمد وفائي جو چوڻ آهي ته مخدوم عربي ڏياڻو، ١٠ صديءَ هجري ۾ ٿي گذريو آهي، ۽ شاه صاحب ١٢ صديءَ جو آهي، تنهن ڪري اها بيبي، مخدوم ڏياڻي جي نياڻي نه آهي، بلڪ سندس خاندان مان آهي ۽ مخدوم عربي ڏياڻي جي خاندان کي سوئي ڪند وارا بزرگ به سڏيو ويندو آهي" اهڙيءَ ريت، شاه حبيب کي جڏهن ٽن شادين هوندي به اولاد ڪونه ٿيو، تڏهن ڪنهن درويش کان اولاد ٿيڻ لاءِ دعا پنيائين. ان دعا ڪيس ته توکي هڪ پٽ ڄمندو، جو زماني جو قطب ٿيندو ۽ انجو نالو به منهنجي نالي وانگر عبداللطيف رکجانءِ.

شاه حبيب کي ستت ئي مخدوم عربي جي خاندان واري بيبيءَ منجهان هڪ فرزند پيدا ٿيو. ان جو نالو عبداللطيف رکيائين، پر اهو ننڍي هوندي فوت ٿي ويو. پوءِ وري ٻئي گهر مان سيد جمال شاه پيدا ٿيو، جنهنجو اولاد اڄ ڏينهن تائين پٽ جي گاديءَ تي ويهندو اچي. وري ساڳئي پهرئين گهر مان عبداللطيف نالي ٻيو پٽ ڄائو، جو اسانجي سنڌ جي شاعرن جو سرتاج ٿي گذريو آهي.

شاه صاحب جو ڏاڏو شاه عبدالڪريم، بلڙيءَ وارو، مٽيارين ۾ پيدا ٿيو هو. مخدوم نوح جي چوڻ موجب بلڙيءَ ۾ وڃي رهيو ۽ اتي وفات ڪيائين. سندن پوٽو سيد جمال شاه بلڙيءَ مان لڏي، وري اچي مٽيارين ۾ رهيو ۽ ان کان پوءِ شاه صاحب جي والد سيد حبيب شاه ٻئي پور کي اچي آباد ڪيو، ۽ اتان وري ڪوٽڙي مغل جا وڻ وسايائين. شاه عبداللطيف ڀٽائيءَ جو ننڍپڻ کان وٺي جوانيءَ تائين پهچڻ وارو زمانو اتيئي گذريو، جنهن جي باري ۾ ڊاڪٽر گربخشاڻي لکي ٿو ته "شاه عبداللطيف جي ننڍپڻ بنسبت جيڪي اڪيچار قصا ۽ ڪهاڻيون مروّج آهن، سي اعتبار ۾ آڻيون ته ڏسبو، ته هو چمندي ئي چام هو. ننڍي وهيءَ کان ئي وٺي ڪڏهن ڪڏهن وجد جي حال ۾ اچي ويندو هو ۽ ان حالت ۾ غيبي مشاهدا نظر ايندا هئس ۽ پنهنجن جيڏن سرتين کي علم

الاهي جي باريڪ نڪتن تي وعظ ڪندو هو ۽ پڻ اچرج جهڙيون ڪرامتون ڏيکاريندو هو."

شاه صاحب جي تعليم ۽ تربيت. شاه صاحب پنهنجي گهر ۾ جيڪا تربيت حاصل ڪئي سا سندس ازلي سعادت جي ستاري روشن ڪرڻ لاءِ ڪافي هئي، پر تنهن هوندي به ڪيس دنيا جي ظاهري رسمن موجب آخوندنورمحمد ڀٽيءَ وٽ پڙهڻ وهاريو ويو. آخوند صاحب جڏهن شاه صاحب کي "الف" پڙهڻ لاءِ چيو تڏهن شاه صاحب جواب ڏنو ته "الف" پر جڏهن "ب" پڙهڻ لاءِ چيائينس، تڏهن شاه صاحب پڙ ڪڍي بيٺو، ته "الف" کان پوءِ "ب" ته آهيئي ڪانه، پوءِ "ب" ڇا جي چوان؟ نيٺ پيءُ ڇٽا شاه حبيب وٽ لنگهي ويا، جنهن مام کي معلوم ڪري، پنهنجي فرزند کي چيو، ته ابا تون حق ٿو چوين، پر زماني ۾ پڙهڻ ۽ پڙهائڻ لاءِ ظاهري علم پرائڻ جو اهوئي نمونو آهي، تنهن ڪري "ب" کي به ڇڏو ڪين ڪيو ويندو!!

شاه صاحب ان کان وڌيڪ ڪيترو علم حاصل ڪيو تنهن لاءِ ڪا به تحقيق ٿيل ڪانهي. ڊاڪٽر ٽرمپ جنهن پهريائين پهريائين شاه جو رسالو جرمنيءَ جي لپسيا شهر ۾ ڇپايو، سنڌيءَ ٽائيپ ۾ ڇپايو، سو لکي ٿو ته :-

شاه صاحب جي اڻ پڙهيل هجڻ واريءَ دعويٰ کي رد ڪرڻ لاءِ سندس ديوان "رسالو" ئي ڪافي ثبوت

آهي، جنهن ۾ هن عربي، فارسي وغيره زبانن جا اونها محاورا ڏيکاريا آهن.

ڊاڪٽر گربخشاڻي لکي ٿو ته "يقين سان چئي سگهجي ٿو، ته کي قدر درسي تعليم حاصل ڪري، ڪي قدر پنهنجي سر تجربي ۽ مطالع ڪري شاه عبداللطيف ان زماني جي لياقت آهر، هر علم ۾ چڱي مهارت حاصل ڪئي. عربيءَ ۽ فارسيءَ جو عالم هو ۽ پنهنجي ماد ريءَ زبان تي ڪيس ڪلي ضابطو هو. نه فقط ائين پر هين ٻولين جهڙوڪ بلوچي، سرائڪي، هندي، پنجابي وغيره جي پڻ قدري ڄاڻ هيس. ازانسواءِ سندس تاريخي معلومات به وسيع هئي. سنڌ توڙي هندستان جي هين ڀاڱن جي قصن، ڪهاڻين کان به چڱيءَ طرح واقف هو. قرآن ۽ حديث، فقه ۽ فلسفه، تصوف ۽ ويدانت، صرف ۽ نحو وغيره جو به ڳوڙهو اڀياس ڪيو ٿو ڏسجيس. قرآن شريف، روميءَ جي مثنوي ۽ شاه ڪريم جو رسالو اڪثر ساڻس همراه هوندا هئا. روايت آهي ته مياں نور محمد ڪلهوڙيءَ، مثنويءَ جو هڪ نهايت عمدو سونا ڪاري دستخطنسخو ڪيس تحفه طور ڏنو هو. هاڻ جيڪڏهن شاه آمي هجي ها، ته ڪيس اهڙي تحفه سوڪاڻ جو ڪهڙو سود؟ انهن ٽنهي ڪتابن ۽ مذڪور ڪيل علمن مان ڪيترا مضمون پنهنجي شعر ۾ پڻ داخل ڪيا اٿس ٠٠٠٠٠١ها لاجواب ثابتي آهي، ته شاه عبداللطيف پنهنجي زماني جو يگانو فاضل ۽ عالم شخص هو."

مرزا قليچ بيگ مرحوم لکي ٿو ته :-

”شاه صاحب وٽ هڪڙا ٽي ڪتاب قلمي موجود هوندا هئا، جي اڄاتائين رکيل آهن :- (١) قرآن مجيد (٢) مثنوي مولانا جلال الدين روميءَ (٣) شاه عبدالڪريم بلڙيءَ واري جو رسالو“.

جيتوڻيڪ اهي سڀئي ڳالهيون شاه صاحب جي عالم هجڻ جو ثبوت پيش ڪن ٿيون، پر تنهن هوندي به، تحفته الڪرام جو مصنف، ميرعلي شير قانع ٺٽوي، جو خود شاه صاحب جي زماني ۾ ٿي گذريو آهي، سو لکي ٿو ته :-

”شاه جيتوڻيڪ اُمي (بلڪل اڻ پڙهيل) هو، پر تنهن هوندي به سڄي دنيا جو علم سندس دل جي تختيءَ تي اُڪريل هو“. جيتوڻيڪ مرحوم مولانا دين محمد وفائي ۽ ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ جي تحقيق موجب مخدوم محمد معين ٺٽوي شاه صاحب جي استدعا تي ”اويسيه“ نالي هڪ رسالو به لکيو، جو اڄ ڏينهن تائين موجود آهي ۽ ان منجهان شاه صاحب جي فارسي داني جو پورو ثبوت حاصل ٿئي ٿو، پر تنهن هوندي به تحفته الڪرام جي مصنف جي قول کان پوءِ پيون سڀ قياس آرايون آهن، ۽ ان باره ۾ اسين ”لطف اللطيف“ جي مصنف، مولانا دين محمد وفائيءَ جي هيٺين راءِ کي بلڪل صحيح ٿا سمجهون :-

”اسانجي چاڻ ۽ تحقيق موجب شاه صاحب رواجي نموني ۾ ڪنهن به آستاد وٽ تعليم ڪانه ورتي هئي پر هو پنهنجو پاڻ مطالع ڪندو ۽ علم پرائيندو ويو. لڪڻ نه سکي سگهيو، پر پڙهڻ جو پاڻ ۾ چڱو محاورو پيدا ڪري ورتائين. هو فطرتي شاعر ۽ ڏاڍو تيز فهم ۽ هوشيار ماڻهو هو، جنهن ڪري هڪ هڪ شئي جو جدا جدا رنگ ۽ اصلي روپ ۾ نظارو ڪندو رهيو ۽ من موهيدڙ آواز ۾ پيش ڪندو آيو. سندس ڪلام جو ايڏو بلند انداز ۽ بلند بيهڪ آهي، جو ڪوبه ماڻهو اعتبار ڪري نه سگهندو ته شاه صاحب ڪو اڻ پڙهيل يا معمولي پڙهيل هو. پر جن ماڻهن کي هيءَ خبر آهي، ته دل جي صفائي ۽ رياضت ڪرڻ کان پوءِ انسان جو اندر اُجري ٿو ۽ منس ڪيترائي اهڙا مخفي راز پيدا ٿي پوندا آهن، جن رازن ۽ رمزن جي عام ماڻهن کي سمجهه ۽ ٻوجهه ئي ڪانه هوندي آهي، سي ئي ويساه ڪري سگهن ٿا، ته الله تعاليٰ ڪيترن اڻ پڙهيل ماڻهن کي ڳجها علم جا خزانا عطا ڪري ٿو، جنهن کي ڏسندي هڪ عاقل عالم ماڻهو دل ۾ دنگ رهجي وڃي ٿو.“

شاه صاحب جو سير ۽ سفر :- شاه صاحب جو والد، سيد حبيب شاه ڪوٽڙي مغل نالي جنهن ڳوٺ ۾ رهندو هو، اتان جو حاڪم مرزا مغل بيگ

ارغون هو، جنهن کي سيده بيگم نالي هڪڙي نياڻي هئي. هڪڙي پيري سيده بيگم بيمار ٿي پيئي. سندس مائٽن دستور موجب شاه حبيب کي دعا ڦيڻي لاءِ وٺي هلڻ لاءِ چيو، پر پاڻ طبيعت ناساز هئڻ سبب پنهنجي پياري فرزند شاه عبداللطيف کي موڪليائون. شاه صاحب اچڻ شرط اُن نازنين جي چيچ پنهنجي هٿ ۾ جهلي چيو ته:-

”جنهن جي آگر سيد هٿ ۾، تنهن کي لهر نه لوڏو“

مغلن ان وقت ته ڪجهه ڪين ڪڇيو، پر بعد ۾ ڏاڍي ڪاوڙ لڳين ۽ شاه صاحب جي اهڙي هلت تي، سندن پڪا دشمن ٿي پيا. عشق جي چڻنگ نڍي هوندي هن جي چولي پئجي چڪي هئي؛ پر هن واقعي کان پوءِ آلي مان آگ ٻري پيئي ۽ محبت اهڙو مچ مچايو جو ڏينهن جا ڏينهن ٻرن ۽ بيابانن ۾ وڃي گذارڻ لڳو. شاه حبيب جڏهن پنهنجي پٽ جي اهڙي پريشان حالت ڏٺي، تڏهن مغلن کان انهيءَ سڱ ڇڪڻ جي هر طرح ڪوشش ڪيائين پر ڪابه ڪاميابي حاصل ڪانه ٿي. نيٺ اسانجي شاعر سڳوري نااميديءَ وچان ديس ڇڏي، پرديس جا ڏک ڏاکڙا ڏسڻ قبول ڪيا ۽ وطن جا وڻ ڇڏي، نيرن ڪوٽ وٽ ڪاليءَ تي وڃي سنياسين ۽ سادن جي سنگت اختيار ڪئي ۽ هيلا يا ۽ ڪينجهر جو سير ڪندي، لڏي وٺان ڏيندو، پنيور ۾

مسئي ۽ جي سورن جي آڪاڻي ٻڌندو، خود سسئي ۽ جي روپ ۾ اچي حب ندي تي ويٺو. اتان گهڻيڪا ۽ لڪ لنگهي، وندر جا وڻ وسائي، گرو چيلي جو رڻ لتاڙي، هاڙهو ۽ هنگول لنگهي، هنگلاج وٽ اچي نڪتو. اتان واپس موٽڻ وقت لس ٻيلي جي وڏڪار جو سير ڪري، لاهوت ۾ آيو جتان ڏيڍ ڪوه پري شاه بلاول جي درگاه آهي. شاه صاحب جوڳين جي جاٽ سان هنگلاج جو تيرٿ ڪري، ٺٽي وٽان سنڌو نديءَ وارو پتڻ اڪري، ڪاري ۽ مٺي پاڻي جو ميلاپ لنگهي، ڪڇ ۾ آيو، ۽ پڇ شهر ۾ هالار ضلع وٽان ٿيندو، پوربندر وٽان آڪري، دوارڪا جو تيرٿ ڏسي، جهونا ڳڙه ۽ گرنار ۾ اچي نعرو هنيائين. پوءِ ڪنيات وٽان ٿيندو، ننگرپارڪر ۾ آيو، ۽ اتان پاڻر جو ٿر ڏسندو، مليرمارئيءَ جي ماڳن جو مشاهدو ڪندو، ويڙهي جهپ ۾ آيو. آتان جوڌپور ۽ جيسلمير جو به سير ڪيائين؛ مومل جي ڪاڪ جون ڪنڌيون، لڏاڻي جا لاه ڏٺائين، تنهن ڪان پوءِ وري ڪاٿر جو ٿر لتاڙي، ڏيپلي رحمڪي بازار مان ٿيندو، پراڻ جو پتڻ آڪري، ٽن سالن کان پوءِ پنهنجي ڳوٺ ڪوٽڙي مغل ۾ موٽي آيو.

شادي ۽ ڀٽ جي آبادي :- شاه صاحب کي پنهنجي ڳوٺ آئي اڃا ٻه ٽي ڏينهن مس گذريا، ته دل

قوم جا ڪي ڏاڙيل مرزا مغل بيگ ۽ ٻين مرد ماڻهن جي غير موجودگيءَ ۾ سندن گهرن تي ڪاهي آيا ۽ سڄو مال ٻهاري روانا ٿيا.

مغلن، موٽي اچڻ تي ڏاڙيلن جو پيڇو ڪيو. شاه عبداللطيف کين ويندو ڏسي، پنهنجون خدمتون آڇيون پر هنن قبول نه ڪيو، ۽ شاه صاحب کي گهٽ وڌ ڳالهايائون تنهن ڪري شاه صاحب کين پٺي، پاراتو ڏنو ته :-

"بيگ تنهنجي بيگي ڪوٺڙيءَ ۾ ڪان

اٿم آس الله ۾ ڏلَ مارينئي مان"

مرزا مغل بيگ پنهنجي سڀني سائين سوڌو دلن جي هٿان مارجي ويو. سندس خاندان منجهان هڪڙو ڇوڪر وڃي بچيو، جنهن جو نالو گولو هو، پر ٿورن ڏينهن کان پوءِ اهو به مري ويو. مغلن جي ٻين کي اچي خيال ٿيو، ته اهو سڄو قهر شاه صاحب کي رنجائڻ ڪري نازل ٿيو آهي، تنهن ڪري سندن خدمت ۾ حاضر ٿي، پنهنجو ڏوه بخشايائون ۽ بي بي سيده بيگم جي شادي، شاه صاحب سان ٿي، جنهن کي سڀ مريد، ادب وچان تاج المخدرات (ستين جو ڇٽ) ڪري ڪوٺيندا هئا.

شاه صاحب کي ڪوبه اولاد ڪونه ٿيو. روايت آهي ته بي بي صاحبه جي حامله هئڻ جي زماني ۾

هڪڙي پيري شاه صاحب پنهنجي ڪنهن درويش کي ڊوڙندو ۽ سهڪندو ڏٺو. معلوم ٿيو ته بي بي صاحبه کي پلي کائڻ جي خواهش ٿي آهي، ان لاءِ ڊوڙندو ٿو وڃي. شاه صاحب هڪدم چئي ڏنو، ته ”بابا! اهڙو اولاد ئي گهوريو، جو جمڻ کان اڳيئي، منهنجي فقيرن کي ٿو رلائي، ڄائو ته الائي ڪهڙا ڪلور ڪندو؟“ چونٿا، ته بي بي صاحبه جو اهو ٻار ڪهائي ٿيو ۽ وري اولاد ڪونه ٿيس.

بعد ۾ شاه صاحب پنهنجي ڏاڏي شاه ڪريم بلڙيءَ واري جي مقبره ٺهرائڻ لاءِ ملتان مان ڪاشيءَ جون سرون خريد ڪري، پيڙين جي رستي خدا آباد وٽان اچي لنگهيو. ميان نور محمد ڪلهوڙي هڪ معجون جي دٻلي کيس سوغات طور ڏياري موڪلي، جنهن ۾ زهر گڏيل هو. شاه صاحب اها دٻلي درياءَ ۾ اڇلي، ته مڇيون تري آيون. تنهن کان پوءِ ميان نور محمد کيس دعوت ڪري، هڪ سرڪش گهوڙي چڙهڻ لاءِ ڏني، پر شاه صاحب کيس بنا لغام جي سڌو ڪري ڇڏيو. پوءِ ميان نور محمد توڙي پيا مخالف، شاه صاحب جا سچا پڪا معتقد ۽ مريد بڻجي پيا. ميان نور محمد کي گلان ڪجهريءَ منجهان، ميان غلام شاه نالي جيڪو پٽ ڄائو، سو به شاه صاحب جي دعا سان.

شاه صاحب تنهائي پسند هو. تنهن ڪري ڪونڙي

مغل کي ڇڏي نون هالن جي پرسان ڀٽ جي ويراني کي اچي وسايائين جتي اڳي واريءَ جا دڙا، ڪبرن جون ويڙهيون، ڪرڙن ۽ ڪنڊن جا جهنگا هئا ۽ پرسان ڪراڙ نالي ڍنڍ وهندي هئي. اهو هنڌ هينئر ڀٽ شاه جي نالي سان سڏجي ٿو.

شاه صاحب اجا ڀٽ جي تعمير ۾ مصروف هو، ته سندس والد، شاه حبيب صاحب وفات ڪئي، ۽ کين کوٽڙي مغل مان ڪڍائي اچي ڀٽ شاه تي دفن ڪيائون. جيئن ته شاه صاحب جو نالو هنڌين ماڳين مشهور ٿي چڪو هو، تنهن ڪري پري پري جا ماڻهو سندن زيارت لاءِ ڀٽ تي پيرو ڪرڻ لڳا. ڪيترا وڏا وڏا گويا ۽ علم موسيقيءَ جا استاد شاه صاحب جي آستاني تي اچي حاضر ٿيا، جن سان دهليءَ جا مشهور ڳائڻا اٽل ۽ چنچل مشهور آهن. ڀٽ تي سڄو ڏينهن سرود ۽ سماع جي محفل لڳي پيئي هوندي هئي. شاه صاحب پڻ جو ڪلام به پيو ٻڌندو هو ۽ پنهنجا تيار ڪيل بيت ۽ ڪافيون به پيو جهونگاريندو هو.

شاه جو حليو ۽ شڪل: شاه صاحب قداور، سنهي ٻيهڪوارو، ڪڻڪ رنگو، اکيون وڏيون، خمار آلود سرخي مائل، پيشاني ڪليل، نڪ ڊگهو، ريش مبارڪ تمام وڏي، سينو ڪشادو، چيلهه سنهي ۽ بدن جونه ڏبرو ۽ نه ٿلهو هو. صفائي کي تمام گهڻو پسند ڪندو

هو. سندس جسم مبارڪ هميشه اهڙو گرم رهندو هو، جو ڄڻ بخار جي حالت اٿن. پاڻ هميشه سادگي پسند هئا ۽ سندن هلت چلت به سادي هئي.

شاه صاحب جي وفات:- پڇاڙيءَ عمر ۾ شاه صاحب کي ڪربلاءِ معليٰ جي زيارت جو شوق پيدا ٿيو. سفر جي تياري ڪري گهران ٻاهر نڪتو. رستي تي هڪ ڪرامت جو صاحب درويش گڏيس، جنهن چيو ته سائين! هي ڇا ٿا ڪريو؟ اوهان ته چوندا هئا ته "اسانجو ڪفن دفن ڀٽ تي ٿيندو ۽ هاڻي هليا آهيو پرڏيهه وسائڻ!" شاه صاحب کي اها ڳالهه دل سان اٿڙي ۽ هڪدم واپس موٽي آيو. ڪن جو چوڻ آهي، ته سرڪيڏاري جا بيت به شاه صاحب جن انهيءَ حالت ۾ امامن جي غم ۾ ڪارو ويس پائي چيا هئا. پر علامه دائود پوٽه صاحب ۽ ٻيا محقق ان ڳالهه جي ترديد ڪندي، سرڪيڏاري جا بيت احسان فقير ڏانهن منسوب ڪن ٿا. شاه صاحب جن ايڪيهه ڏينهن هڪڙي هنڌ ويهي، عبادت ۾ گذاريا ۽ بعد ۾ ٻاهر اچي غسل ڪري صاف ڪپڙا ڍڪي، مراقبي ۾ ٿي ويٺو. سماع جي محفل شروع ٿي، جا برابر ٽي ڏينهن جاري رهي. تنهن کان پوءِ شاه صاحب جن جي ويجهو وڃي ڏسن، ته سندس روح وڃي عالم ارواح ۾ پنهنجي مالڪ سان گڏيو آهي. شاه صاحب

جن ١۴ صفر سنه ١١٦٥ هجري مطابق سنه ١٧٥٢ع ۾ وفات ڪئي، جتي هينئر سندس ميلي جي موقعي تي شاعرن، اديبن، عالمن ۽ موسيقارن جو اجتماع ڪٺو ٿيندو رهندو آهي. شاه صاحب جو قبو، ميان غلام شاه ڪلهوڙي سنه ١٢٦٧ع هجريءَ مطابق ١٧٥۴ع ۾ ٺهرايو، جنهن تي فارسي ۾ ڪيترائي بيت اڪريل آهن، جن مان ابجد جي حساب موجب شاه صاحب جي وفات جي تاريخ معلوم ٿئي ٿي. انهن منجهان محمد پناه "رجا" جي ڏاهيل قطعه تاريخ مشهور آهي:-

گفت اين رجا مريد سن ارتحال پير
گرديده محوعشق ۽ وجود لطيف مير
زد نعره فراق دگر کرد سينه چاڪ
"شد محو دو رمراقبه جسم لطيف پاڪ"

تنهن کان سواءِ مقبره جي اتر طرف واري پٽ تي اڪريل هيٺئين بيت جي "رضوان حق" لفظ مان به شاه صاحب جي وفات جي تاريخ نڪري ٿي.

شاه صاحب ذوالمناقب سيدي عبداللطيف
آنکه قطب وقت خود بود ست در مردان حق
چون زجام ارجعي، مخمور نوش وصل شد
گفت ملهم غيب سال رحلتش "رضوان حق".

منتخب

شاه جـــو رسالو

بسم الله الرحمن الرحيم

سُر ڪلياڻ

(۱)

اَوَلِ، الله عَلِيمُ، اَعليٰ، عالَمَ جو ڌَڻِي،
قادِرُ پَنهِنجي قُدرَتَ سين، قائِمُ آهِ قَدِيمُ،
وَالِي واحِدُ، وَحدَهُ، رازِقُ، رَبُّ، رَحِيمُ،
سو ساراهِ سَچو ڌَڻِي، چَئِي حَمدُ حَڪِيمُ،
ڪَرِي پاڻَ ڪَرِيمُ، جوڙُون جوڙَ جَهانَ جُون.

(۲)

"وَحدَهُ لاشَرِيڪَ لَهُ"، جان تون چَئِين ايئَن،

تان مَيَ مُحَمّدُ ڪارڻِي، نِرتون مَنجهان نيِنهن،
تان تُون وَڃِيو ڪِيئَن، نائين سِرُ ٻِيَنِ ڪي؟

(٣)

سِرُ ڏُونڊيان، ڏَڙُ نَہ لَهَان، ڏَڙُ ڏُونڊيان، سِرُ نانهہ،
هَٿَ ڪَرايون آڱرِيون، وِيا ڪَپِڄِي ڪانهہ؟
وَحدَتَ جي وِهانءِ، جي وِيا سي وَڍِيا.

(٤)

وَحْدَہٗ لَاشَرِيْڪَ لَہٗ، ٻُڌَءِ نہ ٻوڙا!؟
ڪِيئَن تو ڪَنين نہ سُئا، جي گهٽ آندر گهوڙا!؟
ڳاڙِيندِين ڳوڙها، جت شاهدَ ٿِيندءِ سامُهان.

(٥)

وَحْدَہٗ لَاشَرِيْڪَ لَہٗ، اِيءُ وِهائِجِ وِيءُ،

ڪِنهين جي هارائِين، هَندُ تُنهنجو هِيُ،
پاٽان چوندءِ پِيُ، پِرِي جامُ جَنَتَ جو.

(٦)

عاشِقُ چَئُومَ آنَ کي، مَ ڪِي چَئُو مَعشُوقُ،
خَالِقُ چَئُومَ خَامَ! تُون، مَ ڪِي چَئُو مَخلُوقُ،
سَلِجِ تَنهِين سُلُوڪَ، جو ناقِصَنِ نَگِيو.

(٧)

وَحدَتان ڪَثرت ٿِي، ڪَثرَتَ وَحدَتَ ڪُلُّ،
حَقُّ حَقِيقِي هيڪڙو، ٻولِيءَ ٻِي مَ ڀُلُ،
هو هلا چو هُلُّ، بِاللّٰهِ سَندو سَجُڻين.

(٨)

پاٽهئي پَسي پاڻَ کي، پاٽهئي مَحبُوب،
پاٽهئي خَلقي خُوبُ، پاٽهئي طالِبُ تَنِ جو.

(٩)

سو هِيُ، سو هُو، سو آجَلُ، سو اللّٰهُ،
سو پِرِين، سو پَساهُ، سو وِيرِي، سو واهرو.

(١٠)

✓ پَڙاڏو سو سَڏُ، وَرُ وائِيءَ جو جي لَهِين،
هُئا آڳهِ گَڏُ، ٻڌڻَ ۾ ٻَ ٿِيا.

(١١)

ايڪُ نُصرُ، ڏَرَڪَ، ڪوڙين ڪَٽِس ڪَرِ ڪِيون،
جيڏانهن ڪَريان ڀَرَڪ، تيڏانهن صاحِبُ سامهون.

(١٢)

سُوريءَ سَڏُ ٿِيو، ڪا هَلندي جِيڏِيون؟
وَڃَڻُ تَنِ پِيو، نالو نِينهَن جِنهِن جي.

(١٣)

ڪاتيءَ ڪونهي وڏُ ھُ، ڳنُ وَڍيندڙ ھَٿَ ۾،
پَسيو پَرَ عَجيبَ جي، لِڇيو وِڇي لوھُ،
عاشِقنِ آندوھُ، سدا مَعشوقنِ جو.

(١٤)

ڪاتي تِکي ۽ تِئي، سَرُ مُنيائي ھوءِ،
مانَ وِرمَن توءِ، مُون پِريان جا ھَتڙا.

(١٥)

عاشِق زھر پِياڪَ، وِھُ پَسيو وِھسَنِ گھڻو،
ڪَڙي ۽ قاتِلَ جا، ھَميشه ھيراڪَ،
اَکِينِ لنوءَ لَطِيفُ چي، فَنا ڪِيا فِراقَ،
توڙي چِڪَنِ چاڪَ، تَہ بہ آہ نہ سَلَنِ عامَ کي.

(١٦)

آَصلِ عاشِقَ پانهنجي، سِسي نہ سانڍِين،
لاهِيو سِرُ لطيف چئي، ساهُ سَلاڙِيو ڏِينِ،
ڪُلنئون ڪاڻين، پُڇَن پوءِ پِريتڻو.

(١٧)

آَصلِ عاشِقنِ جو، سِرُ نہ سانڍِڻُ ڪَمُ،
سَؤَ سِسِنئا اگِرو، سند و دوسان دَمُ،
هِيءَ هَڏو ءِ چَمُ، پِڪَ پِريان جي نہ پَڙي.

(١٨)

رَڳُون تِيون رَبابُ، وَڄَنِ وِيلَ سَيَڪَهِہُ،
لَڇِڻُ ڪَڇِڻُ نہ تِيو، جانِب ري جَبابُ،
سوئي سَنڌِينڊِمِ سُپِرين، ڪِيَس جنهن ڪَبابُ،

سوئي عين عذاب، سوئي راحت روح جي.

(۱۹)

سوئي راهَ ردِّ ڪري، سوئي رَهنماءُ،
وَتُعِزُّ مَنْ تَشاءُ، وَتُذِلُّ مَنْ تَشاءُ.

(۲۰)

سِڪين ڪه سَلامُ کي، ڪَرين ڪه نه سَلامُ؟
پِيا دَرَ تَنِ حرامُ، اِيُ دَرُ جِنين ڏِٺو.

(۲۱)

مِٺايان مٺو گهڻو، ڪَڙو ناهِ ڪَلامُ،
سُڪوت ئي سَلامُ، پِريان سَندي پارَ جو.

(۲۲)

پِريان سَندي پارَ جي، مِڙئي مِٺائي،

ڪانهي ڪڙائي، چکين جي چيٽ ڪري.

(٢٣)

تو جنين جي تات، تن پڻ آهي تنهنجي،
"فاذڪروني اذڪرڪم" اِيَ پروڙ بات،
هت ڪاتي، گڙ وات، پڇڻ پر پرين جي.

(٢٤)

جيين هيڪار، منجهان مهر سڏ ڪيو،
سو مون سڀ چمار، اورڻ آهوئي ٿيو.

(٢٥)

پاپوهيو پڇن، ڪٿي هت حبيب جو؟
نيزي هيئان نينهن جي، پاسي پاڻ نه ڪن،
عاشق اجل سامهان، اونچي ڳاٽ اچن،
ڪسن قرب جن، مرڻ تن مشاهدو.

سر يمن ڪلياڻ

(١)

تُون حَبِيبُ، تُون طَبِيبُ، تُون دَرد جي دَوا،
جانِبَ منهنجي جيءَ ۾، آزَرُ جا اَنواع،
صاحِبَ! ڏي شفا، ميان! مَرِيضن کي.

(٢)

تُون حَبِيبُ، تُون طَبِيبُ، تُون دَرد جو دارُون،
دَوا آهِن دل کي، تنهنجون تَنوارون،
ڪَريان ٿي ڪارُون، جِنَ ڪِي پُنهُون نَه پِئي.

(٣)

تُون حَبِيبُ، تُون طَبِيبُ، تُون دارُون کي دَردَن،

تون ڏيين، تون لاهين، ڏاتر! ڪي ڏڪندن،
تڏهن ڦڪيون فرق ڪن، جڏهن آسر ڪرهوان ڪي.

(٤)

جان ڪي ڪري طبيب، دارون هن درد جا،
هتيو سي حبيب، اکوڙيو آڏ ڪري.

(٥)

هن حبيب هٿ! ڪٿي، ٽيڪ م، ٽورو لاءِ،
پريم! تنهنجي گهاءِ، مران ته مان لهان.

(٦)

تن طبيب نه تون، سڌ نه لهم سور جي،
سانڍي پهنجا ڏيڙا، ڏڏ ڪٿي ڪ پون،
ڪانه ڳهرجي مون، حياتي هوتن ري.

(٧)

پاڙي ويجَ هئام، تان مُون مور نَہ پُڇيا،
تيلاهِين پيام، مورِيسَر آڪِين ۾.

(٨)

وَڏي جَنِ وِڏياسِ، وِري ويجَ ئي سي ٿِيا،
ترت ٻڌائون پَٽيون، روز ڪِيائون راسِ،
هينئڙا! تنِين پاسِ، گهارِ تہ گهايَلُ نَہ ٿِيين.

(٩)

ويجَ! ۾ ٻکي ڏِي! آلا، چِگي ۾ ٿِيان!
سَجَڻُ مانَ آچي، ڪَرَ لاهو تِي کِڏِ هِم.

(١٠)

ڪاندِين، ٽاندِين، ٻاٻرين، پڇان مَرُ پِيمِي!
جِيرا، جگر، ٻڪيون، سيخن ۾ ٽِيئي!

وِيچِڙئون وِيئي! ٿِي وَ هِيٺِي سَجَڻين!

(١١)

پُڇ پَتنگن کي، سَندِيون ڪا مَنَ خَبَرُون،
آڻيو وِجھنِ آڳِ ۾، جي پَنھِنجو جي،
جيري جَنِين جي، لَڳا نيزا نينھَن جا!

(١٢)

پَتَنگُ چايين پاڻَ کي، تَہ آچِي آڳِ اَجھاءِ!
پَچَڻُ گھڻا پَچائِيا، تُون پَچَڻُ کي پَچاءِ!
واقِفُ ٿِي وِساءِ، آڳِ نَہ ڏِجي عامَ کي.

(١٣)

صُوفِي صاف ڪِيو، ڏوٿي وَرَقُ وُجُودَ جو،
تِھان پوءِ ٿِيو، جيئري ڀَسمُ پِرِينءَ جو.

(١٤)

صُوفِي چائِين، سَڏَ ڪَرِين! صُوفن اِيَ نَہ صَلاحَ،
ڪاڻي رَڪَ ڪُلاہَ، وِجھ اَچلي آگِ ۾.

(١٥)

عَالَمُ آئُون ساڻُ، پَرِيو پِير ڪَرِي،
پاڻَ نَہ آهي چاڻُ، مانڊِيَ مَنڊُ پَکيڙِيو.

(١٦)

ظاهِرَ ۾ زانِي، فِڪرَ مَنجھ فَنا ٿِيا،
تِنِين کِي تَعلِيمِ جِي، کُڙھ آندِ رِ ڪانِي،
صَرَفُ حَقّانِي، دَورُ ڪِيائُون دِلِ ۾.

(١٧)

ساسِتَ سارِيائُون، اَلِفُ جنھن جي آکَ ۾،

”لامقصود في الدّارين“ اِن پر آتائون،
سَگهُ سوڻائون، ٿيا رَسيلا رَحمانَ سين.

(۱۸)

آکَر پَڙهي آيا کيا، قاضِي ٿئين ڪِئاءِ،
پيرين ۾ پائيين، ايڏا اِي نہ آءِ!
اِنَ سُرڪي سندو ساءِ، پُڇج عَزازِيلَ کي.

(۱۹)

عاشِقُ عَزازِيلُ، پيا مِرِيئي سَڌَڙيا،
مَنجهان سڪ سَبِيلَ، لَعنَتي لالُ ٿيو.

(۲۰)

پڙهيو ٿا پَڙهَن، ڪَڙهَن ڪِينَ قُلُوبَ ۾،
پاڻان ڏوهَ چَڙهَن، جيئن وَرَق وَرائِن وِترا.

(٢١)

آڪر پڙهه الف جو، ورق سڀ وسار،
اندر تون اجار، پنا پڙهندين ڪيترا؟

(٢٢)

ڪاتب، لکين جيئن، لايو لام الف سين،
آسان سڄڻ تيئن، رهيو آهي روح ۾.

(٢٣)

ڪوڙو ڪاڳر ڪورين؟ وڃو وڃايين مَس،
ڏورئين ڏس، اکر جتائين جڙيا.

(٢٤)

ڪوڙ ڪتابن ۾، حرف پڙهوئي هيڪ،
جي تو نظر نيڪ، ته بسم الله ئي بس ٿئي.

(٢٥)

مُلئين مٺو، ماءُ! ڇيئَن پِٺو ڦِٽو پيٽَ ۾،
سُڄاڻي الله، تِنِي ڏِنائُون ڏِورِ ۾.

(٢٦)

اَحَدُ اَحْمَدُ پاڻَ ۾، وِچان ميمَ فَرقُ،
آهي مُستغرق،عالَمُ اِنهيءَ ڳالِهِ ۾.

(٢٧)

پائـي ڪانُ ڪمانَ ۾، ميان! مارِ مَ مُون،
مُون ۾ آهِين تُون، مَتان تنهنجوئي تو ڪِي لڳي.

(٢٨)

مَحبتَ جي مَيدانَ ۾، سِرَ جو سانگُ مَ ڪَرِ،
لاهي سِرُ لَطيفُ چِي، دوسَنِ اَڳيان ڌَرِ،
عِشقُ نانگُ اَپَرِ، خَبَرَ ڪاڏَنِ کي پَوي.

(٢٩)

عِشقُ نہ آهي رانِد، تہ ڪي ڪَنسِ ڪِيَرَو،
جِيَ جُسي ۾ جانِ جِي، پَچي جو هيڪانِد،
سِسِي نيزي پانِد، اَچِلِ تَہ آدِ ٿِيي.

(٣٠)

آچا تو مَنجهاءَ، ڪَڪَ چِتِي رُتُ نِڪري!
مُنهَنَ ۾ مَحبُوبَنِ جا، ڪِيئَن جَهليندين گهاءَ؟
سو تُون ڪُچاڙياءَ، سِڪَنَ جُون سَڌُون ڪَرين؟

(٣١)

سِڪَنَ ۾ سُوري، پَئي آڪَرِ هيڪَڙي،
وِهُ واڙِيَنِ تي، ڪارَڻُ ضَرُوري،
پِنهين جي پُوري، جِئَن ڏِٺي رِيَ نہ ٿِيي.

(٣٢)

هَر هَر هَرائِي، وَڃَڻُ دَر دوستنِ جي،
پاڙي ڏانهَن پرِينِ جي، آجُ م آوائِي،
آلِڙ تِي مَ آڇ تُون، واٽاڙُن وائِي،
لائِندَءِ لَطِيفُ چئي، سُوران سَرَ هائِي،
ڳُجهو ڳالائِي، پِرت وَتِجي پاڻَ ۾.

(٣٣)

جي پياري پاڻَ، تَ ڪَرهو تِي ڀاڙي ڀين،
آڪِي انَ نِياڻَ، آڻ ڪوٺِيو ڪونَ گِهڙي.

(٣٤)

جيڪي ڏِنائُون، سو سِرُ ڏِيئِي سَهُ چندَڙا!
مَ ڇَنو ڇِنائُون، اِيءَ پڻُ ڳَنڍِيو سَڄَڻين.

(۳۵)

چڻن توءِ م چڻ، پاءُ آميري آن سين،
جي هو آوڳڻ ڪنئي آسنهين! تون ڳڻا نئي ڳڻ،
پاند جهليو تون پڻ، هن سنهاري سڳ ۾.

(۳٦)

هو چونئي، تون م چئو، واتان ورائي،
آڳه اڳرائي جو ڪري، خطا سو ڪائي،
پاند ۾ پائي، ويو ڪيني وارو ڪين ڪي.

(۳۷)

هو چونئي، تون م چئو، واتان ورائي وڻ،
ميني مين سيد چي، من ماري ڪر مڻ،
ڪانڌ وڏيائي ڪڻ، ڪيني منجهان ڪين تئي.

(۳۸)

ڪين مائيندا من ۾ خودي ۽ خدا،

ٻِن تَراڙن جاءِ، ڪانهي هيڪ مِياڻ ۾.

(٣٩)

ويٺِي جَنِين وَٽِ، ڏُکَند و ڏُاڍو ٿِئي،
سا مَجَلس ئي مَٽِ، جِي حاصلُ هوءِ هَزار جو.

(٤٠)

ويٺِي جَنِين وَٽِ، ڏُکَند و ڏُورِ ٿئي،
تَنَ! تَنِين سين ڪَٽِ، اوڏا آڏي پَکڙا.

سُرڪنيات

(١)

ٻَلائِي آهِينِ، پِرِين ٻَلائِي پانهنجِي،
سَپاجها سِرِ چڙهيو، ڏورايو نَ ڏِينِ،

مان ڏي مديون ٿين، سڄڻ سڃاڻن ۾.

(٢)

اَڄ پڻ آمارو، چوڏهينءَ ماهَ چنڊ جو،
مون گهرِ مون پرينءِ جي، اَچڻ جو وارو،
سَڄڻ سوڀارو، پيچ پنهنجي گهرِ آئيو.

(٣)

چوڏهينءَ چنڊ! تون اُڀرين، سهسين ڪرين سينگار،
پَلڪَ پِرِيان جي نه پُڄين، جي ڪِرِين هزار،
جهڙو تون سڀ ڄمار، تهڙو ڏم دوست جو.

(٤)

سهسين سِجَن اُڀري، چوراسي چنڊَن،
بالله، ري پِرِين، سڀ آنداهي پانئيان.

(٥)

چَنڊَ! تنهنجي ذاتِ، پاڙيان تان نَ پرينِ سين،
تون اَچو ۾ راتِ، سَڄَڻ نِتُ سوجهرو.

(٦)

چَنڊَ! چِٽائي تُنهنجي، سياهيءَ ۾ سُورُ،
لايان لالَ لِڳنِ کي، چَنڊَن پَري پُورُ،
ڪُوماڻو ڪَپُورُ، مُون واجهائيندي پِرينءَ کي.

(٧)

چنڊ! لَڳيئي مَنڊَ! سَنجهيئي سِکَ ٽِپين،
ڪَرِ آنداهِي آنڊَ، تَہ مِلان مَحبُوبَن کي.

(٨)

چَنڊ! چوانءَ حَقُ، جي وِڙهين، جي وچڙين،

۾ آ ڪيون، ٽيون نڪ، تو ۾ ناهِ پرينِ جهو.

(٩)

چنڊ! چوانءِ سچ، جي مٿي نہ پائيين،
ڪڏهن آيِرين سنهڙو، ڪڏهن آيِرين ڳچ،
منهن ۾ ٻريئي مَسِچ، تو ۾ ناهِ پيشاني پرينءَ جي.

(١٠)

ڪٽي نينءَ خمارَ مان، جانِ ڪيائون ناز نظر،
سورج شاخون جهڪيون، ڪاماٽو قمر،
تارا ڪتيون تائب ٿيا، ڏيکيندي دلبر،
جهڪو ٿيو جوهر، جانبَ جي جمالَ سين.

(١١)

آنداهي آڌ رات ۾، پرين پسايو پاڻ،

چَنڊُ! ڪِتِن ساڻُ، پِيھي وِيو پَڙلاءُ ھُ.

(۱۲)

تارا تِيلي روءِ، لُڏا لالَن آئِرِين،
جَھَڙي تو صُبُوح، تِھَڙِي صافي سَجَڻين.

(۱۳)

ھُنَ تاري ھُنَ ھَندِ، ھُتِ مُنھنجا سُپِرين،
سَجَڻَ ماڪيَ مندِ، ڪُوڙا ڏِينِ نَ ڪَڏِھِن.

(۱۴)

ھُنَ تاري، ھُنَ ھيٺ، ھُتِ مُنھنجا سُپِرين،
سَجَڻَ ماڪي مِيٺِ، ڪُوڙا ڏِينِ نَ ڪَڏِھِن.

(۱۵)

ھُنَ تاري، ھُنَ جاءِ، ھُتِ مُنھنجا سُپِرين،

سَڄَڻَ ماڪِيَ ساءِ، ڪَؤڙا ٽِيِنِ نہ ڪَڏِ ھِي.

(١٦)

ناسِينديَ نِگاهَ، پهرين ڪج پرينِ ڏي،
اَحوالُ عاجزَنِ جا، آڪج لڳ آﷲَ،
روزُ نِهارِنِ راهِ، آڪِيُون اوهان جي آسري.

(١٧)

ناسِيندي نَظَرُ، پهرِين ڪج پرِيَن ڏي،
قَمَرَ! ڪَهِجِ قَرِيبَ کي، نِسَتُ آئُون نِبِرُ،
ڀِي پيٽي ناھِ پِرُ، آڪِيُون آوهان جي آسرِي.

(١٨)

ناسِيندي نِهارَ، پهرين ڪَجِ پرِيَن ڏي،
آئُون جي ڏِيانءِ مَنيها، چَئِجِ چَنڊ! آپارَ،

ساڄنَ! سَڀَ ڄمارَ، آکِيون آوهان ڄي آسري.

(١٩)

چَگا چَنڊَ! چَئيجِ، سَنيها کَي سَڄَڻين،

مَٿان آگَڻِ آيَرِي، پِرِينِ جي پَئيجِ،

جِهيڻو ڳالهائيج، پِيرين وِجهي هَٿڙا.

(٢٠)

آئُون جي ڏِيانءِ سَنيها، سي تُون چَنڊَ! پَليءَ پَنڌُ،

چَئجِ حالُ حَبيبَ کَي، نَئِي نِوڙائِي کَنڌُ،

تو تنڏانهين پَنڌُ، جيڏانهن عالمُ آسَرو.

(٢١)

آيرُ چَنڊَ! پَسُ پِرين، تو اوڏا، مُون ڏُورِ،

مَجَنَ سَنا وِلهَ ۾، جونا پَرِي کُورِ،

پيرين آئون نہ پڄـٽي، ٻاڦلِ ڏِئي نہ ٻور،
جنهن تي چڙهي آسورِ، سنجهي سَجَڻ سينيان.

(۲۲)

ڪَرهَا! ڪَسَرَ ڇڏِ، وِڪَ وَڌَندي پاءِ،
مُنهنجو هَلَڻُ آتهِن، جتي جانبَ جاءِ،
توکي چَندَنُ چاريان، پيو وڳ لاٽي کاءِ،
اِيهِن آتَ! آتاءِ، جيئَن هوندي رات هُتِ مڙون.

(۲۳)

ڪَسَرَ ڇَڏِ ڪَواتَ! وِڪُون وِجهه وَڌنديون،
مَنئين سُپيرِيَنِ جِي، وِنگي ٻانءِ ۾ واتَ،
ڇَڏِ جهورِي ڏي جهاتَ، تہ هوندي رات هُتِ مڙون.

(۲۴)

ڳُلِ ڳانا ياقُوتَ جا، موتي مَنجهه مهار،

چانگا! چندن چارئيين، آئي پهر آپار،
سندي پي پچار، جي سون رات رسائيين.

(۲۵)

سيا! تو سهار، سڄي پايان سون جي،
چارئيين چندن چوئيون، نايو سيندي ڏار،
سندي پي پچار، جي سون رات رسائيين.

(۲٦)

جئان ڪوڙ ۾ ڪاٽيون، پنجين لکين پاءُ،
سيو تنهن ماڳاءُ، ڏيهاڙي ڏار چري.

(۲۷)

لک لاڪيٽو ڪرهو، ڪوڙين ڏيئي چوڙ،
اِها ست سيد چي، جنهين تهين جوڙ،
ترت رسائي توڙ، جه پلاڻيو ته پرينءَ مڙي.

سُر سريراڳ

(١)

ڪائو ڪمايوم، موتي مُون نه وٽجيا،
سِيهي جو سَيدُ چئي، وَکَرُ وِهايوم،
ڍِهڙو حالُ سندوم، توه تُنهنجي آسَهان.

(٢)

ڪَچُ ڪمايمُ ڪُوڙُ، ڀڳمُ عَهدَ اللهَ جا!
ٻِچرو جو پاپَنِ جو، چوڙيَ تائين چُور،
مَعلُوم آتيئي مُورُ، ڪُوڙها اِنَهمُ ڳالهِه جو.

(٣)

ڪُوڙُ ڪماءِ مَ ڪَچُ، آئي اورِ اللهَ سين،
ڪَڏُ تون دَغا دِل مان، صاحِبَ وَٽِي سَچُ،

مَحبت سَندو مَن ۾، ماڻڪ! پارج مچ،
اِنَ پِرآئي آچ، تہ سودو ٿيئي سَڦرو.

(٤)

سِڙهہ سَنوان، لاڄو نَوان، اولا سَندِن عاجَ،
ساٿي سَفَر هَليا، پَري جُنگ جَهاجَ،
حاصِل ڪَرِين حاجَ، واحِد! وَڻجارَن جي.

(٥)

سِڙهہ سَنوان، لاڄو نَوان، مُهاڻا سَندَن مِيرَ،
ساٿي سَفَرِ هِليا، ٿِيا سَٽاوا سِيرَ،
جي آچنِ ساڻ آڪِيرَ، سي پيڙا رَکين پاجهہ سين.

(٦)

جيڪي مَنجهہ جَهانَ، سوتارِيَ تَڪِي تنهنجي،

لُطفَ جِي، لَطِيفُ چِي، تو وَٽِ کَمِي ڪانَ،
عَدلَ چِئَان آن نَہ، ڪو ڦيرو ڪج فَضلَ جو!

(٧)

ساري راتِ سُبحانُ، جاڳي جَن يادِ ڪيو،
آنِ جِي عَبدُاللطِيفُ چِي، مِٽِيءَ لَڌو مانُ،
ڪوڙِيين ڪَنِ سَلامُ، آڳِہ آچِيو آن جِي.

(٨)

سيوا ڪَرِ سَمنڊَ جِي، جِتِ جَرُوَهي تو جالَ،
سَٿين وَهَنِ سِيرَ ۾، ماڻِڪَ، موتِي، لالَ،
جي ماسو جُڙئي مالَ، تہ پُوچارا پِرِ ٿِيين.

(٩)

سيوڙو جَنِ سُبحانُ، وِيرِ نہ وِڙهي تَنِ سين،

توبَهَ جي تاثيرَ سين، تَري ويا طُوفانُ،
ڏيئي تَوَڪل تڪيو، آرُ لنگهيا آسانُ،
ڪامِلُ ڪشتيبانُ، وِچَ ۾ گَڏِينِ واهِرو.

(۱۰)

پانهَپَ جو پيڙِن ۾، وَکَرُ وِڌائُون،
موتِي مَعرفَتَ جا، سَچا سؤدِيائُون،
”اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ“ اِيَ ڪَتِ ڪَنِيائُون،
آنِين جي آئُون، برڪَتَ بارُ لَنگهائِيان!

(۱۱)

جَنِين سودي سَچَ جو وَکرُ وِهايو،
بحرو ”لَهُمُ الْبُشْرىٰ“ جو آنِين لءِ آيو،
آنِ کِي لالَنَ لَنگهايو، ساندارو سَمُونڊَ جو.

(۱۲)

اِيَ گتِ غـوّاصنِ، جِئن سَمنڊ سـوجِهيائون،
پيھِي منجھ پاتارَ جي ماڻِڪ ميڙِيائون،
آڻي ڏِنائون، هيرا لالُ هـٿن سين.

(۱۳)

آڏو چِڪَڻُ چاڙُ، مُنھِنجي موجَ نَ سَهي مَڪُڙي،
ميڙي مَتاين جو، بيحدِ چاڙِ هيمُ بارُ،
چَوَنُ چارو ناھِ ڪو، بَدِيُون بيشمارُ،
ڪَپَرُ ڪار ونيارُ، آڪاريين اِحسانَ سين.

(۱۴)

وَڪَرُ سو وِهاءِ، جو پَئي پراڻو نَ ٿئي،
ويچِيندي وِلاتَ ۾، ڏَرو ڏِيسي نَ ضاءِ،

سا ڪا هَڙَ هَلاءِ، آڳهِ جنهن جي آهين.

(١٥)

پيڙي پرائي، وَکَرُ پاءِ م وترو،
تَري ۾ تَنَ پيا، پاسَنئون پاٽي،
هِيَ هَڏِ وِهاڻي! ڪَرَهُ ڪالُوٺي ڏِينهنَ کي.

(١٦)

ڏنگِيَ ۾ داٽا، وَٺِي وجهُ وَکَرَ جا،
وِيرِ وِڙهنديءَ وِيسَرا! وِيهَ مَ ويڳاٽا!
هِيءَ نِنڊَ نَہ جاٽان، ڪَڏِهن هَٽنديءَ تارَ ۾.

(١٧)

ناڪئو نِگهبانُ، مُعلِمَ مُنجي خَبَرُونَ،
جَنِ ساري ڪَنيو سَمُونڊ ٿي، سَفَرَ جو سامانُ،

لُطف سانڻ لَطِيفُ چئي، تَنِ لَنگهيو طُوفانُ،
سَنياري سُبحانُ، وَڃِي عادِ نئُون آکَتا.

(١٨)

سيئي سُبحانَ جي، ڪَرِ حَوالي ڪمَ،
ڏِي تَحقِيقُ تَسلِيمَ م، لاهي غَمَ وَهمَ،
قادِرُ سانڻ ڪَرَمَ، حاصِلُ ڪَري حاجَ تو.

(١٩)

چَڱا ڪَنِ چَڱائيُون، مَٺائيُون مَٺَنِ،
جو وَڙُ جڙي جَنِ سين، سو وَڙُ سيئي ڪَنِ.

(٢٠)

سونا وانءُ صَرافَ سينءَ، پَچي چڍِ بازِي،
چاندِي ڪيو چَلائِيين، رُپو رَوازِي،

جت ڏيندو رَبُ قاضي، آتِ توريندا تجويز سين.

(٢١)

جي نہ سڃاڻن سچ کي، ويھہ م تنين وٽ،
اَمُل کي آڏ ڪري، پاڻان هڻندا پٽ،
مُهر تنين وٽ مٽ، جي پارکو پارسَ جا.

(٢٢)

وِيا سي وِڻجهارَ، هِيرو لعلُ وِنڊِن جي،
تنين سندا پوئيان، سيھي لهن نہ سارَ،
ڪُنن ڪٽ لُهارَ، هاڻي آئين ھٿڙين.

(٢٣)

مائڪ مُنڌَ هٿا، ھِتيءَ م هُرزا ڏيو،

سَچو تان سَيدُ چئي، لَهي لَڪ سوا،
پَڳي پڇاڻا، پَدَ مان ئي پَري ٿيو.

(٢٥)

تانگهي ۾ تاڻي، پَدُ پَنهنجو تُرَهو،
آونهي ۾ آڻي، ڪونَه ڏِيندءِ ڪو پِيو!

سُر سامونڊي

(١)

پَڳَهَ پاسي گهارِ، آيَلِ! سامُونڊِيَنِ جي،
وِجهي جِيءُ جنجارِ، جِمَ وَڃَنئي اوهِري.

(٢)

پَڳَهَ پاسي پَچُ، آيَلِ! سامُونڊِيَنِ جي،

مَنَ ۾ ياري سَچُ، جِم وَڃَنئي اوهِري.

(٣)

پَکَہَ پاسي ويهُ، آيَلِ! ساموندِيَنِ جي،
تون ويسري وِکِ کٽين، هو پورِيندا پَرَڏيهُ،
سمندُ جن ساڙيهُ، ڪوهُ نه ويئينءَ تَنِ سين؟

(٤)

جان ايندِينءَ تان آءُ، هَٽِي هَٽُ پَکَہَ ۾،
لَڳي واءُ سواءُ، سِڙهه سانباهي نه سَهي.

(٥)

نَنگَرَ ۾ ناڙيون، پَکَہَ کَٽي پَنڌ ٿيا،
بَندَرَ بازارِيون، سڃا ساموندِيَنِ ري.

(٦)

نَنگَرَ ڏُون نيٺين، مَنُ اولي نہ اوهَرِي،
سَباجهين سيٺين، پائي گُڻَ گهيو هِنيون.

(٧)

سيئي جوڀَنَ ڏِينهَن، جَڏهن سَجَڻَ سَفَرِ هَلِيا،
رُئان رَهَنِ نہ سپِرين، آيَلِ! ڪَرِيان ڪيئَن!؟
مُون کي چاڙهي چينءَ، وِيو وَڻجارو اوهَرِي!

(٨)

نہ سي تَرَ هوڙاڪَ، نہ وايون وَڻجارَنِ جُون!
سَرَتيون! ساموندرَنِ جا، اَڄ پَڻ چِڪيم چاڪَ،
مارِينئو فِراق، پاڙيچِيون پِرَين جا.

(٩)

وِيا آهَرِي اوءِ، مُون کي ڇَڏِي ماڳهِمُ،

جُڳنِ جا جُڳ ٿيا، تِئان نَ موٽيو ڪوءِ،
گُندَرُ ماريندوءِ، ويچارِي! وَينِ جو.

(١٠)

آونهي ۾ آهرِي، جَڏهن آجي وِيا،
سانداري سمُونڊَ آجي، نهوڙي نِيا،
وَجِي تِتِ پِيا، جِتِ نهايَتَ ناهِ ڪا.

(١١)

آونهي ۾ آهرِي، جَڏهن وِيا آجي،
سوڙِي ماڳ نَ آئِيا، ماءِ! سامُونڊِي آسي،
ڪارو تَنين آڪي، جيڪُسِ وَهُ وَرِي وِيو!

(١٢)

اوڙاهِ وِيا نَ وَرِيا، آئُون تنهن ماري ويءَ،

ڪَري سامُونڊِي سيڻ، جُنِي جار پرائِيو!

(١٣)

ڇِي وِئَڙَمِ آڄُ، سِي ڪَڏهِن ايندا مان گَرِي؟
پِريان ڇِي هُنَ پارَ ڏي، وَڃِي ڏَنگي ڏَڄُ،
سامُونڊِيڪو ڏَجهه، ساءِ! مارِيندم ڪَڏِهِم.

(١٤)

آلوڙَنُ نَہ ڏِئِي، وَرُ وڏائين وَنجَهه ڪي،
رَهُ آچوڪي راتڙي، لالَنَ! مُون لائِي،
وَڃُ مَ ڦوڙائِي، ايڏي سَفَرِ سُپِرِين!

(١٥)

تَنَ جَنِين ڇِي تانگَ، سِي سَجَنَ سَفَرِ هَليا،
لَنَجَ لات، لَطِيفُ چئِي، ڪَڏهِن ايندَمِ؟ ڪانگ!

ڪنهن سَنائي سانگ، پرين پر ڏيهي ڪيا.

(١٦)

سَرَ نِسريا پاندَ، آتَرَ لَڳا، آءُ پرين!
مُون تو ڪارڻِ ڪاندَ، سِهِين سُڪائون ڪِيون.

(١٧)

ڇِڪر آچي هاڻِ، تَ ڪَريان رُوحَ رُچنديُون،
آيَلِ! ڍولئي ساڻِ، هُندَ گِرِ لَڳي ڳالِهيُون ڪَريان.

(١٨)

آيَلِ! ڍولئي ساڻُ، آچي تَ جهڙيان،
لايَمَ ڏِينهَن گهڻا، مُون سِين ڪيَن ڏوڙڙا.

(١٩)

ڇِمَڪِيُون چوڏار، ڏَهُون ڏاڙيچن جُون،

ماءُ! سامونڊي آئيا، سَهِسين ڪري سينگارَ،
اُنين جي پچارَ، ڪالهه ڪَر ڪانگ ڪَري.

(٢٠)

اُڄ پُڻ وايُون ڪَنِ، وڻجارا وَڄڻ جُون،
هَلڻَ هارا سِپرين، رُڪان تان نَه رَهَنِ،
آئُون جَهلينديِ، ڪيترو؟ آيَلِ! سامونڊيَنِ،
پَڳَهَ ڇوڙي جَنِ، وِڏا پيڙا پارِ ڏي.

(٢١)

ڏُون آهين تُڙ پاسِ، پرين پَڳَهَ ڇوڙيا،
هُو اللهَ هارَ آهَريا، آئُون دَمَ دَمَ دُعا ڪنديَاسِ،
آهَ نَه لاهينديَاسِ، مُون اينداءُ مان گهري.

(٢٢)

ڏٺي ڏياري، سامونڊين سِرُه سنباهيا،
وڃهيو ور وڻجهه کي، روئي وڻجاري،
مارينديءَ ماري! پره سور پرين جا.

سُر سهڻي

(١)

جيڏيون ڏٺيان جي، صورت ساهه جام جي،
سُک ٿي سٽيون ڪينڪي، ڪاندن پاسي ڪي،
مُنهان ٿي آئي، گهڙو سڀ گهڙا ڪٽي.

(٢)

گهڙن واريون ترن ٿي، گهڙن گهٽيئي،

سَيَڪا چي، آن سوهِڻي، لَئي پِريان پيئي،

صُباح سيئي، پَسِيُون پاتار ۾.

(٣)

وَٺُن وِيا ڪانگَ، وِڇِين ٿِي ويلا ڪُري،

گهِڙِي گهڙو هَٿِ ڪَري، سُڻي سانجهيءَ ٻانگَ،

سيئي ڏونڊي سانگَن، جتي ساهُڙ سُپرين.

(٤)

گهڙِي گهڙو هَٿِ ڪَري، ڇپر ٻُڏي ڇوتو،

مُنهنجو مَنُ سيهار ڪِي، پار وَڃي پهتو،

گوتي ۾ گوتو، سون ڪي سجب سيهار جو.

(٥)

گهڙِي گهڙو هَٿِ ڪَري، ٻوڙيائين ٻانهون،

وِيچاريءَ وَڏِيون ڪيون، وِچ دريا دانهون،
موٽ مُحِبَ! پاهون، تاڪِن تَڪِي آهِيان.

(٦)

کِهڙِي کهڙو هَٿِ ڪري، اِلاهِي توهارُ!
جَنگهَ جَرُ ڪِي واتَ ۾، سِسِي ڪِي سِنسارَ،
چُوڙا پيڙا چِڪَ ۾، لُڙَ ۾ لُڙِيسِ وارَ،
لَکين ڇُهنِيسَ لوهَڙيون، ٽِلِيون تَرَ نِئون ڏارَ،
ڀِڙِيا مَڇَ هَزارَ، پاڳا ٽِيندي سوهڻي!

(٧)

کهڙو پَڪو تہ کهورِيو، تَرُ ڇُورُ ڇَپي ڇوڙو،
"طَالِبُ الْمَوليٰ مُذَڪَّرٌ" اي پَڌُ نَڌِنِ پوڙو،
ڪوڙهيو ڏُمُ ڪُوڙو، مُون پيهارُ مَنَ ۾.

(٨)

ڳھڙو ڀڳو تہ ڳھوريو، آسَرُ مَ لاھيجِ،
"لَاتَقْنَطُوا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰه" تَرھي اِن تَريجِ،
حَبِيباڻي ھيجِ، ڀِيڻ مُنھن مِيھارَ جو.

(٩)

ڳھڙو ڀڳو مُنڌ مُئي، وَسِيلا وِيا،
تِھان پوءِ سُئا، سُھڻيءَ سَڏَ ميھارَ جا.

(١٠)

ڪونھي آڪِہ اھڙو، جھَڙي مَحَبَتَ مَنِ،
آڀِيون اوريين ٻار ڏِي، ڪُوڙِيُون ڪَڪ ڀڄَنِ،
نَدِي تَنِ نِيڙُ ڪِئي، جي رَيَ تُرھي تَرَنِ،
سَڪَ رَسائِي سوھَڻي! آصُل عاشِقَنِ،

مي جَهلِيُون ڪِين ڪُنَنِ، ٻُڌَن جي مِيهارَ کي.

(١١)

ٻُڌَنِ جي مِيهارَ کي، ٻُڌي مي مِيهارُ،
ٿُرَهو تَنِين بارُ، عِشقُ جَنِين کي آڪَرو.

(١٢)

عِشقُ جَنِين کي آڪَرو، ٿُرهو مَٿي تَنِ،
جي ساهَڙَ کي سِڪَن، تَنِين جَرُ جَنڊُ ٿِئي.

(١٣)

ٿُرهو آڇ مَ تَنِ کي، جَنِ عِشقَ سين آگاهَ،
ٻيڙي مَس مَلاحَ، ساهَڙَ مَٿي سوهَڻي.

(١٤)

ساهَڙُ، سا سوهڻي، سائِرُ ٻِئو سوئي،

آهي نِجوئِي، ڳجهه ڳجهاندَرَ ڳالهڙِي.

(١٥)

دَهشَتَ دَمُّ دَرياهَ ۾، جتِ سَٽاٽا سِنسارَ،
بيحد باگُو بحرَ ۾، هَيبتناڪَ هزارَ،
ساريان ڪانهَ سَريرَ ۾، طاقتَ توهان ڏارَ،
ساهَڙَ چامَ سَتارَ! سِگهو رَسج سيرَ ۾.

(١٦)

دَهشَتَ دَمُّ دَرياهَ ۾، جتِ ڪُنَنِ جا ڪَڙڪا،
سُهِي ڪِينَ سَمُونڊَ جا، ماندي دِلِ ڌَڙڪا،
ساهَڙَا! تون سَڻُ ڪا، فريادي فقيرِ جي.

(١٧)

دَهشَتَ دَمُّ دَرياهَ ۾، جتِ تِکيُون تنوارُون،

مُنهنجُون مانَ مِيهارَ کي، پُڇُنِ پُکارُون،
لَهُ ساهڙَ! سَنپارُون، تَہ لَهِرِن لوڏِي نَہ مَران.

(١٨)

دَهشَتَ دَمُّ دَرياهَ ۾، جِتِ جايُون جانارَنِ،
نَکو سَندُو سِير جو، مَپُ نَہ مَلاحَن،
دَرِندا دَرياهَ ۾، واکا کيو وَرَن،
سَچا پيڙا پارِ ۾، هَليا هيتِ وَڃَنِ،
پُرزو پيدا نَہ ٿِئي، تَختو مَنجهان تَنِ،
کوجو قهرُ ڪَنَنِ ۾، ويا ڪِين وَرَنِ،
آتِي آئتارِنِ، ساهڙ! سِيرَ لَنگهاءِ تُون.

(١٩)

هُئِي طالِبِ حَقَّ جي، توڏِي لاکُون تورَ،

نَہ مَلاحُ، نَہ مُڪِڙي، نَڪي ٻَڌي ٻوڙَ،
پاڻِي پِنِي ٻوڙ، سُهِڻِي لِيکي سِيرَ ۾.

(٢٠)

توڏِي توڙائِين، نِينهَن نُوازي سوهَڻِي،
ڪِچِي هارُ حَبِيبَ جو، لائِقُ لَڏائِين،
سو تَـرُ سوٽائِين، جيڏانهَن عالَـمَ آسَرو.

(٢١)

ساري سِڪُ سَبَقُ، شَرِيعَتَ سندو سوهَڻِي !
طَرِيقتان تِکو وَهي، حَقِيقَتَ جو حَقُّ،
مَعرِفَتَ مَـرَڪُ، اَصْلِ عاشِقَنِ کي.

(٢٢)

ساوڻ گِهڙي سَيَڪا، هِيَ سُرُ هِي سِياري،

تَنُ وِڏائين تار ۾، آرواحَ جي آري،
مَحَبّتي ماڙي، ڪونهي دادُ درياهَ ۾.

(٢٣)

واهُڙَا وَهين ۾ شالَ، سُڪي ٻِلاٽيُون ٽِبين!
پَسان تُنهنجي پيٽ ۾، لاٽا، لُوٽَ، لِيارَ،
جيئَن تو سَيُ چَمارَ، آسائِتيُون ٻوڙيُون.

(٢٤)

مَحبتي ٻِهارَ جُون، دِل آندَر دُونهِيُون،
آٽِو وجهي آرَ ۾، لُهاڙو لُوهِيُون،
جي ساهَڙَ جُون سُونهِيُون، سِرَ سِراڙو تَنِ ڪي.

(٢٥)

ڪِٿي ٽيو ٻِهارُ؟ ڪِٿي ٽو گهندُ گُڙي؟

ڪٿي ڏونهين دوست جي؟ ڪٿي پريون پار؟
جيئن مون سپ چمار، جر ۾ جهوتون ڏنيون.

(٢٦)

ڳچيءَ پايو ٻانهن، ويٺي روءِ وچن سين،
لايان لال لڳن کي، آئين اجي چرو ڪانهن،
آئون آواهنجي دانهن، سدا پٽان سنري.

(٢٧)

ميهاران مهي، پيتائين پريم جي،
آرک سرک سيد چي، لکيس ڏوت ڏهي،
سکهي تان نہ سهي، ملي جان نہ ميهار کي.

(٢٨)

مري تان م مهار، وتاڻ ولهو م ٿيي،

وَچن جي وَچارَ جو، وِنگو ٿِيي م وارُ،
ساهَڙُ سُون سِينگارُ، ساڱهِ ليکي سيهڻو.

(٢٩)

سِپهيُون هِنَ سِهارَ جُون، آلا! سَڀِ جِنَ،
ڪارِيُون، ڪَڪِيُون، ڪُنڍِيُون، وارا ڪيو وِنَ،
جُوءِ جا جاندارَن جِي، پِيلا پَهَ پَهَ ڪنِ،
آچِي رِيلَ رُهَنِ، سُون سانيارا سِپرِين.

(٣٠)

گِهڙِيا سي چَڙهيا، اِيهَم آئِيئي،
سُئي مَٿي مِهرانَ ۾، پِئو ٿِيو ڏِيئِي،
تَه سِيهار سِلِيئي، سَنِيوڙو سِيٽاهَ سِين.

(٣١)

اِکِيُون سُنهن سِيهارَ ڏي، رِکِيُون جَنِ جوڙي،

ريَ سَنڌ سيڌ ڇي، تارِ گهڙن توڙي،
تَنين کي ٻوڙي، سائر سگهي ڪينڪي.

(٣٢)

جاهَڙ آندَ رِ جيءَ، ساهَڙ ڏِني ساهَ کي ،
ساهَڙ ڇڙي نہ ساهَ جِي، ساهَڙ ساهَڙ رِيَّ،
ساهَڙ ٻيڙ سَميع، تہ ساهَڙ ڇڙي ساهَ جي.

(٣٣)

ڪاري راتِ، ڪَچو گهڙو، اُنَّيهہ آوندا هِي ،
چَنڊ نالو ناهِ ڪو، دريا دَڙ لائِي،
ساهَڙ ڪارڻ سوهَڻي، آڏِي ٿِي آئي ،
اِيَ ڪَمَ الاهِي، نہ تہ ڪَنهِ ۾ ڪير گهڙي؟

(٣٤)

ڪاري راتِ ڪچو گهڙو، مٿان وَسي مينهن،

هِڪو ڀِڙُو ٻيراهَ جو، ٻيو سانيارا سِينهن،
شالَ مَ ڇڄي نِينهن، گهڙان گهورِيو چندَ ڙو!

(٣٥)

سَهسين سائر ٻوڙيون، سُنڌ ٻوڙيو سِهراڻ،
وَهَ وِڄائِيو پاڻُ، هَٿِي ڪَنڌَ ڪَپِنِ سِين.

(٣٦)

ڪانڌِي ڪَنگ ڏِياسِ، وَهُڻُ جَنازو سوهَٿِي،
ٻَگها جي ٻِيڻَنِ جا، ڪُلها تَنِ ڏِناسِ،
آڪيين مَلَڪ ڏِناسِ، توءِ مَنَ ڪادو سِيهارَ ڏِي.

(٣٧)

سيهارُ مَلاحَنِ ڪِي، آڀو ڪَري سَڌَ،
آدا! انهين پارَ جا، سوڙِي آچو سَڌَ،
وِيا جي وَهَ گَڏَ، هَلو تَہ ڏورِيون آنِ ڪِي.

(٣٨)

ٻُڌندي ٻوڙنِ کي، ڪي هاتڪ هَٿ وِجھنِ،
ٻَسو لَڄَ لَطيفُ چئي، ڪيڏي کي ڪَکَنِ،
توڙي ڪنڌيَ ڪَنِ، نہ تہ ساڻُن وَڃَنِ سِيرَ ۾.

(٣٩)

جان ڪِي ڪَنڌيَ ڪانهنَ، تان تاڙي ٻَڌِج تُرهو،
هَٿُ پرِيان جي هٿ ۾، ٻي ڪي ڏِجِ مَ ٻانهنَ،
سَندي ڪَپَرَ دانهنَ، ڪ تو ڪَنين نہ سُئي؟

(٤٠)

هاواڻا هُلَنّ، ڪَپَرَ ڪارونيارَ جا،
لَهِريُون لَڙَ لَطيفُ چئي، ٻيلي تي ٻِلَن،
جي ڪَچي ساڻُ ڪَهَنِ، آ ڪو تَنِ اوباهِيين.

(۴۱)

پَکو کُڇِ پاڻَ سين، ڇَڱو ڇتائِي،
کَچو ڏيجِ ڪُلالَ کي، مُنهَن تي موتائِي،
سو سڻ هيين سين سوهڻي! جيڪي فائِق فرمائِي،
مَوجُون مُنجهائِي، مارِينئِي مِهراڻَ جُون.

(۴۲)

هينئڙي حُجّون ڇڏيون، قُوّتَ رَحِيمَ ڪانَ،
مُون تي سوتِج مُون پِرين! ساهَڙ چامَ سُڄاڻَ!
آهيان گهڻو آڇاڻَ، پِرُ پَليرا سُپِرِين!

(۴۳)

جَرِ تَرِ تِکَ تَنوارَ، وَڻِ ٽِڻِ وائِي هيڪَڙي،
سَڀيئِي شيءِ تِيا، سُورِيءَ سَزا وارَ،

هه منصور هزار، ڪهڙا چاڙهو چاڙهئين؟

(٤٤)

نه ڪاني، نه ڪانهن، نڪو ڏوهه قلم جو،
آنگ آتيئي لکيو، جت نه رسي پانهن،
ڪنهن کي ڏيان ڏانهن؟ قضا قلم وهائيو.

(٤٥)

سک تنهنجي سپرين! ڪپي ۽ ڪوري،
جنهن سونارو سون کي، ٽڪر ڪيو توري،
سکهان نه ڇوري، ڏاڍو نير نينهن جو.

(٤٦)

سک سڪندين لاه، وڇوڙيا ميڙ پرين،
ايڏي سکهه سچا ڏٺي! توهم کي جڳاء،

تَنُ جَنِين جو طالِبُو، سِهر تَنِين کي پاءِ،
سِيڙائي جوساءِ! ڪانگ لَوَندو ڪَڍِهين؟

(٤٧)

ڏُئي ڏِينهن ڏِيام، ڪهُ چاڻان ڪهڙا پِرين؟
سَهين سِجَ آلهي، واجهائِينِدي وِيام،
تَنِين سالَ ڏِيام، جَنِين ساعَتَ نَہ سَهان.

(٤٨)

جي تو بيتَ ڀانِئِا، سي آيَتُون آهِين،
نيو مَن لائِين، پِرِيان سَندي پارَ ڏي.

سُر سسئي آبري

(١)

آوَلِ آخرِ آهِ، هلنءُ منهنجو هوت ڏي،
پورهيو سَند و پورِهيَتين، والي! ڪِيم وڃاءِ،
سرمُون ڏورو لاءِ، جيئَن جيئري مِلان جَت ڪي۔

(٢)

پاٽيءَ متي جهوپڙا، مُورِڪ آجَ مَرَنِ،
ساهان اوڏو سُپرِين، لوچي تان نہ لهَنِ،
دَمُ نہ سُڃاڻَنِ، دانهون ڪَنِ مُئن جنءِ۔

(٣)

وِيهُ مَ منُدَ! پَنهورَ، ڪَرڪو واڪو وَسُ،

ليڙنِ جو لَطِيفُ چئي، ڏُونگر ڏِينديءَ ڏَسُ،
پُنهون هَلِي پَسُ، سِرَ پِرَ رِڙهي سسئي!

(٤)

وِيهُه مَ مُنڌَا! پَنهورَ ء، ڪَرِڪو واڪو وَسُ،
پانهي پاروچنِ جِي، گولي! چَڙِ مَ گَسُ،
ڏورَڻَ مَنجهان ڏَسُ، پوندءِ هوت پُنهونءَ جو.

(٥)

واقِفُ نَه وڻڪارَ جِي، بارِي سُڄَنِ بَرُ،
وَرُ، وَسِيلا سِپِرِين! تَڪِيس ڏورِي تَرُ،
اِهِج لَعْلُ لَطِيفُ چئي، ڪاندَ! مُئيءَ جِي ڪَرُ،
وِلِهي ڪَرِي وَرُ! مُهِجِ مارڳِ چَڙِهين.

(٦)

واقِف نَہ وَڻِڪارَ جي، پاڙِي ڪُنِيم نہ پاءُ،
جَبَلُ جَلدايُون ڪَري، تِڪَ ڏِيکارِي تاءُ،
لَڳِي لُڪَ لَطِيفُ چئي، مَعذورنِ مَتاءُ،
آتِي اوڏو آءُ، جِتِ هوتَ! هيڪَلِي آهيان.

(٧)

وَڏا وَڻَ وَڻِڪارَ جا، جِتِ جائُو، جَمُرَ، جَرَ،
ڪوسا تَپَنِ ڪُڪِرا، پِي دَمدم تَپِي ڌَرَ،
وِيچارِي ڏِي وَرَ، پيرُ نہ لَهي پِرِينءَ جو.

(٨)

وَڏا وَڻَ وَڻِڪارَ جا، جِت نانگ سُڄَنِ نيلا،
آتِي عَبدُاللطِيف چئي، ڪيا هيڪَلِينَ حِيلا،

جتِ ڪُرّمَ نہ قَبيلا، آتِ رَسِجِ رَهبَر! راهہ ۾.

(٩)

ويچاريءَ وَڻڪارُ، آڳا نہ ڏِٺو ڪَڏِهِين،
مِهرَ نہ هُئي ماڻهُئين، هو سَڀُ هِندو ڪارُ،
جَتُ ڪيائِين يارُ، سُورَنِ ڪارَڻِ سَرِ تيُون!

(١٠)

ڪونهي آتِ ڪوهِيارُ، جِتِ تو پوري! پانئيو،
پَندُ مَ ڪرِ پهاڙَ ڏي، وَجُودُ ئي وَڻڪارُ،
ڏاريان پانئِجِ ڏارُ، پَيچُ پِرِيان ڪَرَ پاڻُ تون.

(١١)

جان پيهي ڏٺم پاڻَ ۾، ڪَري رُوحَ رِهاڻِ،
تہ نَڪو ڏُونگرُ ڏيهَ ۾، نَڪا ڪيچَين ڪاڻِ،

پُنهون ٿِيس پاڻ سَسُئِي سَپ سُورَ هٿا.

(١٢)

وِڃين ڇو وڻڪارِ؟ هتِ نَه ڳولِہين هوتَ کي،
لِکو ڪينَ لَطِيفُ چئي، ٻاروچو ٻئي پارِ،
تُي سَتي ٻَڌُ سَندِ رو، ٻـرِت پُنهونءَ سين پارِ،
نائـي نيڻَ نِهار، توہِ ڏيرو دوستَ جو.

(١٣)

ڪُوڙيُون پَڇَنِ ڪيچ، هوتُ نَه پڇَنِ هِتهِ،
جَنِ پُنهونءَ سين پيچ، تَنِ پيرين پَنڌُ وِساريو.

(١٤)

سَدائِي سيڪا، ٻُکَ نَه باسي ڪا،
جيهِي تيهِي ذاتِ جِي، جُنبِشِ ڪانهي جا،

مُون سين هَلِـي سا، جا جِي مِٺو نَ ڪَري.

(١٥)

سُڪَنِ واري سَدَ، مَتان ڪا مُون سين ڪَري،
آندَرُ جَنِين آدَ، ڏُونـگَر سي ڏورِينديون.

(١٦)

وَرِيتِيُون وَرو، آئُون نَ وَرَندِي وَرَ ري،
جا ڏي هِنَ جَبَـلَ جو، تانگهيندِيس تَرو،
جَتَن ساڻُ ڌَرو، نِينهَنُ نِبيرَڻَ نَ ٿِئي.

(١٧)

وَڃو سَڀِ وَرِي، آئِين جي وَرَنِ واريُون،
ڦوڙائـي فِراقَ جِي، سَڄِي ڳالِ ڳَري،
ٻِنِيا جَنِ ٻَرِي، ڏُونگر سي ڏورينديون.

(١٨)

عِناتا آتاهِين، جانِي جَڙي پنڌُ،
آهي گهڻو آهڪو فقيرِيءَ جو فَندَ،
ڇَڪين تَہ ڇَرِيو ٿيِين، مَيخانِي جو مَنڌُ،
ڪِينَ ڪَڍِ بو ڪنڌُ، مَنجهان سگهہ سَيڌُ ڇي،

(١٩)

مُون ڪي پانئي پاجَ، ڏيرَ ڏُورِاڻا هَليا،
اَڳِيان آئِي آنِ جي، خُوب نَہ پَڪم ڪاجَ،
سيڙي آپَ سَرتِيُون، نَڪِي گِاَيم گِاجَ،
ساسُون هَٿان نَہ ڏِئِي، جيڪا رَسم راجَ،
آيلِ آئُون آڪاجَ، ڀولُ ڀَروچِي وِتَرو،

(٢٠)

توجو ڀولُ ڀَروچَ! ويهِي ڪِيو وَڻڪارَ ۾،

سوئي پارج هوت! وِلهي مون معذورِ سين.

(٢١)

ڀيرين پيم پرڪٽا، رهه ۾ گهڻو رنوم،
پاراتو پرينِ کي، تهِي تان نه ڏنوم،
چڪي تي چيوم، "سواهرو" سَجَڻين.

(٢٢)

چُڪس سَڀ چئي، ماڻهو شهر ڀنڀور جا،
ما سوئي ڪيئن مئي؟ جنهن جو جانب جت وئي ويا.

(٢٣)

نماڻيءَ جي نجهري، رُنءَ ۾ راڙو،
ڪُنلِ جي قلب ۾، قُرب جو ڪاڙهو،
هوتنِ لئي هاڙهو، سڀ رگينديس رَت مين.

(٢٤)

قافئون ڪاهينديا‌س، موٽان، تان ڪُر سيهڻو،
ٻانهي ٻاروچن جي، سَڱ نہ ساهينديا‌س،
”اَلفِراقُ اَشَدُّ مِنَ الْمَوتِ“ هتي نہ هونديا‌س،
آه نہ لاهينديا‌س، جيئري جت ڏسي مران!

(٢٥)

وورِيمِ سَپ وَٽاڻ، يار ڪارڻِ جت جي،
”اَللّٰهُ بِڪُلّ شَيءٍ مُحِيطٌ“ اِي آرياڻي آهچاڻ،
سَپَ ۾ پنهون پاڻ، ڪِنهي ٻيو ٻروچ ري.

(٢٦)

ڏکا ڏونگر چام! ٻر ڪرِ معذورِن ٻي،
توتي لَڄ لطيف چي، آهي سَندي عام،

مارُم چئي مَعذُورِ ڪِي، وَهِيان ڪاند! ڪلامُ،
پَرچِج پِيارِنِ سين، اَللهَ لَڳِ عَلامَ!
جا نَوازِي آهِنجِي نامَ، ساهوتَ! مَ ڇَڏِج هيڪلي.

(٢٧)

ويئي وَر نَہ پُونِ، سُتي مِلَنِ نَہ سُپِرِين،
جي مُٺي رَندَنِ رُونِ، ساجَنُ مِلِي تَنِ کي.

(٢٨)

ٻَريائِي نَہ ٻارِ، ڦُوڪ نَہ لَڳِي آنبَرين،
هِتِي جي هُئڻ جُون، وَڃُون سَڀِ وِسارِ،
سُوري سَرڪارِ، نيئي رَکِج نانهِن ۾.

(٢٩)

اَچِي عِزرائيلَ، سُتي جاڳائي سَسُئِي،

ٿي دوڙائي دليل، تہ ٿهون ماڻهو موڪليو.

(٣٠)

منڪر ۽ نڪير کي، جڏهن ڏنائين،
آڳيان آئي آن کي، پنهون پڇيائين،
آدا! اِهائين، ڪو ويو سات سڄڻ جو؟

(٣١)

پاپاڻي ٿي پورِ، پني ڪيچين ڪڪرا،
رائو سڙوئي رت سين، ڪارڻ ڪاند ڪڪورِ،
لانچي لڪ لطيف چي، آئي ڏونگر ڏورِ،
جت وچي ٿو زورِ، آپڙ تان اوڏي ٿئين.

(٣٢)

هي گسي، هي گس، هي پهڻ، هي پيچرو،

وِيچارِي وَڏو ڪيو، وِيندَنِ پُٺِي وسُ،
لِيڙَنِ جو لَطِيفُ چئي، ڏُونگَرُ آٿِي ڏَسُ،
جَڳ ۾ رَهِيس جَسُ، سَگِرِ ٿِي سَردارَ جي.

(٣٣)

سيٹَنِ ڪارڻِ، سَسُئِي! وَڃَڻَ ڪجي وَسُ،
جِمَ وِرچِي چڏِيين، سَندو ڱُنگَنِ ڱَسُ،
ڏوتِي ڏِيندَءِ ڏَسُ، آڳِيان پاروچَنِ جو.

(٣٤)

سَو ڪوهَ ڪَري سَيڪا، تُون ڪُهِي ڪَٽِج وِڪا،
تاٹِجِ مَنجهان تِڪَ، تَه پَنڌُ پاسِي پَرِ نَپَري.

(٣٤)

ڏُهلا! مُون ڏِينهَنَ ٿِيا، پيهُمَ، چامَ! چَيُونَ،

ڪندي پنڌ پهاڙ ڏي، ٽنڙم روح ريون،
لڇيو ٿيان، لطيف چي، ڪارڻ دوست ڏهيون،
پانيان لڪ ليون، جي سور پريان جا ساڻ سون.

(٣٦)

هيڪليائي هيل، پورينديس پنهونءَ ڏي،
آڏا ڏونگر لڪيون، سوريون سڄڻ سيل،
تہ ڪر پيلي آهن پيل، جي سور پريان جا ساڻ سون.

(٣٧)

ڪڏهن پنجي ڪن ٿي، ڪڏهن ٿيجي وات،
ڪڏهن ٿيجي ڪات، ڪڏهن ٿيجي ڪرو.

(٣٨)

صدا وڏيم سور جي، آڳيان ڪوهياري،
جو نجس نڪاري، سو پنهون وڏم پاند ۾.

سُر معذوري

(١)

چاڪِاِئس جَنبُورَ، ڪُتي قَرِيبَنِ جي،
ٻَهي ٻُهڪي آئيو، گِهڙِي مَنجهان گهُورَ،
سَڀِ لاهِيندو سُورَ، گَرِي هِنَ غَرِيبِ تان.

(٢)

ڪُندا سُون پيرَنِ ۾، توڙي لَڪ لَڳَنِ،
اَگرِ آڱوڻي نہ مُڙي، ڇِڄُون پير ڇِڄَنِ،
وِينِدي ڏانهن پِرِيَنِ، جُتي جاتِ نہ پائِيان.

(٣)

جُتي مي پائِيندِيونَ، جَنين پير پِرِينِ،

لاٽيُون سَپ پَرين، سَسُئِي سُپيرِيَنِ کِي.

(٤)

مَرَٽا اَڳِي جي مُئا، سي مَري ٿِينِ نَه ماتِ،
هوندا سي حَياتِ، جِيَٽا اَڳِي جي جيا.

(٥)

جيَٽا اَڳِي جي جِيا، جُڳِ جُڳِ سي جِيَن،
آوءِ موٽي ڪِينَ مَرَنِ، مَرَٽا اَڳِي جي مُئا.

(٦)

لِکيو جونِراڙِ، سو اَنگ ڪِياڙَي نَه ٿِئي،
پارِنو ويٺي پارِ، جِيڪي لاٿَنَ لِکيو لوحَ ۾.

(٧)

جتي جيتِرِيُون، لِکِيُون لوحَ قَلَمَ ۾،

تنھن تيتريون، گھڙيون گھارڻ آئيون.

(۸)

ماڻھو ڏيئي سيھڙا، مون کي ڪندا ڪوھ؟
جنھن چوريءَ ۾ چوھ، سا پڻ ٿيندي پير تي.

(۹)

جيڪي سيڙ مٿيءَ کي، جيڪي مٿيءَ مار،
ڏکيءَ کي ڏيکار، ھيڪر ھوت اکين سين.

(۱۰)

وڍيل ٿي وايون ڪري، ڪٺل ڪوڪاري،
ھن پڻ پنھنجا سارِيا، ھي ھنجون ھڏن لئي ھاري.

(۱۱)

✓ آئون نہ گڏي پرينءَ لئي، تون ٿو لھين سچ!

آئون جي ڏيانءَ سنيھا، نيئي پريان کي ڏج،
وڃي کيچ چئج، تہ "ويچاري وات مئي!"

(۱۲)

رڃن ۾ رڙ ٿي، ڪَر ڇتونءَ جي چانگار،
آي عشق جي آڪار، نعرو آهي نينهن جو.

سُر ديسي

(۱)

منيس! جهل مهار، ڪنيس! ڪاهہ م ڪرهو،
سون نماڻيءَ جي نجهري، پيرو ڪج پنار،
ساڄن! توهان ڏار، ڏنم ڏينهن قيام جو.

(٢)

ڏاگهن، ڏيرن، ڏونگرن، تنهين ڏنم ڏک،
سي سڀ پانيم سک، هيڪاند ڪارڻ هوت جي.

(٣)

ڏاگهن، ڏيرن، ڏونگرن، ڏکن آئون ڏڏي،
پچان پير پنهونءَ جو، وجهان وڪ وڏي،
لڪئي آئون لڏي، نه تہ پٽن ڪير پند ڪري؟

(٤)

ڏاگها! ڪيم ڏرو، آچا آريائي اڳي ڏيو،
موڙي مجر ڏاريون، چانگا! ڏا چرو،
آن تان حرف هرو، مورائين معاف ڏيو.

(٥)

آڳَنَ مَٿي اوپرا، جَڏِهن ڏاڳها ڏٺءِ ڏِينهَنَ،
وَٽِي سَرَڪَ سسئي! وِيهه وهاڻِي سِينءَ،
چوٽيءَ سين چانگَنِ کي، جَڙِ زَنجيرَنِ جيئَن،
تَہ هوتُ تُنهِنجو هيئَنِ، پُنهون نِيائُون نَہ پاڻَ سين.

(٦)

آڳَنَ مَٿي اوپرا، جَڏِهن ڏاڳها ڏِينهَنَ ڏِٺاءِ،
ڪُنجُون جي ڪُلفَنِ جُون، تان ڪَنهِن لَـلِ لِڪاءِ،
تَہ سُياڻِي سَنڌِياءِ، ڏِٺي سارُوڻِي سسئي!

(٧)

آڳَنَ مَٿي اوپرا، جڏِهن ڏِٺءِ آٿَ،
ڏاڍيءِ نَہ ڏاڳهن کي، اوڳِي ساڻُ آڳَٿَ؟

تہ ھُوندَ نہ تنھنجي ھَٽَ، سُورَ پرايا، سمئي!

(٨)

آگَڻَ مٿي اوپرا، جَڏِھن ڏِٺَءِ توڏا،
وَنگِيَءِ نہ وارَنِ سِين، تَن گورَنِ جا گوڏا؟
تہ لَڪَنِ جا لوڏا، ھُوند نہ سَٽَءِ سمئي!

(٩)

ڏاگھڻُون ڏِيرنِ، جي آندا ہَردَ پنھورَ ۾،
ھَٿِي چِيلَ چَرا ڪيا، وَہِ پَئِي وَھُڙَن،
ڪُڙيءَ ڪُڙِڪو آنِ جو، ھُوندَ سُٽي سو سَيَن،
ڏاندَنِ ساٿِ، سَدّ جي، پيادِيُون پَھچَنِ،
جَنِ جو پِيرُ نہ لڳو پَٽِيِنِ، تَنِ آيو ساڻ آئَنِ،
ڳُنگَنِ ۽ جُنگَنِ، مَندَ اسونھِين مِڙئِين!

(١٠)

آڳي آئُ رَڙَنِ، مُون پيرِي ماٿ ٿِـيُ،
ڀلاٽِينِدِي ڀاڻُ ۾، ڪُڇِيو ڪِينَ ڪَٽَنِ،
ڪاڄا مامَ مُٽَنِ، هَنَ پُڻ هُئِي هُن سِين.

(١١)

ڇا ڇي ڏِنگا ڏِيرَ، مُنهنجو ڏِينهن ڏِنگوءَ ٿِئي!
آئنِ، اوٺِيڙنِ ڇِي، ڇا وَهيٽو وِيرَ،
هِيءَ ڪَميٽِي ڪِير؟ ڇا آسَرَ ڪِي آڏو ڦِري.

(١٢)

ڏيسِي ميڻَ ڪَڄَنِ، پَرديسِي ڪِهڙا پِرِين؟
لَڏِيو، لاڏُوٽا ڪيو هَليا هوتَ وَڄَنِ،
پُڇاڻا پِرِيَنِ، ڏِڇِي باهِ پَنهورَ ڪِي.

(١٣)

ڏُريائين ڏاريا، سِٽَ مُئيءَ جا نہ ٿِيا،
مَدي ڏيرن مَنَ ۾، ڪِليو ڪيڪاريان،
صُبُوحِ ٿي سارِيان، تَہ آٽَ نَہ اوطاقَن ۾.

(١٤)

جَتَنُ ڪَڄ جَتَن جو، آيا ڪِي اِيندا،
وَڻي پنهون پانهنجو، وَٽان تو وِيندا،
ڏَمُ نَہ ڏَسِيندا، سِڏارِيندا ساٿِيهَ ڏي.

(١٥)

لَڏيندي لِباسُ، جَتَنِ جيڏوئي ڪيو،
اَچي آريءَ ڄامَ جو، وَٽُ وَٽَ مَنجهان واسُ،
مِرُون ڪِينَم ماسُ، تَہ بِہ هَڏَ هَلَندا هوتَ ڏي.

(١٦)

آٺَ وِيري اوتارَ وِيرِي، وِيرِي ٽيئَڙم ڏيرَ،
چوٿون وِيرِي واءُ ٿيو، جَنهن لَٿيا پَنهونءَ پيرَ،
پَنجون وِيرِي سِجُ ٿِيو، جَنهِن اَلهِي ڪَئِي آوِيرَ،
ڇَهون وِيرِي ڇَپَرُ ٿِيو، جَنهِن سَنوان نَہ ڪيا سيرَ،
سَتون وِيرِي چَنڊُ ٿِيو، جو ڪِڙِيو نَہ وَڏِيءَ وِيرَ،
واهِيرِي جِي وِيرَ، چُلُون ڪَرِيان چِپَرِين.

(١٧)

بُرُ وَڏو، بارُ گَهڻو، وِيجهو نَہ وِڻڪارُ،
لِيڙَنِ جو لَطِيفُ چِئِي، ڪَنِيو مُنڊُ مَدارُ،
وَڻَندُنِ نَہ وَرِ ڪَندا، نَہ تَہ آڳِنِ جو اِختِيارُ،
ڪاڏِي ٿِيو ڪوهِيارُ، ڪِٿِي ٿِي هَٿَ ڪَٿِي.

(۱۸)

پُنھ تا پَلاڻين، اوٺي آجُ آيا ڪَڙا،
پَھَه پارِسيُون پاڻَ ۾، ڏيرَ ڏيهاڻي ڏِين،
هوتُ پُنھون تا نِين، ٻاروچي ٻولِي ڪيو.

(۱۹)

اَللّٰهَ ڪارَڻِ اوٺِيا! ڪَرَها مَ ڪاهِيو،
جانِبَ! جَڏي جيءَ جو، آڳانِدو آهِيو،
لاڳاپو لاهِيو، مَتان مُنھنجو سُپرِين!

(۲۰)

اَللّٰهَ ڪارَڻِ اوٺِيا! ليڙا نِيو مَ لُڙَ،
نِيو نماڻِي پاڻَ سين، ٻانھِي جَهلِي ٻُرَ،
ڏُون ڏِي ماري مَنجھه ٿِي، سَندي هوتَنِ هُرَ،

ڪَڇو لائِيان ڪُرَ، ڪيچان اوري جي وَران.

(٢١)

ڪيچان اوري ڪِٿهين، وَڻ نَہ ويساهِين،
ڪَميڻي! ڪيچَنِ لَئي، پُورج پَراهين،
تاڻِج تيڏانهين، وارِج ڪام وَرَڻ جي.

(٢٢)

ڪيچان اوري ڪيتِريُون، مَعذُوريُون مُيُون،
واٽُون وِيهَہ ٿِيُون، ڪُہ ڄاڻان ڪيهي وِيا؟

(٢٣)

✓ الا! اَچِن اوءِ، جَن آئي مَنَ سَرَ هو ٿِئي،
پَسان مانَ پَرِ ڪَهِم، جَتَنِ سندي جوءِ،
لَنگهي لَڪ لَطِيفُ چي، سُٺِيان هوتَن هوءِ،

گولي ڏِيان گُلبُوءِ، جي سُڃاڻان سات ڏَڏي.

(۲۴)

ڪيچان آيو قافِلو، راتِ سوچارِي رُوءِ،
بوتِني ۾ بَلوچَ جِي، رِڙهي پَسان رُوءِ،
لَنگهي لَڪ لَطِيفُ چئي، پُڇان ڪيچِيَنِ ڪوءِ،
گولي ڏِيان گُلبُوءِ، جي سُون نِيو پاڻَ سين.

(۲۵)

ڪيچان آيو قافِلو، پَلِيرو پانيان،
هُٺي جا پيرَنِ جي، لِڱَنِ ڪي لايان،
چَنبيلي چايان، جي سُون نِيو پاڻَ سين.

(۲۶)

ڪيچان آيو قافِلو، جامَنِ سَندو جامُ،

پَسند پئي پنهونءَ کي، آکِين کيو آرامُ،
ناتَرِ چايان نامُ، جي مون نيو پانَ سين.

(٢٧)

ڪيچان آيو قافِلو، جُنگ سونهارِي جوڙَ،
تَليارا توڏِنِ کي، ڳِچي سُونَهن موڙَ،
دَولَتَ چايانَ دَوڙَ، جي مُون نِيو پانَ سين.

(٢٨)

ڪيچان آيو قافِلو، طَرَحَ موچارِيَ توڏَ،
سِينگاريائون سيّد چي، ڪَرَها مَنجهان ڪوڏَ،
لَڪُ لَهِي ٿي لوڏَ، جِيجان تَنِ جَتَنِ جي.

(٢٩)

ڪيچان آيو قافِلو، ساٿ ڏَٺي سَروانَ،

وار وَڏي واڳُون ڪَريان، پَوانِ هُوندَ پَلاڻ،
جهڙو پنهون پاڻ، تهڙي سڀ ساٿ جي.

(٣٠)

مُون ڀانيو مِهرسانَ، هَميشه هُوندا پِرين،
کُهي کَميڻي هِلِيا، کَهَلَ ڪَيائُون ڪانَ،
ڏيئي وِيا ڏاهِ ڪِي، سُورنِ جا سامانَ،
جورو راتِ جُوانَ، جيڏيون! جت ڪَري ويا!

(٣١)

وَرُ ۾ ڪونهي وَرُ، ڏيرَنِ وَرُ وَڏو ڪيو،
نِهارينديس نِڪَتِي، بوتَن ڪارَڻِ بَرُ،
آڏو ٽَڪَرُ ٽَرُ، مَتان روهَ رَيتُون ٿيين!

(٣٢)

بِرهَ مَٽايسِ بَر، نَہ تہَ سُگهي ڪير سَڏُون ڪري؟
گهڻو ڏوريائين ڏک سين، ڏيرَنِ لئي ڏونگر،
وَري آيس وَر، سَفَرَ مٿيءَ جا ساب پيا.

(٣٣)

چوري نِه وري، نڪر سائِتُ مُنڌ جو،
سوين هَانِ سات ۾، ڪمِي ڪوري،
آڏون پَنِ آهِيان آن ۾، لَنگهي لوري،
لَنگهائِيين لَطِيفُ چئي، ٿَرَنِ جا ٿوري،
آهِيان آزوري، تنهنجي جوري جَبَلُ لَنگهِيان.

(٣٤)

سَمَرُ جَنِين نَہ ساٿُ، هوتُ جماتي تَنِ جو،

ڪَرِي ڇيڄ ڇِپَرَ ۾، پُنهون اِيندو پاڻ،
ٽِيندِي رِيهَ رهاڻِ، لَحظِي مَنجهِ لَطِيفُ چئي.

(٣٥)

جَبَلُ مارِي جَڪَ، جو آڏو آرِيچَنِ ڪِي،
توڙي لَڪَنِ لَڪَ، سَڀِ لَنگهندِيَسِ سِڪَ سِين.

(٣٦)

ڪوڏَرَ نَہ ڪاتِي، جَنهِن سان ٽَڪَرُ ٽانڪِيان،
جيڪو جَبَلُ لنگهِيان، سو هَيبَتَ جو هاٿِي،
پِرِيَنِ جا پاتي، سا جَڙَ جِيئَري نَہ لَهِي.

(٣٧)

ڪَرڙا ڏُونگرَ، ڪَهَ گهٽِي، جِتِ واٽُنِ تي واري،
آڏا لَڪَ لَطِيفُ چئي، هَرَ سُجهَنِ بارِي،

جا مَنزِلن ماري، سا قادِر! ڪيچ رَسائِيين.

(٣٨)

ڪَرِڙا ڏُونگر، ڪَهَ گَهڻِي، جِتِ رِڻَ تَتو راڻو،
تِيتَرُ تِئِي مَ تَنِ کي، ڏُونگرَ ۾ ڏائو،
جَڏِهن چامُ پُنهون چائو، تَڏِهن تي وَسَ وَڻڪارَ ۾.

(٣٩)

سِڪي جان سَتِياس، تان سِڪ سُمَهُڻَ نه ڏِئِي،
جاڳِي سَتِيَس جَنِ لَئِي، سي آيا تان نه اُٿِياس،
پِيرَ! اُٿُون پَلِياس، نه تَه سِڪ سُمَهُڻَ ڇا لَڳِي؟

(٤٠)

سُرهِي سَنجهان سات، آئِي بُوءِ پَنهوَر کي،
پِيتا بازارِن ۾، لائِي جَتَ جبات،

سَندِي هوتَ حِماتَ، ڪيچ پُهتو قافلو.

(٤١)

جَڏهن پيئي باسَ، ڇپر هوتَ پُنهونءَ جِي،
آڏيون! آرِيچَنِ جا، وَڏِنِ سُڪا واسَ،
آئِلِ! پُني آسَ، پُنهون آيو ڪيچَ ۾.

سُر ڪوهياري

(١)

غافِل! غفلت ڇوڙِ، تُون ڪيئَن اُٿاسِي اوجَهرين؟
ڇپاتا چڙهي ويا، وَڃِي پُهتا ٽوڙِ،
نيٺِين ننڊَ ڪوڙِ، جم وَرَن ۾ واڪا ڪَرِين.

(٢)

جَڏِھن سُتيون ڄِي، پُٺِرِ پيرَ ڏِکِها ڪَري،
تَڏِھن تَنين ڪَي، ساٿَ سُتيئي ڇڏِيو.

(٣)

اِيءَ ڪَرمُ ڪَميڻيَن، جِيئَن سَھڻِ پيرَ ڏِکِها ڪَري،
لوڇِين ڇو نَه لَطِيفُ ڇِي، هارِي! لَئِي ھوتَنِ؟
نِندان نِيا گِين ڪَي، اوپالا آچَنِ،
سِي پُنھون ڪوه پُڇَنِ؟ جي سَنجھِي رَھَن سُمھِي.

(٤)

ڏُونگَرَ! تُون ڏاڍو، ڏاڍا! ڏاڍايُون ڪَرِين،
مُون تَنَ آندر، تيئَن وَھين، جِيئَن وڻ وڍي واڍو،
اِي ڪَرَمَ جو ڪاڍو، نَه تَه پُٺِر ڪيرَ پَنڌَ ڪَري؟

(٥)

ڏونگر! ڏوراپو، پهريون چونديس پرينءَ کي،
پهڻ پير پٿون ڪيا، تريون چيون تو،
رحم نه پيئي روح ۾، قدر منهنجو ڪو،
واڪو ڪنديس "وو! مون سين جبل ڏوجاڙون ڪري!"

(٦)

ڏونگر! ڏکوين کي، دلاسا ڏجن،
گهٽو پڇجي تن کي، جن وٽان هوت وڃن،
تون ڪيئن سندا تن، پهڻ! پير ڏکوئيين؟

(٧)

ڏونگر! مون سين رو، ڪڏي پار پنهونءَ جا،
سڄڻ هوم هيڪڙو، ويو ڦوڙائي سو،

ڪنهن ڪِي ڏِيان ڏوهُ؟ مُون سين ايرادي ائين ڪيو!

(۸)

ڏُونگَر! ڏُڪوئِنِ ڪِي، گُلِ مُڪا ڳوڙها،
هُو جي ڦهڙَ ڦَپَ جا، پَڄِي ٿِيا پورا،
گُوندَرَ جا گهوڙا، وَڃِنِ جانِ جُدا ڪيو.

(۹)

مُون ڪِي چِڏِمَ چِپَرِين، هاتاڻِي هِنَ هَنڌِ،
توسين، پوندِيَسِ پَنڌِ، ڏِيندِيَسِ باهِ پَنهوَرَ ڪِي.

(۱۰)

ڄيهي جي ڏيهي، تَہ ڀِ ٻانهي ٻاروچَنِ جي،
حجتَ هوتَ پُنهونءَ سين، مُون ڪَميڻِيءَ ڪيهي،
آصلِ آرِي جامَ جي، ٻَلهي آئُون پيئي،

هوءَ جا پائِنِ پير ۾، تنهن جتي نہ جيهي،
وِساري ويهي، تنِ ڪيچِنِ کي ڪِيئن رهان؟

(١١)

حقيقت هن حال جي، جي ظاهر ڪريان ذري،
لڳي ماٺِ مروئنِ کي، ڏونگر پونِ ڏري،
وڃنِ وڻ ٻري، اوٻڙ آٻري ڪين ڪي.

(١٢)

ڪنهنِ ٻرِ رئان پرينءَ کي، پڇڻ ناهِ پچار،
اندر تي آهون ڪريان، ڪاٺي منجهه خمار،
گريي جي گفتار، ٻـي پتِ ٻاروچن ۾.

سُر حسيني

(١)

سَرَتيُون! سُجهي سُيَج، مَتان ڪا مُون سين هَلي،
پاڻي ناهِ ٻَنڌُ گهٽو، آڳيان رائو رُڳي رُڃَ،
مُڃِ مَري آڃَ، ڪا ڏِئي پاراتو پِرينءَ کي.

(٢)

ڪوءِ هاڙو! ٻَنِ هوتُ! ڪوءِ پُنهون! ٻَنِ پَريتڙو!
مادَرِ! مُون تا مُوتُ، پَسَڻا پِرائيو.

(٣)

ڪوءِ ٻولي! ٻَنِ ٻَروچُ! گهورِي ذاتِ جَتَنِ جي!
مُون کي چَئِي "لوچُ"، پِنهي ويا پَڇَرين.

(۴)

جِئَن جِئَن تَپي ڏِينهن، تِئَن تِئَن تاڙي پَندَ،
ڪو آڳانجهو نِينهن، ٻانَيڻِ ٻَروچَنِ سين.

(۵)

جِئَن جِئَن پِڇي راتِ، تِئَن تِئَن تاڙي پَندَ،
پوريءَ ٻي نه تاتِ، جيڪا سا جَتَنِ جي.

(۶)

نَڪو ليکوئي ڏيو، نَڪو تتو ڏِينهن،
تِهان اوري نِينهن، چِنو آتَڻَ وارِين.

(۷)

✓ تَتيءَ تَڏيءَ ڪاهه، ڪانهي وَيل وِهَڻ جي
مَتان ٿِئي اونداهه، پيرُ نه لَهين پِرينءَ جو.

(٨)

پيهُر! هِنَ پَنهورَ ۾، گهايلِ ٿِي گهارِيان،
سَجَڻَ جي سانگِ وِيا، سيئي ٿي سارِيان،
مي ڪِيئَن وِسارِيان، جي وَٽان مُون واٽَ ٿِيا؟

(٩)

برو هو پَنهورُ، آريانيءَ آجارِيو،
لاٿو سَڀَ لوڪ تان، هاڙِي ڏَڙِيءَ هورُ،
چورِيون چُرَڻُ سِڪِيُون، پُنهون ڪيائون پورُ،
آيو مو آتورُ، جَنهِنَ ڏُکيون ڏِکَ وِهاريون۔

(١٠)

مُون سَڏِيندي سَڏَڙا، ساٿِي سَڏُ نَ ڏِينِ،
وَلهيءَ جي وَٽاڻَ ٿِي، توڏَ نَ تَنوارِينِ،

هيڏا هاڃا ٿين، ٻري هن ٻنڀور ۾.

(۱۱)

حسينيءَ جي هاڪ، مادر! ماري آهيان،
ڏينهان ڏورڻ ڏک سين، راتيان چڪڻ چاڪ،
ڏجان ٻر فراق، متان پوئم پرينءَ سين.

(۱۲)

جيڪي فراقان، سو وصالان نه ٿئي،
آڇي اوطاقان، سون ڪي پرين ٻري ڪيو.

(۱۳)

آيا آس ٿيام، ٻاروچا ٻنڀور ۾،
ٻيئي ٻهر ٻنهونءَ جي، ننهن سينءَ ٻيڻ ٿيام،
گونڌر وسريام، سڪڻ شاخون مڪيون.

(۱۴)

لَڳُم ٻاڻُ ٻِروچَ جو، ڪَرَها ٿيا قذاق!
آهڪي جا آئن ڪِي، سامَهِين پوءِ مَ ماڪَ!
آ ڪَڙِيَن خوراڪَ، پَسَڻُ پَرَ ڏِيهين جو.

(۱۵)

نَڪِي رُئَڻَ وارِيُون نَڪِي اوسارِين،
مُنهِين ڪِي مارِين، مُنهِين سندا ڏُڪَڙا.

(۱۶)

ڏُکَ سُکَنِ جِي سُونهَن، ڳِهوريا سُکَ ڏُکَنِ ڀِي!
جَنِين جِي وِرُونهَن، سَجَڻُ آيو سان ڳِري.

(۱۷)

ڏوريان، ڏوريان، مَ لَهان! شالَ مَ مِلان هوتَ!

مَنَ آندَرجا لوچَ، مچڻ مِلڻَ سان ماڻي ٽِئي.

(١٨)

جيڪا ڪَندي سَنگُ، سُون جڻ پارو چنِ سين،
آنگِڻِ چاڙهي آنگُ، روئندي سا رَتَ ڦُڙا.

(١٩)

جيڪا ڏِيندي منجهُ، سُون جيڻ پاروچن کي،
مٿان گِلن هَنجُ، کِينَ لاهِيندي ڪَڏِهِن.

(٢٠)

هلو ۽ مَلهو، ڏُکَ مَ پسو ڏوٽيا!
سُونهون جو ساٿَ جو، سو سُون هوتُ سَلو،
آن پڇِ ٽِئي پَلو، آئُون ٻه، گڏِجان پرينءَ کي.

(٢١)

ڪَنهِن جَنهِن نينهن نندَاه، جيڻ سُون واجهائِيندي نَه وَرو،

جيڪي سُئي ڪَنداهُ، سو جانِبَ! ڪَريو جيئَري.

(٢٢)

مَتان ٿِيِين سُلُورُ، ڪِينَ آگاهُون آهِيان،
ڏِسَڻَ ۾ ڪَرَ ڏُورُ، حدَ پِنهين جِي هيڪَڙي.

(٢٣)

سَسُئيءَ جي سِريءَ سان، ڪيچَ ڏِٺي ڪانڌِي،
پَسَڻَ ڪارڻ پِرينءَ جي، مُنڌَ هُئي ماندِي،
لَڪَنِ تان لَطِيفُ چِئي، آرياڻِي آنڌِي،
پُنهونءَ پِيراندِي، نماڻِيءَ نَصِيبُ ٿِي.

(٢٤)

گهوڙَن هنئُون گهِٽيُون، آئَنِ هَنئي آنءَ،
جا نِينهن گِنهدِي نانءَ، سا مُون جيئَن پوندِي مامرِي.

(٢٥)

هَيءَ! ڏو وَڃي هوتُ، آڏون ڪِ اَڳِيَري ڏِيان،
مَتان چوءِ بَلوچُ، ڪَميڻيءَ مان ڪِين ڏِيو.

(٢٦)

ڪَميڻِ هڻان، ڏِين مُورائين مَديُون،
ڏُون ڪَرِ پاڻَ وَڙان، سوڻ، سَاجها سُپرين!

(٢٧)

ٻاروچا ٻِيا ٻہ گهڻا، مُنهنجو آڄهو آريائي،
ڇُونڊي رَکيم چِتَ ۾، ساڃُن سَڃاڻِي،
جا وِنڊرِ وِڪائي، تَنهن جو مُوڙهُ ڪومَسِ ڏِيئي.

(٢٨)

آڏيُون! ڪا ايندي؟ ڇَپرِ مُون سَگَهہ ڏِيو،

لائيندِيَس لِڳنِ ڪِي، مَليران ميندِي،
وِنڊرِ آئون وِيندِي، آرِي ڄامُ آجهو ڪَرِي.

(٢٩)

آڳِي ايئَن هياس، جيئَن پُنهونءَ ڏ وتم ڪَپڙا،
هاڻِي ايئَن ٿِياسِ، جيئَن جَتَ نَ نِينمِ پاڻَ سين.

(٣٠)

ڏُکوينِ اِهڃاڻ، ڪُلهي ڦاٽو ڪَنجرو،
وَڃَن گُونڊَرَ گَڏِيون، لوڪَ نَ اَچنِ پاڻ،
سُورَنِ آسان ساڻ، نَنڍِيئِي نِينهن ڪيو.

(٣١)

ڪُلهي ڦاٽو ڪَنجرو، مَٿو آگهاڙو،
پينرا ڪڄاڙو، مُنهنجو هِنَ پَنهورَ ۾.

سُر ليلا چنيسر

(١)

مَٽيو وِجهان سَچَ ۾، هائِيءَ هٽان هارُ،
ڀري جي ڀتارُ، تَہ ڀيرِيائِي ماڻُ لَهان.

(٢)

چَنيسَرُ چوَرَنگُ، ٻِہ رَنگو لوڪُ ٻيو،
تنهِن ٻين چِنيو سَنگُ، وَڃيو هارُ هٿُ ڇُهِين!

(٣)

مَٽئي تي موهِجي، مُوڙهي! ڪُيءَ مَرڪُ،
ڇڏي چَنيسَر چام ٻين، وڏو تو فَرَقُ،
وَري ويو وَرَقُ، آيُيءَ ڏَنءَ ڏُهاڳَ جو.

(٤)

مَٽِئي مَٽِي جي هُئا، تَن ڇَڙِن ڦيرِيمُ چِتُ،
هارُ ڪَٽِيندِ يَسِ، هوڏَ ۾، نِيَهُ ٽِيندُم نِتُ،
ڪؤنروءَ جو ڪِرتُ، مُنهان مَٽاهون ٿِيو.

(٥)

تو جو پانيو هارُ، سو سُورِنَ جو سَڳرو،
چَنيسَرُ چِتُ ڪَٽِي، ٿِيو پورِ هَيتِ جو پارُ،
آوَٽِ جو آچارُ، ڪاندُ ڪَنهِين سِين ۾ ڪَري!

(٦)

ڍولا! ڪُچاڙيا، ٻولائِيو ٻوڏُ ڇَٻِين؟
اَنونْ تو ٻيِر اندِيا، ڪَرموڙِيو وَرَ آٽِيان!

(٧)

هُنِينءَ تَہ ڪَڙو هُشيارُ؟ ڪَلَ ٻِہ هُيَءَ ڪاندَ جِي؟

تو ڀانيو سوچارِي ٽِيان، ڳچيءَ پائي ھارُ؟
کانڌَ ڪُوڙِيَ جو نہ وَٽي، سَئين ڀَئين سِنگارُ،
وَنھَہ لَهي وِنجهارُ، دِليُون پرَکي داسَڙو.

(٨)

ڏاھِي ھُيَسِ ڏيہَ ۾، سَرَتِيَن منجهہ سُجاڻِ،
ڪاجا ڀِڃيم ڪاڻِ، جَنَّن مُنهنُ مَٽا ھَون نہ ڪَٽَان.

(٩)

آلا! ڏاھِي مَ ٿِيان! ڏاھِيُون ڏُک ڏِسَن،
سُون سِين سُون پِرِيَن، ڀورائيءَ ۾ ڀال ڪيا.

(١٠)

وَڏيرِي ھياسِ، ڇنيسر جي راڄ ۾،
دِھلين، دَما سِين، نفرين، ٿي ڀلوِلِ ڀڄيپاسِ،
ڏولي ڏِيليپاسِ ٿِيس، ڏُھاڳڻِ ڏيہَ ۾.

(١١)

گھورِيو سو سُھاڳڻ، جَنھن ۾ پَسين پاڻَ کي،
ڏورِي لَھہ ڏُھاڳڻ، جِيئَن ڪَرلاھُو داسَڙو.

(١٢)

چُئِي چُنيسَرَ چامَ سِين، لِيلا! تُون ۾ لَڪاءِ،
دوسُ تنهنجو داسڙو، ڪاندِ وَڏيائِي ڪاءِ،
تہ ڍولو ڍَڪ سَندِياءِ، عَيبَن کي آڏو پِئي.

(١٣)

چَئِي چَنيسَر چامَ سِين، لِيلا لَڪاءِ ۾ تُون،
اِيُ ڪانڊُ ڪنھنجو نہ ٿِئِي، نہ ڪا مُون نَہ تُون،
رونديُون ڏٺِيُون مُون، اِنَ دَرَ مٿِي داد لِيُون.

(١٤)

لِيلا! حِيلا ڇڏ، جي تُون سوئِي! سِڪيِين،

پائي پاند ڳچيءَ ۾، پاڻُ غريبي گڏِ،
هَڏِ نہ چَونديءَ لَڏِ، جي ڪارُون آڻيين ڪاندَ ڪي.

(١٥)

جي ڪارُون آڻيين ڪاندَ ڪي، تہ روئي ريجهائيج،
ليلا! ليلائيج، اِتي ماڳُ مِنَتَ جو.

(١٦)

جي ليلائي نہ اَهين، تہ پڻ ليلائيج،
اَمرَ ۾ لاهيج، سَچَڻُ پاڃهيندَڙُ گهڻو.

(١٧)

چنيسَرَ سين چاڳُ، مَتان ڪا مُنڌَ ڪَري،
جان مون پوءِ پَرُوڙيو، تہ هُيَ نہ مائي ماڳُ،
ڏَمَريو ڏُهاڳُ، سِڪهو ڏِئي سُهاڳڻين.

(١٨)

چنيسر سين چاءِ، ستان ڪا سند ڪري،
ڪاند ڪنهين جو نه وڻي، گيرب ۽ گاءِ،
جي ترڙي تور ڙياءِ، ته دوس ڏسائي داسڙو.

(١٩)

آوڳڻ ڪري آپار، تو در آيس داسڙا!
جيئن تو رسڻ سند يون روح ۾، تيئن سون پيٽي ناهِ پتار!
سائينءَ لڳ ستار! ميٽ مدايون منهنجيون.

(٢٠)

تان ڪا وائي وارِ، دلاسي جي داسڙا!
تون منهنجو ولهو، آئون تو ۾ طمعدار،
ڏڪي ڍول! گذار، لڄ منهنجي لوڪ ۾.

(٢١)

ڍولا! ڍيلِ م مُون، ڪانڌَ! ڪَمِيڻي آهيان،
سِڪَ تنهنجي سپرين! پيري وڌيس پُون،
مُون وَرُ تنهين تُون، تو وَرَا! وَهُون ڪيترِيُون!

(٢٢)

ڪوڙين تنهنجِيُون ڪامڻِيُون، تُون ڪوڙَين سندو ڪانڌُ،
مُون ڪِي چڏَ م داسڙا! ته وَجان نَه وَڏواندُ،
مُون ڳچيءَ ۾ پاندُ، تو چَنيسرَا! هَٿَ ۾.

(٢٣)

لِيلا! لُڇُ م ايتَرو، آئِي آڳُڻِ سورِ،
آبو ڏاڏو گهورِ، پاڻ سُوڌو پرِينءَ تان.

(٢٤)

لِيلا! لُڇُ م ايتَرو، آئِي سُورِ پهارِ،
ڍولو آڳُڻِ پارِ، ڪانڌُ ڪَمِيڻيءَ آئيو.

سُر مومل راڻو

(١)

ڪالَ گَڏِ وسُون ڪاپَڙِي، بابُو ٻيڪارِي،
سامِيَ سيلو سِرَتي، مالا موچارِي،
ڏيئِي ڏيڪارِي، ٿَئي دِل فَقِيرُ ويو.

(٢)

ڪالَ گَڏِيوسُون ڪاپَڙِي، بابُو بانَ بَرِي،
سائِي سالَ ڪُلَنِ ۾، سامِيَ سونَ سَرِي،
خَبَرَ ڏِي ڪَرِي، ڪا مُومَلَ جي مجازَ جِي.

(٣)

ٻيڪاريءَ ڪي ٻَرَ ۾، وِيو ڪَيفُ چَڙهي،

ڳالهيون ڪندي ڪاڪ جون، ڳوڙها پيس ڳڙي،
ڪاجا آنگ آڙي، جيئن چنا ڦٽ چڙي پيا.

(٤)

ڳجر ڪي ڳجميل جون، تارن ۾ تبرون،
هٿي حاڪمين ڪي، زور پريون زبرون،
ڪاڪ ڪندي ڦيرون، پسو پر ڏيهين جون.

(٥)

مومل ڪي مجاز جا، آکين ۾ الماس،
نه ڪا عام نه خاص، جي ويا سي ويا.

(٦)

مومل ڪي مجاز جا، آکين ۾ آنور،
هٿي حاڪمين ڪي، پٽ نهاري پور،
گهوٽ ڀرينءَ گهور، جي ويا سي ويا.

(٧)

هلو هلو ڪاڪ تڙين، جتي نينهن اُجل،
نه ڪا جهل نه پل، سڀڪو پسي پرينءَ کي.

(٨)

هلو هلو ڪاڪ تڙين، جتي گهڙجي نينهن،
نه ڪا رات نه ڏينهن، سڀڪو پسي پرينءَ کي.

(٩)

ڪرها! ڪارڻ ڪاهه، توکي ڏيئين ڏاريو،
ساري ڏيج سيد چئي، لڏائي تان لاهه،
مقابلو مومل سين، ٿيندو سنجهه صباح،
سوڍي جي صلاح، ڪونر چرندين ڪاڪ جا،

(١٠)

چڙهيا چارئي يار، سوڍا شڪاري،

فِڪرَ ساڻُ ڦِٽي ڪَئِي، سوڍِي سوپارِي،
وِيا ڪاهِيندا ڪاڪَ ڏِي، جِتِ مُومَلَ موچارِي،
موٽِيا نَہ مارِي، ڪوُنرَ لَتاڙِي ڪاڪِ جا.

(١١)

جِهَڙا گُلَ گُلابَ جا، تِهَڙا مَتَّنِ وِيسَ،
چوٽا تيلَ چَنبيليا، هاها! هو هَميشَ،
پَسِيو سُونهَن سِيَّدُ چِئِي، نيڻهَن آڇِنِ نيشَ،
لالَنَ جي لِبيسَ، آتَڻِ آکُرَ نَہ آڇهِي.

(١٢)

جِهَڙا پانَنِ پَنَّ، تِهَڙيون سالُونُ مَتَّنِ سائِيُونُ،
عَطُرَ ۽ عَبِيرَ سين، تازا ڪِيائُون تَنَّ،
مَڙهِيا گَهَٽُو مُشَڪَ سين، چوٽا ساڻُ چَندَنَّ،

سُونهَنِ رُئِي سونَ سين، سَندا ڪامڻِ ڪَنَّ،
ڪِيائين لالُ لَطِيفُ چئي، وَڏا وِيسَ وَرَنَّ،
مَنجهه مَرڪِسِ مَنَّ! سوڍي سين مَگُ ڏِيو؟

(١٣)

سونَ وَرَنيُون سوڍِيُون، رُئِي رانڍِيُون ڪَنِّ،
آگر اوطاقُنِ ۾، ڪَتُورِيُون ڪَنُّنِّ،
اوتيائُون عَبِيرَ جا، مَٿي طاق تَرَنِّ،
ٻانُن ٻيلُون ٻَڌيُون، پَسيو سُونهَنَ سَرَنِّ،
ڏِيا لاهُوتِي لَطِيفُ چئي، پَسَڻَ لئي پرِينِّ،
اِجهي ڏنا آچِنِّ، ڪاڪِ ڪَڪورِيا ڪاپڙِي.

(١٤)

جي ڪاڪ ڪڪوريا ڪاپڙي، تن لِهي نه لالِي،

ڪَڙيِ ڪَيفَ خُمارِيا، مَيءِ پِيءِ مَوالِي،
ڪَرِي حاصِلُ هَليا، ڪَيفِيَتَ ڪمالِي،
وَتنِ وِصالِي، لَڏُوئِڻا لوڏِي ٿِيا.

(١٥)

لَڏُوئِڻا لوڏِي ٿِيا، وَتنِ منجهه وِصال،
اَجُ آرَتو آڪِيِن، ڪاڪِ پِيتائُون ڪالَ،
ويئِي ويچارَنِ وِسَرِي، صُباحَ جِي سَنڀالَ،
پِرِينءَ ڪان پاسِي ٿِيا، ساموِينِ مِثالَ،
جانِبَ جِي جمالَ، رَڱِي، پَسُ! رِيئو ڪِيا.

(١٦)

رَڇِي جِي رِيئو ٿِيا، ڪِينَ آپائَجَنِ اوءِ،
ڪُنبُ نَہ ڪارِي تَنهِن کِي، جو هالارِي هوءِ،

توڙي ڏوڀي ڏوهه، ته به لالائي نه لهي.

(۱۷)

جت رايائين راتِ کي، چندن چڪ ڪري،
هاڻي آئين پيٽ سين، وره وراڪا ڏئي،
سوڍو سيج ڪري، سومل ماري هليو!

(۱۸)

روهه راڻي جي ناهه کو، سوڍو سوائي،
لڏوڙيا لطيف چي، لالي تنهن لائي،
ڪانهي ٻي وائي، تيو مڙوئي مينڌرو.

(۱۹)

روهه راڻي جي ناهه کو، سوڍو سيڻ سونهن،
لاٿائين لطيف چي، مٿان دلين ڏونهن،
ڪانهي ٻي ورونهن، تيو مڙوئي مينڌرو.

(٢٠)

رُوءِ راڻي جي ناهِ ڪو، سودا پيا پُڇن سُجانَ،
نِسورِيائي نينهن جي، ڪَسِيائين ڪمانَ،
ڇَڏِي ويا ڇوهَ ۾، دعوائون دِيوانَ،
پِي رَهِيائي ڪانَ، تيو مرُوئِي مينڌرو.

(٢١)

ڪاڪ نہ جَهلِيا ڪاپَڙي، سوهِيا ڪَنهن نہ مالَ،
سوڍيون سِجهائي وِيا، هِهڙا جَنِين حالَ،
جي چورين ڏِنا چالَ، تہ بہ لاهوتي لَنگهي وِيا.

(٢٢)

شَمعَ پارِيندي شَبّ، پِرہَ پاڪون ڪَڍيون،
سوڍ، مَرن تِي مينڌرا! راڻا! ڪارڻ رَبّ،

تُنهنجِي تاتِ طَلَبَ، ڪانگَ مڏايم ڪاڪِ جا.

(٢٣)

اڄ آياريامِ، نَڪَتَ سَڀِ نَئِي وِيا،
هِڪُ مَيو، ٻيو ميندَرو، راتِ سَڄِي سارِيامِ،
ڳوڙها ڳِلِ ڳاڙيامِ، سُورِجَ شاخُون ڪَڍِيُون.

(٢٤)

ڏِيا تيلَ ڦُليلَ جا، ٻارِيم تائِين ٻانگَ،
ڍولو ڏِيتِ رَهائِيو، ڪَنهن سَڻائِي سانگَ،
چانگي چَڙهي آءُ تُون، لَالَ وَرائِي لانگَ،
ڪوڙين پَتِين ڪانگَ، آڏايامِ آچِ تُون.

(٢٥)

وَتِ سوريندي، وَلَها! وِيو تيل ٻَرِي،

مُوٽَ، مُسافِرُ سپِرِين! چانگي تي چڙهي،
راڻي لاءِ رَڙِي، وِيئي وِهامِي راتڙِي.

(۲٦)

ڪَڪِرِن ڪَرِ موڙِيا، تيڙُو آيا ٿِيئي،
راڻو رات نَہ آئِيو، وِيلَ ٿَري وِيئي،
ڪوءِ سا ڪاڻي راتَڙِي! جا پِرِيَنِ رَيَ پِيئي،
مُون ڪي ڏِنءُ ڏِيئي، وَڃي ڍولو ڏِيتِ قَراريو.

(۲۷)

راڻا! تُنهِنجي راهَ تي، ڏِيهاڙي ڏِيڪان،
راڻي جي رِهاڻِ جُون، رُوحَ آندَرِ رِيڪان،
مَحَبَتَ جُون ميڪان، تو سِين لالَ! لَهِنيُون.

(۲۸)

آءُ، راڻا راحَت! ڏاجَ ڏُرتيَ جا ڏَڻي!

مکن ڙيون سُهاڳڻيون، سودا تُنهنجي سَٽَ،
سُون تان لاهِ م هَٽَ، ڪامِلَ ڏَٺي ڪاڪِ جا!

(٢٩)

سَگھ ڪَري سِين سَنِيهن، ڪَنڌُ مَ ڦيرجِ ڪيڏُهِين،
رَمجِ راڻي پُٺِ ۾، نِرتُون سَنجهان نِينهَن،
اِيئن مَ وَسجِ عام ۾، جيئن سومَلَ وَسَنِ مِينهَن،
سَندي حَشَرَ ڏينهَن، سودو سارِيندِ ينءَ گهڻو.

(٣٠)

وَليو وِڃج واٽ، ڪَنڌُ مَ ڦيرج ڪيڏُهِين،
لوڻي ڦيرَ لِپاٽَ، لَڳندي ءَ لَطِيفُ چئي.

(٣١)

ڪَنڌُ مَ ڦيرج ڪيڏهِين، وَليو وِڃج راهَ،

آجُ ڪِ سَنجهہ صُباح، نِيڻِي ڏ ريندءِ ڏورِ ۾.

(٣٢)

لَڌِيو لَطِيفَن، پَلاڻي پَندِ پِيا،
هَتان حَبِيبَن، ڪَڏهن ڪونہ ڏُکوئِيو.

(٣٣)

رُسُ مَ، رُسَڻُ گهورِيو، آتُ اوراهون آئِ،
ليڙي جو لَطِيفُ چئي، تَنگُ سوارو تاڻِ،
شَرمنديُون سَيِين پَرين، پُڻي لائِج پاڻِ،
آچي مُشڪ ماڻِ، تہ سودا! سُڪياڻي ٿِيان.

(٣٤)

رُسُ مَ،رُسَڻُ گهورِيو، چَڙِ راڻا! ريڏائِي،
مُنهنجي ميٽِ مَيندَ را! عاقِل! آگلائِي،

لَپيٽيج لَطيفُ چي، ڪامِلَ! ڪَچائِي،
ڪَرِ مَعافُ مَدائِي، تَہ سوڍا! سُکيائِي ٿِيان.

(٣٥)

ڪاڪِ ڪَڙهي، وَڻَ وِيا، جَلِي مُنهنجِي جانِ،
رَکِي ڪامَ ڪِنڪِيو، مارِيَسِ تِنهَن گُمانَ،
هَڏِ نَہ جِيان هاڻِ! سُکهو موتِج سپِرين!

(٣٦)

ڪاڪِ ڪَڙهي، وَڻَ وِيا، لُوٺو لُڏاڻو،
تو پُڇاڻا، سُپِرين! آتُڻُ اُجهاڻو،
سِيِنِ سِيِن ماڻو، مُنا سُبُ نَہ مَيَنڌَرا!

(٣٧)

ڏِجان ڍائِي ڍولَ کي، سَنِيهو سارِي،

مُون کي ڦُٽ فِراق جو، سيندَرا! ساري،
آڇين جي واري، ڪَرهو ڪميڻي تي!

(٣٨)

سوڍا! تنهنجي سُورَ، آندر آڳيُون لائيُون،
راڻا! رِهاڻين جا، سارينم مَذڪُورَ،
طَعنا ڏِينم تُورَ، آءٌ تَہ پَرچُون پاڻَ ۾.

(٣٩)

راڻا! رهاڻيُون، سوڍا وِئي ساريان،
سَهسين سج اُلٿا، راتيُون وهاڻيُون،
ڪوڙين، مُون ڪاڻيُون، ڍولا! ڏِٺي آءٌ تون.

(٤٠)

مُون گهر آڄي جي، ٿئي سيندرو مهمانُ،

آئِي جهوڪِيان آڳـ ۾، چيري وجهان چاڻ،
تاڻِي تَنُورَن ۾، پيري هَٽان پاڻُ،
پِڪَنِ سُوڊو پاڻُ، گَهرُ تڙُ گهوريان پِرَتان.

(٤١)

تُون ڏاتِي، ڏَتَ ڏِٽِي، ڏِولا! تُنهِنجو ڏَتُ،
پائي تُراڙِيَ تورِيان، تہ مُلُڪ نَہ تُنهِنجو مَتُ،
لاهِي ڪَنرَ ڪَتُ، ڪورِڙ قناتُون ڪاڪِ ۾.

(٤٢)

ڪورِڙ قناتُون ڪاڪِ ۾، راڻا! ويهُ رَهِي،
ماڻهو جي مَحلات جا، سوڍا! ڪج سَهِي،
وِبندِيءَ ڳالِ وَهِي، وِڪَرِ پوندءِ وَلَها.

(٤٣)

جيِڏيُون مُنهنجِي جِيءَ سين، راڻِي رِڻُ ڪيو،

قُلبُ ڪاڪِ ڪَنڊِينِ ۾، پُرزا ٿي پيو،
ڄُهان ڀَهَرِ وِيو، هِنيون هَنڌِ نَہ آگِيين.

(١٤٤)

راتي رِنُ ڪِيو، جيڏيون! مُنهِنجي جَي سِين،
مَنُ مَينڌَري وَڍِيو، ڏُڀِي ڏَرُ پيو،
ڄُهان ڀَهَرِ وِيو، هِنيون هَنڌِ نَہ هيڪڙي.

(١٤٥)

رُئان ٿِي راتا! هَنڌَ نِهارِيو حُجرا،
پيئي ڪہُ ڪَنُن تي، ٿِيا پَلَنگَ پُراٽا،
ڏُريائي ڏُوڙا ٿِيا، وَرَ رِيَ وِهائا،
جايُون، گُلَ جُباتَ جِيئن، ڪُونڌرا! ڪُوماٽا،
مينڌرا! ماٽا، تورِيَ ڪَنديَسِ ڪَنِ سين؟

(٤٦)

ڊولِي ڏِکي آهِيان، هُيَس آگهاڙِي،
ڏيئي لِڪَ لاڙِي، ڪَکَرُ ڪِيائِم ڪاڪ جو.

(٤٧)

ڊولِي ڏِکي آهِيان، هُيَس آگهاڙِي آنءُ،
رَکي پَنهنجو نانءُ، ڪَکَرُ ڪِيائِم ڪاڪ جو.

(٤٨)

راڻي جيَ رِهاڻِ مان، ڪو آديسي آيو،
چوڏهينءَ ماهَ چَنڊَ جِيئَن، ڪِيو سامِيءَ سَهائو،
لَڏو اونداهو، جوڳِيءَ سَندي جوتِ سان.

(٤٩)

نئون نياپو آئيو، راڻي مُلا راتِ،

لَڌيسون لَطِيفُ چي، ڪَنا ڏاتَر ڏاتِ،
ڪِينَ پُڇيائُون ذاتِ، جي آئِيا سي آگِهيا.

(٥٠)

ڪيڏانهن ڪاهِيان ڪَرَهو؟ چِناڙو چَؤڌارَ،
مَنجِهين ڪاڪِ ڪَڪوري، مَنجِهين باغَ بَهارَ،
ڪانهي ٻِي تَنوارَ، تِيو ٻِرُوئِي مينڌرو.

سُر مارُئي

(١)

"اَلَسْتُ بِرَبِّڪُمْ"، جَڏِهن ڪَنِّ پِيوم،
"قالُوْا بَلـٰي" قَلبَ سين، تَڏِهن تِتِ چَيوم،
تِنهين وير ڪِيوم، وَچَنُ ويڙِهيچَنِ سين.

(٢)

نڪا "ڪُن فيڪُونُ" هُئي، نڪا مُورت ماه،
نَڪا سُڌِ ثوابَ جي، نَڪو غَرَضُ گُناهَ،
هيڪائي هيڪُ هُئي، وَحدانِيّتَ واهَ!
لِڪيائين، لَطِيفُ چي، آتِ ڳجهاندَرَ گاهَ،
اَڪين ۽ آرواحَ، آها ساڃاهُ سُپرين!

(٣)

قِسمتَ قيد ڪِياسِ، نَ تَہ ڪيرَ آچي هِنَ ڪوٽَ ۾؟
"وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْہِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيْد"، وَطَنِ آن وِيندياسِ،
مارُنِ کي مِلندياسِ، ڪوٺيون ڇڏي ڪَڏهِن!

(٤)

هِي هَندَ پيٽيون هاڻِ، ساڙِيان سَبِ ڏيهِين ري،

"كُلُّ شَيءٍ يَرْجِعُ اِلىٰ اَصْلِهٖ"، تِني جهجان جهانگين ڪاڻ،
پِرِي پَنهنجي پاڻِ، پَسان مُلڪ مَلِيرَ جو!

(۵)

نَڪو اَيرُ نه پيرُ، نَڪو اوٺِي اَئيو،
مُون وَٽِ آيو ڪونَ ڪو، ڀائرُن پِرَي پيرُ،
ڪِتابتُون ڪيرُ، آڻي ڏِيندُم آنِ جوُن؟

(٦)

اوٺي! گهوٽي آڻين، ڪو هُتي جو هِت هيرَ،
ته ڪُنا جي ڪوٺَنِ جا، ڏِينِ سُرها سيرَ،
آهِ ته آڪِيين آگهان، جي ڀائرِ ڏِنءِ پيرَ،
الله لَڳِ، لَطِيفُ چي، لاءِ مَ تُون آويرَ،
ڪوٺِين گهاري ڪيرَ؟ مَحَلين مُنجهي مُون هِنيون!

(٧)

آلا! اوئي آئيين، جي نياپا نين!
آئون آنين جي آهيان، توئي مون نه مڃين،
مس منهنجي هٿ ۾، ڪاغذ ڪي آئين!
لڙڪ نه لکڻ ڏين، ڪريو پون قلم تي.

(٨)

ٿر ٿر اندر ٿاڪ، عمر! ماروئڙن جا،
لاٿائون لطيف چي، متان لوئي لاڪ،
عمر! ڪريو آڪ، ڦريو ٿي ڦن چران.

(٩)

سهسين سيبا ڪنجري، لوئي ليڙ ٿيام،
آبائن جي آسري، ڪتي ڪان ڪيام،

جا ڏِٺِ ڏِکيامِ، تِنھنجو پِرَوَر! پَنُ رَهائِيين!

(١٠)

سَهَسين سيبا ڪَنجُري، لوئِي لِيڙُون لِيڙَ،
واسي وارَ نَہ ويڙِهيان، مَرُچُڱُون رَهَنِ چِيڙَ،
مارُوءَ جي مُهاڙِ رِيَ، آندَرِ ناهِ آکِيرَ،
هَهڙو حالُ هَمِيرَ! وَئِي شالَ وِيڙِ وَجان!

(١١)

پَڌولا پَنُهوارِيُون، مُورِ نَہ مَٿِي ڪَنِّ،
جُہ لاکَ رَتائُون لوئِيُون، تَہ سالُنِئا سُونهَنِ،
آنَّ ايلا چِنئُونِ آگِرِي، بَخَمَلَ بافتَنِّ،
سَڪَرَ پانِئِيان سُومرا! ڪَٿِي ڪان ڪُهَنبَنِ،
جا ڏِنِيمِ ڏاڏائِنِ، سا لاهِيندي لَڄ مَران.

(۱۲)

آرَ مَ هَذِ مَ اوڍِيان، پَٽولا، پَٽَ چِيرَ،
باندُوٺا ٻَنِ ڏِيان، آرغَجَ ۽ عَبيرَ،
مارُوءَ سين شَلَ ماڙيان، ڪَٽِيُون جهِڙيُون ڪِير!
آنـدَرِ آڃَ آڪِيرَ، سُون کي پرين پنهوارَ جِي.

(۱۳)

سونَ بَرابَرِ سَگهڙا، مارُوءَ سَندا سُون،
پَٽولا پُنهوار کي، عُمَر! آڃِ مَ تُون،
وَرُ لوئيَ جي لُون، ڏاڏاڻِ ڏِنيامِ جا.

(۱۴)

سُون مارُوءَ سين لَڌيُون، لوئيَ ۾ لائُون،
سونَ بَرابَرِ سگهڙا، سُون کي ٻانهن ٻَڌائُون،
عُمَرَ جو آئُون، ٻَٽَ ڪِيئَن پَرَهِيان؟ سُومَرا!

(١٥)

پَٽُ نَ پَرَهِيان سُومَرا! جانڪِيتان جِيان،
آئُون ڪِيئَن لوئِي لاهِيان، ڪارَڻِ پِنِ ڏِينهان؟
جانسِين تِي جِيان، ڪانڌُ نَ ڪَندِيَسِ ڪو ٻِيو.

(١٦)

جَنِ ڪَرايَنِ ڪَچَ جا، وَرُ ساهيڙيُون سِي!
آتِ آڪَندِي آهِيان، مُنَهنَ ماروءَ ڄِي،
ڀَڪَنِ سِين نَ ڀاڙِيان، هَندُ هِتي جا هِي،
آهِلَ آباڻِ ڪِي، مَرِي شالَ مَلهائِيان!

(١٧)

ڪَرايَنِ ڪَروڙِ جا، چُوڙا ڳُوڙا جَنِ،
سو مَرَڪُ ماروئَڙَنِ، جِنان لوڪُ لَڄَ لَٿِي.

(١٨)

ڪارا ڪراين ۾، سون آسان ڪي سوءَ،
وَر جيڏين سين جوءِ، فاقو فرحت پانئيان!

(١٩)

اِيءَ نہ مارن ريت، جيئن سيڻ مٽائن سون تي،
آچي عمر ڪوٽ ۾، ڪنديس ڪانہ ڪريت،
پکن جي پريت، ماڙين سين نہ مٽيان.

(٢٠)

عمر! آچا ڪپڙا، ڪاٺياريون ڪيئن ڪن؟
جنين جا تَرن ۾، وَر تا وِيڙ سهن،
هوءَ جي حق پچن، سي ڪيئن ستيون؟ سومرا!

(٢١)

آئون ڪيئن سوڙيين سمهان؟ مون ور گهاري سيج!

وَرُ آباڻِ سين اَچ! ڪوءِ شَربتُ تُنهِنجو سُومَرا!

(٢٢)

وَرُ سي وَطن چائِيُون، صَحرا سُتُرُ جَنِّ!
گولاڙا ۽ گُگرِيُون، اوچِڻُ آباڻَنِّ،
ويڙهيا گُهمَنِ وَليِنِ، جهانگي مَنجهِ جهنگَن،
مُون ڪي ماروئڙَنِ، سُڃَ گِهٽائي سيڃَ ۾!

(٢٣)

پَلَرُ پيِڻُ، اوچَڻُ آنَّ، جَنِ جا پيرَ مَٿي پَٽَ پاڪَ،
وِهڻُ وَراڪِنِ ۾، اَنِ جي آجو ڪي اوطاقَ،
پاڻُ نہ پَسَنِ پاڻَ ڪي، ويچارا بيباڪ،
عُمَرَ! آءُ نہ عاقَ، ڏُکيا جِمَ ڏُکوئيين!

(٢٤)

ڪارا ڪَپڙَ ڏيہَ ۾، پيا واريءَ مَنجهِ وَٿاڻَ،

ساڻين کي سيد چي، پريو ڏين پاڻ،
عمر! اي آماڻ، ثابت رکج سومرا!

(٢٥)

جا، عمر! تو مل عيد، سامان سوءَ ورتي سومرا!
ويئي ويچارن وسري، خوشي ۽ خريد،
سڪڻ ڪيا شهيد، مارو جي ملير جا.

(٢٦)

منهنجو تور تلن ۾، چيها تو چاري،
ڏائي ڏِتَ ڏاري، آهر آئي مينهڙي.

(٢٧)

منهنجو تور تلن ۾، آئون هت بنديائي!
مون ڏاڏائي ڏيهه ۾، قره ۽ لائي،

ڪنديَسِ رِهاڻي، مارُوءَ پاسِ مَلير ۔

(۲۸)

سيندا ڏوئي نه مارئي، نه ڪِلي نه ڪائي،
عُمَرَ جي اِنصاف جا، ويٺي واساما ڳائي،
هِيءَ جا ڪَيءِ هائي، سا مهندا ايندي ءَ مَنهن ۔

(۲۹)

سيندا ڏوئي نه مارئي، ڪونهي آنَ اوڇاهُ،
عُمَرَ جي اِنصاف جو، پيئُس ڪَنّ پَڙاڏُ،
ويٺي چوءِ! "اللهُ، مُون تي مِٽَ نه موٽيا!"

(۳۰)

محلين ماندي مارُئي، ڏِٺيم مُنهن مَلُورَ،
آڻيا سَٽيا نه ڪَري، سُونهن وِڃايس سُورَ،

پِيَس لوهَ لَطِيفُ چِي، لَٽِسِ ڪوڏَ ڪَپُورَ،

چِٽ جَنين جا چُورَ، سي مَکِي مَرَڪُ نَہ ڪَندِيُون.

(٣١)

ڪَريو مُهارُ مَلِيرَ ڏي، روئي آڇِي چوءِ،

سُهَجُ سُورِي پانئِيان، سُومرا! سَندوءِ،

مِلڪ ماروءَ جِي آهِيان، جورِ نَہ ٿِيان جوءِ،

سو قَلبُ ڪوٽِ نَہ هوءِ، جو هُيِجَنِ هَٿِ ڪيو.

(٣٢)

ڪَرِيو مُهارُ مَلِيرَ ڏي، آپيائِي آهي،

جا مَٿِي ڏِنِيَسِ مارُئِين، سا لوئِي نَہ لاهي،

سُومَرا! ساهي، مَٿِيَ وِجُهہ مَ سَنگَهُرُون.

(٣٣)

جهَڙي آيَسِ جيئَن، تهڙي وَڃان تَنِ ڏِي،
تہ لالائِي جا لَطِيفُ چِي، ڪَرَ مُنڊُنِ آتا مِينهَن،
ماڙِي لَڳُم مِيهَڻُو، سَڀ چِماندَرَ سيئَن،
ٽِيَس ڪاٽِيارِي ڪاند جي، هِتِي آچِي هيئَن،
ڪَندُ ڪَٽِنڊِيَسِ ڪِيئَن، مَنهَنِ مارُوئَڙَنِ جي؟

(٣٤)

جِهَڙِي آيسِ جِيئَن، جِي تِهَڙِي مِلان تَنِ کِي،
قران، قَسَر چارِيان، هِنيون چَئِيم هينئَن،
وڃان ڪِيئَن وَطن ڏِي؟ ڪاڻِ لهَنديمَ ڪِيئَن؟
مُندائِيتِي مِينهَن، سُونهان سَرَتين وِچَ ۾!

(٣٥)

آلا! ايئَن مَ هوءِ، جيئَن آن مَران بَندَ ۾!

جُھو زَنجيرَنِ ۾، راتو ڏِينهان روءِ،
ڀِھرين وَڃان لوءِ، پوءِ سُر پَڃَنِ ڏِينهَڙا!

(٣٦)

واجھائي وَطَنَ کي، ساري ڏِيان ساهُ،
بتُ سُنهنجو بَندَ ۾، قَيدِ مَ ڪَريجاهُ،
ھَرَ ڏيھاڙي ڀِرينءَ ري، ڏارَ مَ ڏَريجاهُ،
ڏَڏي وَسائجاهُ ڏَرَنِ جي، مِٺي مَٽيءَ مَٿاهُ،
جي ھوندون ڏِٺي پساهُ، تَہ نِجاهُ مَرُهُ مَلِيرَ ڏي.

(٣٧)

واجھائي وَطَنَ کي، آئُون جي ھِتِ مِياسِ،
گورَ سُنهنجي سُومَرا! ڪِج پَنهوارَنِ پاسِ،
ڏِج ڏاڏائي ڏِيھَ جي، مَنجھان وَلَڙِيَنِ واسِ،

مُيائي جياسِ، جي وَچي سَڙه مَلير ڏي.

(٣٨)

ڳچيءَ ڳانا لوهَ جا، زيرِيُون ۽ زَنجيرَ،
پَيَڪَڙا پيرَنِ ۾، ڪوٽَينِ آندَر ڪيرَ،
چارِي چَوگانَنِ ۾، واهيَتَ ڪَنِ وَزيرَ،
چَنِ نَه چَچي آهِيان، اِهَڙِيءَ سَٽَ سَرِيرَ،
سارو چامَ مَليرَ! پُڇج ڪِي پَنهوارِ ڪِي.

(٣٩)

پَرَمُ پاروڙِي رَهِي، جَنهِنِ ۾ آڇِي آنَّ!
تَه پَرَنِ وِيئِي وِندِيان، توڙِي پُونِسِ تَنَّ،
غافِلِ رَکَ غَرِيبَ کِي، عُمَرَ! مَنجهه اَمُنَّ،
سَرَتينِ ساڻِ سَمُنَّ، آهِم آئي ميِنهَڙِي.

(٤٠)

آڻين ڪِي چاڙهين، ڏُٽ ڏِيهاڙِي سُومرا!
سَتا ڪِيو سيڊ چِي، سائُون سُڪائين،
مُنجهان لَنبَ لَطيفُ چِي، چائُر ڪِيو چاڙهين،
پُلاءُ نَ پاڙين، عُمَرَ! آراڙِي سين.

(٤١)

سُنهي سُئِي سِيو، مُون ماروءَ سين ساهَ،
ويٺي سارِيان سُومَرا! گولاڙا ۽ گاهُ،
هِنيون مُنهنجو هُتِ ٿيو، هِتِ مِٽي ۽ ماهَ،
پُکَنِ مَنجهِ پَساهَ، قالِبُ آهي ڪوٽَ ۾.

(٤٢)

ڀاڇا هِي نَ ڀاڙيان، سَرَتِيُون سُئِي ساڻُ،
ڏِکي آگهاڙَنِ کِي، ڪِينَ ڏَکيائين ڀاڻُ!

پيهر چاڻي چاڻ، اِبر جي اوصاف ڪي.

(۴۳)

اَتان اوٺي آئيو، خبر اِيءَ ڪري،
وساريجِ م ور ڪي، پئجِ م منڌ! مري،
ويندين اَتِ وري، ڪوڏينهن آهين ڪوٽ ۾.

(۴۴)

ڪوڏينهن آهين ڪوٽ ۾، لوئي هڏِ م لاهِ،
ڪامڻ! آنهنجي ڪُرجي، اَڏ وڏائي آهِ،
هِتِ م پارِج هيڪڙو، پائرِ جي پساهِ،
سَئي! سيلُ نباهِ، ملير ويندين ماروئي!

(۴۵)

مون سين ماروئڙيون، ڪهڙي رِيت رُسنديون؟

چوڙيَ ۾ چيرُ پيو، پيهم رَتُ ڇڻون،
نيڻين نِنڊِ وِهُ ٿيي، سارِي ساڏ وهيون،
هِتي جي هيون، تہ سُڌِ پيئنِ سيلَ جي!

(٤٦)

جانکي سَتينِ سيرُ، تان کينَ وِهنديَس کوٽَ ۾،
سِپَ سمُنڊِين سپجي، نَديَ پئي نَہ نيرُ،
جيئَن هُوءَ آبرَ آسري، تيئَن مُون مَنِ مَليرُ،
ڪائُرِ پيئنِ ڪيرُ، جي اَمانَتَ اَتِ وَڃي!

(٤٧)

جَرَ ۾ سِپُون جيئَن، آهِينِ آبرَ آسري،
جيئَن ڪُونجُون سارِنِ روهَ کي، مُون تَنَّ اَندَرِ تيئَن،
هُتِ وَعِدا وَڃَڻَ جا، هِتِ نَہ پانيمِ هيئَن،

ڪوٺين وِهان ڪِيئن، جي نظر بنديائي نہ هئان؟

(٤٨)

وَطَنَ رِيَ وِيهِي، جي هِتِ گهارِيم ڏِينهڙا،
آءٌ مارُو ڏِينَدَمِ سُنهنَ ۾، ڏاڏاڻا ڏيهِي،
پَکَنِ ۾ پيهِي، شَلَ مَحَلَنِ جي مُرڏُئان!

(٤٩)

جيها جي تيها، مون مارُو مَڃيا،
مون جيڏيُون مَليرَ ۾، چُونڊِنِ موڪ مِها،
مُنهنجي آه اِها، ڪَڏهن ڪيرائيندي ڪوٽَ کي۔

(٥٠)

ڪانڌُ نہ ڪَنديَسِ ڪو ٻيو، ڪَنيرُوئي خُوبُ،
ميرُوئي مَحبُوبُ، آسان مارُو مَنَ ۾۔

(٥١)

توکي توڙائين لِکِي، عُمَرَ! آچائِي،
جِيئَن تو سام آئِي، مام نہ پَکِي مارُئين.

(٥٢)

ڇَڏِ سَبَرايُون سُومرا! عُمر! لَگِ اَللهَ،
تِيمِ نَہ تورا ڏِينهَڙا، ماڙِيين گارِيَمِ ماهَ،
سِکَ مُنهِنجِي ساهَ، مارُوءَ جِي مَسَ لَهي.

سُر کاموڏ

(١)

تُون سَمون، آئُون گندِ رِي، مُون ۾ عَيبَن جوءِ،
پَسِي راڻِيَن رُوءِ، مَتان ماگرِ مَنِّيين!

(٢)

تُون سَمون، آئون گندِ رِي، مُون ۾ عَيبَنِ ڪوڙِ،
پَسي ڪِکِيءَ ڪوڙِ، مَتان ماڳَرِ مَٽِين!

(٣)

تُون سَمون، آئُون گَندِ رِي، مُون ۾ عَيبَنِ لَکَّ،
هِنَ مُنهِنجي حالَ جِي، توکي سَڀ پَرَکَّ،
ڪارَڻِ رَبَّ اَلَکَّ، مَتان ماڳَرِ مَٽِين!

(٤)

ڪاڄَ جَنِين جا ڪِکيُون، مالَ جَنِين جا مَڏَ،
سَمي سيئي سِپَرَ ڪِيا، هيڻَ جَنِين جا هَڏَ،
جامَ! پَرِتيءَ لَڏَ، سانگِيَن جي سَڏُ ڇَپي.

(٥)

جارا ۽ ڪارا، مالُ جَنِين جو مَڪُڙُيون،

تَماچِيَ جِي تَڪِيي، آچُنِ سَوارا،
مِيٌ مَڇِيَ مارا، سَمي سِي سيڻ ڪِيا.

(٦)

ڪِڪِيَ هاٽِيُون ڪارِيُون، ڇَڇِيَ هاٽا ڇَڇَ،
پانڊُ جَنِين جِي پانڊَ سين، لَڳو ڏِئِي لَڄَ،
سَمُون چامُ سُهَڄ، آيو ڪَرِي آنِ سين.

(٧)

ڪارِيُون، ڪوجهيُون، ڪوڙِيُون، مورِنہ موچارِيُون،
وَئِي وِيئيُون واٽَ تِي، ڪِڪِيءَ جُون ڪارِيُون،
آنِين جُون آرِيُون، سَمي رِيَ ڪيرُ سَهِي؟

(٨)

چارِيُون، ڪارِيُون، ڇَڇَ، ڇَپرِيُون، جَنِ جِي مَحَبت مَڇِيَ ساڻُ،

رَهَن، وِهَنِ سِرِ ٻانڌيين، سَپيئي ٻَد ٻُوءِ هاڻُ،
لُڌِڙَن جيئَن لَطِيفُ چي، پاڙيءَ وِجهنِ پاڻُ،
تَن مَلاحَن جو ماڻُ، سَمِي سِرِ ڪيو پانهنجي.

(٩)

گَندَ جَنِ جي گوڏِ ۾، پاپوڙا پوشاڪَ،
اُنين جِي اوطاقَ، راڃا رِيجهي آئيو.

(١٠)

گَندَ جَنِ جي گوڏَ ۾، سَٽَنِ تي سُوڙِيون،
آڇِنِ سَنهيوڙِيون، سمي جي سَلامَ تي.

(١١)

ٽِيا تماچِيَ چامَ سين، مُهاڻا مَحرُومَ،
نَنڍِي وَڏِي گندرِي، مَٿِي ماڙِيَ ڏُومَ،
جي ڪِينجهر، جي رُومَ، سي سَڀِ انعامِي ٿِيا.

(١٢)

پاڀوڙو پيش ڪيو، نئون نوريءَ نينئي،
حاضر هيون هڪيون، سميون پيئي،
نوازي نينئي، گاڏيءَ چاڙهي گنڊ ري.

(١٣)

مُهاڻيءَ جي من ۾، نه گيرب، نه گاءُ،
نيٽن سين ناز ڪري، ريجهايائين راءُ،
سمون سين ملاءُ، هيريائين حرفت سين.

(١٤)

ڪوڏينهن ڪينجهر ڪنڌ ين، نون تماچي تڳ،
آونچو ٿئو م اڳ، مون ڪر ملاحن ۾.

(١٥)

هيٺ جر، مٿي مڇر، پاسي ۾ وڙاه،

آچي وچي وِچ ۾، تماچيءَ جي ساءَ،
لَڳي آتَرَ واءَ، ڪِينجهرُ هِند ورو ٿئي.

(١٦)

هيٺ جَرُ، مٿي مَڇَرُ، ڪُنڌيءَ ڪؤنرَ ترَنِ،
وَرِئِي واهوندَنِ، ڪِينجَهرُ ڪَٿوري ٿِئي.

(١٧)

سَمِيُون ڪَري سِينگارُ، راڳُ رِيجهائِنَ آئِيُون،
چامَ هَٿَ ۾ چارُ، چُلي چِيرَنِ وِچ ۾.

(١٨)

نَہ ڪِنهن جايو جامَ کي، نَکو جامَ ڄِياءَ،
نَندي وَڏي گندري، سَيِّنِ آهِ سِياءَ،
"لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ" اِي نِجابَتَ نِياءَ،
ڪِبرُ ڪِبرِياءَ، تَخَتُ تماچي جام جو.

(١٩)

پَڪَنِ پوءِ پَچارَ! ”اَڄُ تَماچِي آئِيو،“
سَرِڪَنِ سَلاحَنِ جا، سَڀِي ٻانڍِي ٻارَ،
وَڏِي چامَ چمارَ! جَنهِن سِياڻيُون سوکِيُون.

(٢٠)

پَڪا پَڪاريو، چامُ تَماچِي آئِيو،
گُوندَرَ لاهِيو گَندِرِيُون، آتڻَ اُجاريو،
ڪِنجهرُ قَرارِيو، سَمِي سامَ ٻَخشِئِي.

(٢١)

ڪو جو ڪاڻ مِي، آهي اُ ڪڙِيَنِ ۾،
تَنَ تَماچِي چامَ جو، نانُيون ٻايو نِي،
عِشقُ ايئَن ڪَرِي، جِيئَن چارو چامَ ڪُلهي ڪِيو.

سُرُ گهاتو

(١)

ماکَ پِجايَنِ سولِهيا، سَٿان راتِ پُئِي،
اولِيون اَجهڻ لَڳِيون، وِيا وَنجهه وَهِي،
ڪَلاچِئان ڪَهِي، ڪَڏِهن ڪونَ آئِيو.

(٢)

ڪال ڪَلاچِي وِيا، ڇَٽِيُون ڪَڙي ڇُڳِيرَ،
پائِرَن پيرو نَ ڪِيو، آڏَنِ ڪَئِي آوِيرَ،
اهَڙِي خاصِي ڪِيرَ، ڪُنَّ وَرائِي جهلِي.

(٣)

ڪالَ ڪَلاچِي وِيا، گهاتُو ڪَرِي گهورَ،

ماڈر! مَلاحَنِ جا، وِيتَي سَهان سُورَ،
مُون کِي ڪَرِي مَلُورَ، آوَنهِي وِيا اوهَرِي.

(۴)

جِيئَن جُهڳا پائِيِين جهولَ ۾، ايئَن نَہ مَرَنِ مَڇَّ،
سَپَرَ ڏارِ سَمُنڊَ جا، ڪِي رائُون رَڱِيُون رَڇَّ،
هِي چارُونِ ۽ چَڇَّ، آجا اوڙاهُ آڳاهون ٿِيو.

سُر سورٺ

(۱)

پُرِ ڏيسان پَنڌُ ڪَرِي، سُڻِي آيُسِ شانُ،
مَڱان ڪَهڙِي مَتِ سِين؟ نِسرو نادانُ!
سو ڪوڏِ يارِيين ڏانُ، جو طَمَعَ کِي تَرڪُ ڪَرِي.

(٢)

تو ڏر آيس راڃيا! جاڄڪ وٽي جي،
ڪنان "نَارٌ حاميہ" هاڻ بچائج هي،
والي ڏياريہ وي، جت آهہ "جنّات عدنِ."

(٣)

تو ڏر آيس راڃيا! هيڙو وٽي حال،
اونائيج عليل جو، سڀاجها سوال،
آڳڻ سڀئي آنهنجي، ڪهي ڪيئن قوال؟
ڀلا ڪري ڀال، آسن ڏيو آن کي.

(٤)

تو ڏر آيس راڃيا! ڀيا ڏر ڏيئي ڀڻ،
ڪهان جو ڪماچ سين، سوسڻ سڀاجهي ڪڻ،
جا مڱڻ منهنجي مڻ، سا تو کي معلم سڀڪا.

(۵)

پيادَرَ ڏيئي پَنَ کي، آيُس تنهِنجي دَرِ،
سُونهارا! سورَٺِ وَرَا! ڪا مُنهِنجي ڪَرِ،
پَلا! پيري پَرِ، ڀالهو ڀانڊُ ڀينارَ جو.

(٦)

راڄا راضي ٿيو، تنهِن ڏِنا وَڏا ڏانَ،
سوڙي ڪارِيا سَگهڙي، طَرحَ تُنبي کي تانَ،
سُون وَٽِ مالَ مَتاعَ جي، ڪَمي آهي ڪانَ،
ڪارَڻ رَبّ رَحمانَ، "سِرُ وَڍِي سُلطانَ! ڏي."

(٧)

ڪِي جو ٻيجَل ٻوليو، ٻُڌي ويهي ٻانَ،
راڄا رَتولِ ۾، سيباڻو سُلطانَ،

آءٌ مَٿاھُون سَگَنا! مُقابِل مَيدانَ،
گھوريانِ لک، لَطِيفُ چئي، تنھنجي قدَمَن تان قُربانَ،
مَٿو ھِيءُ مِزمان! ھلي آءٌ نہ ھٿ ڏيانءِ.

(٨)

آءٌ مَٿاھُون سَگَنا! چڙھي م چوڏولَ،
تو کي گھوٽَ گُھرائِيو، راڇا منجھہ رتولَ،
پيڃَل تو سين پولَ، وِھائي وَڏَڻَ جي.

(٩)

مَحَلين آيو سَگَنو، ساز ڪَٺي سرندو،
سِرَ جي صَدا سُرَ م، گھورَ ھَٿي گھرندو،
سَٿي رِيَ سُلوڪ جي، چارُڻُ نہ چرندو،
جھونا گُڙھ جھَرندو، پوندي جھانءِ جھروڪَ م.

(١٠)

ڏاتار ۾ مڱڻي، ڪونَ وسيلو وچ،
سائِي تال تَندُنِ جِي، سائِي چارڻ چِتِ،
جي هُتي جي هِتِ، تہ ڳالهہ سڙائي هيڪڙي.

(١١)

”مَٿو مُورِ نہ ڀاڙيان، تُنهنجي تَندُ تَوارَ،
سِرُ ڄَمَ سَجَڻُ ناهِ ڪِي، موٽُ ڄَ مَڱڻهارَ!
ڪينهي منجهہ ڪپار، لِڇيند و ڏو لاهِيان.“

(١٢)

ڏو سِرنِ ساڻي، جي تَندُ ڀرابر تورِيان،
اَلَلَ اوڏاهِ ڏِنِي، جيڏانهن ڀجَلُ ڀرائي،
تَڪڙو هَنڌُ آهي، سِرَ ڄم سَجَڻُ ناهِ ڪِي.

(١٣)

سَڀئي آئي مُنهنجي، جي ڪوڙين هُون ڪپارَ،
تہ واريو وارِيو وَڍيان، سِسِيءَ ڪِي سَؤ وارَ،
تہ پڻ تند تنوارَ، سُوهان سَتاهون سڱڻا!

(١٤)

رِيَ مَصلَحَتَ مَڱڻا، قَصرِ ڪِينَ آچنّ،
نُورَ تجلّو نُورَ سين، نِميو نينڻ پسنِ،
خيمي ۾ ڪَنگهارَ جي، چانڊُوڻا چمڪنِ،
لَذائين لطيفُ چئي، سَندا ڏانَ ڏِسِينّ،
تيلاهہ مُلڪَ ڏَئينِ، سِچيو مڱڻهارَ ڪِي.

(١٥)

سَرُ تہ آئين مڱڻا! سامَ پَروُڙي مُون،

جيڪا ڳاهه ڳالهائيين، سا سڀ سمجهيسون،
تنهن ۾ تسج تون، جيڪي پوئي پٽ ۾.

(١٦)

چارڻ! ٻولج ڪي ٻيو، جو گهڙيءَ سو گهوريان،
گهرُ، سورٺ نه پڙي، جي تندن برابر توريان،
ڳجهي آهم ڳالهڙي، آءٌ اوري تان اوريان،
ته ڪانئون ڪوريان؟ ته جاجڪ! جٺي سين ڏيانءِ؟

(١٧)

"وَڍِ سِرُ، نِي سرهو، مَ ڪي آءٌ، مَ ڳاءٌ،
جاجڪ! تو مٿاءٌ، مُلڪ مڙوئي گهوريان."

(١٨)

ڏيئي پڙچيا پاڻ ۾، تندُ، ڪنارو ڪنڌُ،

تَنهِن جيهوئِي ناهِ ڪِي، جو تو چارَڻَ! ڪِيو پَنڌُ،
اِيءُ شُڪُرُ "اَلحَمَدُ" جيئَن مَنو گهرِيوءِ مَڱٽا!"

(١٩)

گُلُ چِنو گِرنارَ جو، پَنَنِ پِيون پَنِين،
سَهَسِين سورِٺِ جهَرِيون، آيون اوسارِينِ،
چوتا چارَڻَ هَٿَ ۾، سِرِ سِينگاريو ڏِينِ،
نارِيون ناڏُ ڪَرِينِ، راجا راتِ رَمَڪَيو!

(٢٠)

سورَٺِ مُئِي، سُکُ ٿِيو، خِيما کَنِيا کَنگهارَ،
نَہ ڪو راڳُ، نَہ رُوپُ ڪو، نَڪا تَندُ تَنوارَ،
پُٺهان پوءِ مَڱڻهار، ڏِنو سِرُ ڏِياچَ کِي.

سُر ڪيڏارو

(١)

ڏُنو مُحَرّمُ ماهُ، سَنڪو شَهزادَنِ ٽيو،
مَڪي مَدِيني ماٿهين، رُنو مَٿي راهُ،
تنهن واحِدَ کي واهَ، جو حُڪمُ هِهڙائي ڪري.

(٢)

مِيرَ مَدِينئان نِڪِري، رِڙهيا مَٿي رَندَ،
گهوڙا تَنِ گهوٽَنِ جا، ٻُرِيا مَٿي ٻندَ،
جِتي رَهِيا راتڙي، سي سُونهارا هَندَ،
ڪُلها، ڪَرنگَرَ، ڪَندَ، جهُرَنِ جهُونجهارَنِ جا.

(٣)

سيرَ مَدِينئان نِڪَرِي، آئِيا نہ موٽِي،
ڪارا رَڱِجِ ڪپڙا، ادا نيروٽِي!
آنْ تنِين لاءِ لوڻي، جي سِيرَ مُسافِرَ رائِيان.

(٤)

سُخِتي شهادَتَ جِي، سُڻُ! شادِيءَ جو ڏِينهنُ،
ڏَرو ناهِ يَزِيدَ کِي، نِسوروئِي نِينهنُ،
مَرَگُ آهي مِينهنُ، عَلِيَّ جي اولادَ کِي.

(٥)

سُخِتي شَهادَتَ جِي، سِڙُوئِي مَلارُ،
ڏَرو ناهِ يَزِيدَ کِي، ايءُ عِشقَ جو آثارُ،
ڪُسَڻَ جو قَرارُ، اَصْلِ اماڻِ سِين.

(٦)

سَختي شَهادَتَ جي، نِسوروئي نازُ،
رِندَ پَروڙِنِ رازُ، قَضيي ڪَربَلا جو.

(٧)

ڪَربَلا جي پڙ ۾، خِيما کوڙِيائُون،
جهيڙو يَزِيد ساسُهون، جُنبي جوڙِيائُون،
مُنهن نہ موڙِيائُون، پَسِي تاڃ ترارِ جو.

(٨)

ڪامِلَ ڪَربلا ۾، آهلِ بيتَ آيا،
ماري مِصريَنِ سِين، تَنِ ڪافِرَ ڪَنبايا،
سَچ ڪِ سِيني ۾ چايا، هَڙا سُورِ هِي، سِري.

(٩)

ڪامِلَ ڪَربَلا ۾، آيا جُنگَ جوانَ،

ڏَرتي ڏُبي، اَرزِي، ٽرٽَليا آسمانَ،
ڪَرَهِ هُئِي ڪانَ، هو نِظارو نِينهنَ جو.

(١٠)

ڪامِلَ ڪَربَلا ۾، پاڻَ ايا پيهِي،
پَهُ ڪِيائُون پاڻ ۾، مُقابِل وِيهِي،
قَضا هِيَ ڪِيهِي، هَئِي! هُئي! ٿي حُسَين سِين؟

(١١)

دوستَ کُهائِي دادُلا، مُحِبَّ مارائِي،
خاصَنَ خَليلَنِ کِي، سَخِتيُون سَهائِي،
"اَللهُ الصَّمَدُ" بي نِيازُ، ساڪَرِي جا چاهِي!
اِنهِيءَ مَنجِه، آهِي، ڪا آونهِي ڳالهِ، اِسرارَ جي.

(١٢)

گهوڙَنِ ۽ گهوڙَنِ، جِينءَ ٿورا ڏِينهَڙا،

ڪَڏِهن سَنجهه ڪونَنِ، ڪَڏِهن واهِي رِڻَ جا.

(١٣)

گهوڙو گهوٽ پَلاڻِيو، مَٿِسِ زِينَ ڌَرِي،
عَلِي شِيرُ پُٽَنِ ڪِي، آڻِيو سَڏَ ڪَرِي،
قَضا ڪِيئَن ٽَرِي؟ جِيئَن آمُرُ الاهِي آئِيو.

(١٤)

ڪُوفِينَ قَهرُ ڪِيو، ٿِيا جَماتِي يَزِيدَ جا،
پَلِيتَنِ ڪِي پِڙ ۾، وَرنَهُ وَرِ پِيو،
سَڏُ رِ هونِ سِهو، شِيرُ شَهادَتَ رَسِيو.

(١٥)

ڪُوفِيَنِ ڪاغَذُ لِکيو، وِچِ وِجهِي اللهُ،
اسِين تابِعَ تُنهِنجا، تُون آسانهنجو شاهُ،

هيڪر هيڏي آهه، ته تخت تابيني تنهنجي.

(١٦)

ڪوفي ڪربلا ۾، پاڻي نه پيارين،
آئي علي شاه کي، شهزادا مارين،
نڪريو نهارين، چڙهه مير محمد عربي!

(١٧)

حُرُ هلي آئيو، مانجهي مردانو،
آهيان عاشق آڳ جو، پتنگ پروانو،
مان راضي ٿئي رسول رب جو، نبي تو نانو،
هي سر سمانو، گهوٽ! مٿانئين گهوريان.

(١٨)

ڏاڙهي رت رتياس، ڏند ته ڏاڙهون گل جيئن،

چوڏهينءَ ماهَ چَنڊَ جيئَن، پڙ ۾ پاڳڙياسِ،
ميڙي ۾ مُحَمَّدَ جي، مرُ مَرَڪي ماسِ،
تنهِن سُورهيَ کي شاباسِ، جو مِڙئي پڙ پرزا ٿيو.

(١٩)

ڏاڙهي رَتَ رَتياسِ، ڏَندَ تَہ موتِينِ ڳتيا،
چوڏهينءَ ماهَ چَنڊَ جِيئَن، پڙ ۾ پيشانياس،
"اَللهُ نُورُالسَّمٰواتِ" جلوو زَمِيناس،
"سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم" منهنَ ۾ مَنِ ڳتياسِ،
ڪَڪِرا ڪَربَلا جا، مادَرِ ٿي ميڙياس،
ڦَنَنِ تان رَتَ ڦُڙا، عَليءَ ٿي آگهياسِ،
مِڙئي مُعاف ڪِياسِ، خالِقَ بَدلي خُونَ جي.

(٢٠)

حَسَنَ مِيرَ حُسَينَ کي رُنو رِنَ رُولِنِ،

گھر ماڻھين، جھنگ مرُئين، آئين ۽ مَلَڪَن،
پکين پاڻُ پچاڙيو، تہ لَڏيو هوت وڃن،
آلا! ڦهزادن، سوڀون ڏيين سچا ڌڻي!

سُر سارنگ

(١)

اَڄُ پڻ اُتَرَ پارَ ڏي، تاڙي ڪئي تنوارَ،
هارين هَرَ سنباهيا، سرها ٿيا سنگهارَ،
اَڄُ پڻ مُنهنجي يارَ، وَسَڻَ جا وِيسَ ڪِيا.

(٢)

اَڄُ پڻ اُتَرَ پارَ ڏي، ڪَڪَريُون ڪاريُون،
وَسي تو وَڏَ ڦڙو، ٺَهَڪَنِ ٿيُون ناريُون،

لِٽيِنِ لَڪَّ لَطِيفُ چِئي، ڍاڍُون تاسارِيُون،
پَڄَندِيُون پَناريُون، وَري وَٽانِ آئِيُون.

(٣)

روضي تان رَسُولَ جي، ڪِيو وِڄُڙِين وارو،
پَريائُون پِيرَ پَٽي، نَظَرَ سِين نارو،
هادِي! پر حُڪُمَ سِين، هِيءُ تڙُ تاسِيارو،
نِرمَلُ نِظارو، پِئي، پَسايو پانهنجو.

(٤)

وِڄُون وَسَڻَ آئِيُون، سارَنگُ سينگارِي،
آڇيا لَڪَّ لَطِيفُ چِئي، پَلَرَ پيارِي،
وِڄُڙِينِ وارِي، ڪَٽي ڪعبي تي ڪَرنائيا.

(٥)

وَسي تَڏِهن وَسُ، مُندَ مِڙوئي ميِنهَن جي،

کِنرن کِينا ڇِڏِيا، جي ٻِرِڙيون ٿِي مَسَ،
گابا سَٽِي گَسَ، ڏُکَ نَہ کَندا ڏُبرا.

(٦)

وَسُ آکِرِڙين جِيئَن، جي هُوندَ سِکِيين مِينهَنَ،
تَہ هُوندَ راتون ڏِينهَن، بَس بُونديئون نَہ کَرِين.

(٧)

ڪَکَرَ مَنجهہ، ڪَپارَ، جهَرُ نيٽون نَہ لَهي،
جَهڙا مُنهنجا سُپِرين! تِهَڙا مِينگهہ مَلارَ،
کَنُ آکِيون، کِلُ يارَ! وَڃِن سُورَ سَنڌا کِيو.

(٨)

آگَمَ تازِي، ڀِرِ کَنڊِيون، هَکا پَٽَ سُهَنِ،
مُرِهي سيجَ، پاسي پِرين، مَرپيا مِينهَن وَسَنِ،

آسان ۽ پِرين، شالَ هُون بَرابَر ڏِينهڙا!

(٩)

بَرَ وَٺا، ٿَر وَٺا، وَٺِيُون ترايُون،
پِرِهَ جو پَٽَنِ تي، کَنِ ولوڙا وايُون،
سَکَرَ پِرِينِ هَٿَڙا، سَنگهارِيُون سايُون،
سارِي ڏُهنِ سامهِيُون، ٻولايُون، رايُون،
ٻانهِيُون ۽ ٻايُون، ٻَکِي سُنهَنِ پانهنجِي.

(١٠)

سارنگَ! سارَ لَهيج، اَللّٰهَ لَڳِ اَجِيَنِ جِي،
ٻاڙِي ٻُوڄَ پَٽَنِ ۾، آرزان اَنُّ کَريجِ،
وَطَنُ وَسائيجِ، تَہ سَنگهارَنِ سُکُ ٿِئي.

(١١)

سارنگَ کِي سارِينِ، اُڃهو، ٻرگ، مِينهِيُون،

آڙيون آبر آسري، تاڙا تنوارين،
سيون جي سمونڊ ۾، نئين سج نهارين،
پلر پيارين، ته سنگهارن سک ٿئي.

(١٢)

ڪانڌ! م وڪڻ ڪنڌيون، ڏن سيوئي ڏار،
آيريون، سيريون پانهجيون، مسيون سڀ سنيار،
پنّ چڏي، چن پئي، وڃي ولهارن وار،
ته اچي آڳٽان بهار، سرلا ڪندي سڏڙا.

(١٣)

سارنگ سائي ست، جهڙي لالي لاک جي،
ايئن سي آبن آنگيا، جيئن سي چنيءَ چٽ،
برسيو پاسي پٽ، پريائين ڪن ڪراڙ جا.

(١٤)

"سِينهان" ۽ "نِينهان" ٻَئِي آ ڪَر هيڪڙي،
جي وَسڻَ جا وِيس ڪري، تہ ڪَڪَر ڪَن ڪيهان،
بادَلُ ٿِي بِيهان، جي آگَم اَچڻَ جا ڪَرِين.

(١٥)

پـاچاتِيان پَئي ، ٿِيو آڳاتيان آگِرو،
ڇُڪَس سَپ ڇَئِي، تَڏِهن مولِيا سِينهَن وَسائِيا.

(١٦)

موتِي مانڊاڻ جي ، وارِي ڪِيائين وار،
وِڄون وَسڻُ آئِيون، چوڏَس تي چَوڏارَ،
ڪي آئي هَلِيون استَنبولَ ڏي، ڪي مُٽِيُون مَغرب پارَ،
ڪي ڇِمڪِن چِينَ تي، ڪي لَهَنِ سَمَرَ قَندِن سار،

ڪي رمي ويئون روم تي، ڪي ڪابل ڪي قندهار،
ڪي دلي، ڪي دکڻ، ڪي گرڻ مٿي گرنار،
ڪنهين جنبي جيسر ميرتان، ڏنا بيڪانير بڪار،
ڪنهين ڀڄ ڀڄائيو، ڪنهين ڍٽ مٿاهين ڍار،
ڪنهين آچي عمر ڪوٽ تان، وسايا ولهار،
سائينم! سدائين ڪرين، مٿي سنڌ سڪار،
دوس! مٺا دلدار! عالم سڀ آباد ڪرين!

(۱۷)

سوٽي مانداڻ جي، پري ڪيائين پيچ،
وڃون وسڻ آئيون، سارنگ چڙهيو سيچ،
تنهن نوريون نوازيون، ڏئي ڏوٿا ڏيچ،
ڀج ڪٽي پٽ ملبا، هاري سنجهان هيچ،

راضِي مَنجهان رِيجَ، عالمُ سَپُ آبادُ ٿِيو.

(١٨)

سوڻي ماندڻ جي، جڙِي ڪِيائين جوڙَ،
وِڄُون وَسَڻَ آئِيُون، ٻَه ٻَه ٻَڌائُون ٻوڙَ،
آنَنِ جا عالَمَ ۾، لَکين ٿِيا ڪوڙُ،
سارنگَ لاٿي سوڙَه، ساندَه سُهائو ٿِيو.

(١٩)

سوڻِي ماندڻِ جا، پَري ڪِيائين پَرَ،
وِڄُون وسَڻَ آئِيُون، ڪوڏان ڪَڏي ڪَرَ،
مِيهُون پاڻ مُرادِيُون، ٿَڏا ڇَڙَنِ ٿَرَ،
وَڏي اوهَ آئِيُون، ڀُنيءَ لائِي ڦَرَ،
ساري آڇيو سُوا مِيهُون، ڏِينِ ڪِيرَ سَحَرَ،

سانڍ وانڍِن وَرَ، پِرِيُون پِرچڻ جُون ڪيُون.

(٢٠)

حُڪم ٿيو باڊَلَ کي تہ سارنگ ساٿَ ڪجِنِ،
وِڇون وَسڻ آئِيُون، تَہ تَہ مينهن ٿمنِ،
جِنِ مهانگو لِهي ميڙيو، سي ٿا هَٿَ هَٽِنِ،
پَنجِنِ سنجهان پَندرهَن ٿِيا، اِيئَن ٿا ورق وَرنِ،
ڏُڪاريا ڏيهَنِ مان، موڏِي سَڀِ مَرَنِ،
وَرِي وَڏِيءَ وَس جُون، ڪيُون ڳالهيُون ڳنوارَنِ،
سيدُ چئي سَيِّنِ، آه توهِ تنهنجي آسِرو.

(٢١)

آڪهجي آئِيُون، آتران ڪَري آوِرِ،
جي ٻرين هُتڙا ڏورِ، سي مون کي مينهَن ميڙيا.

سُر آسا

(١)

نَڪا اِبْتَدا عَبْدَ جي، نَڪا اِنتها،
هي وَڃڻَ ڪِي ويا، جن نَ سُڃاتو سِپرِين.

(٢)

جان جان پَسين پاڻَ کي، تان تان ناهِ نمازَ،
سَب وِڃائي سازَ، تهان پوءِ تَڪْبِيرَ چئو.

(٣)

جان جان پَسين پاڻَ کي، تان تان ناهِ سُجُودُ،
وِڃائي وُجُودُ، تِهان پوءِ تَڪْبِيرَ چئو.

(٤)

جَنِ وِڃايو وُجُودَ، سي فاني ٿيا فِي الله ۾،
نَہ تن قِيامُ نَہ قُعُودُ، نَہ رُڪو ڪَنِ سجُودُ،
جيلاهَ ٿيا نابُودُ، تيلاهَ ڳَڏِيا بُودُ کي.

(٥)

آکَڙيون پِرِينَ ري، جي ڪِي پِيو پَسَنِ،
تَہ ڪَڍِي ڪي ڪانگَنِ، نِوالا نِيڻَ ڏِيان.

(٦)

اکِين کي آهِينِ، عَجَبَ جِيهِيُون عادَتُون،
سُورَ پرائي ساڻَ جا، وَڃِي وِهائِينِ،
آئي لنوءَ لائِينِ، جِتِ حاجَتَ ناهِ هَٿيارَ جِي.

(٧)

اکِينِ کي آهِينِ، وَڏا وَجَهہ وڙهڻَ جا،

مَنڍي ٻِيئِيُون مامِرو، جهيڙو نَہ لاهِينِ،
جِيئَن سي ڪَڪَر آبَ ۾، آڳَميُون آهِينِ،
جُهڙُ ڦُڙُ نَہ لاهِينِ، وَسَنِ سانوڻَ مِينهَن جان.

(٨)

آڪِينِ ڪَي آئُون، جان ڪِي جُهلُون پائيان،
لوڪَ لُتاڙي نِنڊَ ۾، ساڃَنُ سوٽائُون،
مُون ڪِي مارِيائُون، پاڻَ پَرچِي آئِيُون.

(٩)

آڪِيُون سِيئِي ڏار، جَنِ سان پَسِين پِرِينءَ ڪِي،
ئِي ڏانهَنَ ڪِيمَ نِهارِ، گهَڻو رِيسارا سُپِرين.

(١٠)

آڪِين ۾ ٻِي ويهُ، تَہ آئُون واري ڏِڪِيان،

تو کي ڏسي نہ ڏيھ، آئون نہ پسان ڪي ٻيو.

(١١)

اَنَ پَر نَہ ايمانُ، جيئَن ڪَلمي گو ڪوٺائِين،
دَغا تنهنجي دِل ۾، شِرڪ ۽ شَيطانُ،
مُنهنَ ۾ مُسلمان، اَندر آذُر آهِين.

(١٢)

ڪوڙو تون ڪُفَر سين، ڪافر ۾ ڪوٺاءِ،
هِندو هَڏِ نہ آهِين، جَڻيو تون جڳاءِ،
تِلڪ تَنِين کي لاءِ، سَچا جي شِرڪ سين.

(١٣)

مُنهنَ تہ مُوسيٰ جِهڙو، اندر ۾ ابليسُ،
هَڙو خام خَبيثُ، ڪَڏِي ڪوهُ نہ ڇَڏِيين؟

(١٤)

تُون ڪا ڪانِي پاءِ، وَنِنِ ۾ وِصالَ جِي،
دُ بِينائِي دُورِ ڪَري، مَعرفَتَ مَلهاءِ،
سُپيرِيان جِي مُونهَنَ ۾، رُخنو ڪونَہ رِهاءِ،
اَڪِ اَشهَدَ چاءِ، تَہ مُسلمانِي ماڻِهين.

(١٥)

سُرمو سِياهِيءَ جو، رَنِنِ [illegible] رِهاءِ،
ڪانِي ڪارائِيءَ جِي، مُڙس [illegible] ۾ پاءِ،
اَکِنِ ۾ اَنڪاءِ، لالائِي لالَنَ جِي.

(١٦)

سُرمو سُرخِيءَ جو، جَڏِهن پاتو جَنَ،
تَڏِهن ڏِلي تَنِ، رَونَقَ ريٽي جِهڙِي.

(١٧)

سُرمو سُفيدي‌ءَ جو، جَڏهن پاتو جَنِ،
تَڏهن ڏِني تَنِ، آچائِي عالَمَ ۾.

(١٨)

مُون کي مُون پِرِيَنِ، ٻَڌي وِڌو ٻارِ ۾،
آيا اِيئَن چَوَنِ، مَڇِڻ پاندُ پسائيين.

(١٩)

سُتوئِي سيج گُهرين، جَفا ڏِيين نَہ جِيَّ،
ٻَهَنِي ڏاران پِيَّ، مَڇُڻ نونڌين نَہ چَڙهين.

(٢٠)

تَنُ تَسبيح، مَنُ مَڻيو، دِلِ دَنبُورو جَنِ،
تَندُون جي طَلَبَ جُون، وَحدَتَ سِر وَڄَنِ،

"وَحْدَهٗ لاشَرِيْڪَ لَهٗ" اِهو راڳُ رَڳُنِ،

سي سُتائِي جاڳِن، نِنڊَ عِبادَتَ جَن جِي.

سُر رپ

(١)

ڳالهيُون پيٽَ وَرَنِ ۾، وَڏِي وَڻَ ٿِيُون،

پَرَسي مُون نَہ ڪَيُون، گوشي پِرِين نَہ گَڏِيا.

(٢)

مُون تان لاهِ مَ سُپِرِين! آڪِيِنِ جا آگَمَ،

ڪَري مَلارُ مِينهَن جيئَن، وَسِي لاهِ وَهَمَ،

تو ڏِٺي مُون غَمَ، ڏيهَنِ جا ڏُورِ ٿِيا.

(۳)

نيڻ نہ ننڊون ڪن، پڇو آرس آکين،
اجهاميو پرن، توکي سارِيو، سپرين!

(۴)

نهائينءَ ڪان نينهن، مِڪ منهنجا سپرين!
سڙي سارو ڏينهن، ٻهر ٻاڦ نہ نڪري.

(۵)

نيڻ نهائينءَ جان، سٽي لوڪ ڏکيان،
اجهاميو پران، توکي سارِيو سپرين!

سُر ڪاهوڙي

(۱)

مون سي ڏٺا ماءُ! جنين ڏٺو پرينءَ کي،

ڪَرِي نَہ سگهان ڪاءِ، تَنين سَندِي ڳالهڙِي!

(٢)

هُو ڏوٽِي، هُو ڏِينهَن، هُو ڏُونگَرَ، هُو لَڪِيُون،
ڪَنهِن جَنهِن لَڌا نِينهَن، پَٽا لُوسَنِ لُڪَ ۾.

(٣)

ڏُوٽِي سا ڏورِينِ، جا جُوءِ سَئِي نَہ ہُڌِي،
پاسا مَتِي پاھَٽِين، ڪاھوڙِي ڪوڙِينِ،
وِڃا آت ووڙِينِ، جِتِ نِهايَتَ ناہِ ڪا.

(٤)

مُون ڪاھوڙِي لَڪيا، وِيهِي نَہ وِيرَمَ ڪَنِ،
ڏِينهَن تَتِي ۾ ڏُونگَرِين، ڪارَڻِ قُوتَ ڪَهَنِ،
جَهنگَلَ ۾ جُهڪِنِ، جہ ڏوٽِي ڏَٿَ گَڏ ٿِيا.

(٥)

پِرو جَنَ پَرو، گَنجي ڏُونگر گامَ جو،
ڇَڏي ڪيتُ ڪَرو، لوچي لاهوتي ٿِيا.

سُر بروو سنڌي

(١)

چاڪي وَڃي چوِ، ٻيلي ٻيهين ٻينِ جو،
وَٽُ ڪَنجَڪَ ڪَرِيَمَ جي، جَڳَ جو والي جو،
سُوڪو هوندو سو، جنهن جو عِشقُ اَللهَ سين.

(٢)

آچين جي هيڪارَ، سُون سارِيندي سُپرِين!

پيرين ڏَرِيان پنبڙيون، هَنڌَ وِڇايان وارَ،
ساجَنُ! سَبُ ڄمارَ، گولِي ٿِي گُذارِيان.

(٣)

اڄ پڻ آڪَرِيَنِ، سَڄَڻَ پنهنجا مارِيا،
ڳِلَنِ تان ڳوڙهن جُون، بوندون بَسِ نَہ ڪَن،
سَندِي سِڪَ پِرِيَنِ، لوڪ ڏِٺيئي نَہ لهي.

(٤)

ماٺو گهَرَنِ مالُ، آئون سَڀُ ڏِينهن گهران سُپِرِين،
دُنيا، تنهن دوست تان، فِدا ڪريان فِي الحال،
ڪيس نامَ نِهالُ، پَسَڻَ تان پِرِي ٿِيو.

(٥)

ڪَڙو منجهہ ڪَڙِي، جِيئَن لوهارَ لِپيٽيو،

مُنهنجو جيءُ جَڙي، پِرِيان سو گهو ڪيو.

(٦)

فاني نِي فانِي، دُنيا دَمُ نہ هيڪڙو،
لَڳِي لوڙهَ لَٽنِ سين، جوڙِيندءِ جاني!
ڪوڙِ ءِ ڪانِي، آهي سِرَ سَنَڪَنهِين.

(٧)

✓ يارُ سَدائِي سَنَڪو، جانِي زَبانِي،
آهي آسانِي، ڪَرُ پَئِي تہ ڪَلَ پَوي.

(٨)

✓ دِلِ جو دِلبرُ هيڪڙو، گهڻا تان نہ ڪَجَنِ،
دِلِ ڀِي ڏِجي هِڪَ کي، توڙي سَوَ سِکَنِ،
سي ڇِلوِلا ڇَڄَنِ، جي دَرِ دَرِ لائِنِ دوستي.

(٩)

مُنهنجي مَدائِن جِي، ڪَل پِريان پيئي،
ڪَڏِهن ڪوسا نَ ٿِيا، ڏوراپو ڏيئي،
ساڄَنِ! سَڀيئي، ڏِکِم ڏول ڏِلائِيون.

سُر رامڪلي

(١)

نُوري ۽ ناري، جوڳِيئڙا جَهان ۾،
ٻَري جَنِ ٻاري، آڱُون نَ جيئندي آنِ ري.

(٢)

جي پانئين جوڳِي ٿِيان، تہ طمعَ ڇَڏِ تَمامُ،

گولا جي گولنِ جا، تن جو ٿيءُ غلامُ،
صبر جي شمشير سين، ڪرِ ڪيني کي قتلامُ،
تہ نانگا تنھجو نامُ، لِکجي لاھوتين ۾.

(٣)

موزا طُورِ سينا، سندا سناسينَ،
سجده ۾ سيد چئي، گوڏا گوڏ ڙينَ،
"فڪانَ قابَ قوسينِ اَوْ اَدْنيٰ" تا نانگا ايئن نمن،
"ڪُلُّ مَنْ عليھا فانٍ" باقي ڪين بچنِ،
"اَللّٰهُ وَليُّ الّذِينَ آمنُوا يُخرِجُھُمْ مِنَ الظُّلُماتِ اِلَي
النُّور" تا اھڙي پرِ پرنِ،
"خرّ مُوسيٰ صَعِقا" جوڳي جُنگ جَلَن
"مازاغَ البَصَرُ وَمَا طَغيٰ" اھڙي رَوَشن رَوَن،

مُشاهِد و مَحبُوب جو، آئي آديسين،
رِي پَسَڻَ، رِي سُڻَڻَ، رِي وِصال وهن،
رِي پُرَڻَ، رِي ٻولَڻَ، ٿا اهڙي چالَ چَلنِ،
سَيّدُ چي مَندِينِ، تُون ڪَلَ پُڇين ڏو کهڙي؟

(۴)

رَهيا آئيئي راتِ، صُبحُ وِيندَءِ صابري،
لَنوءَ لَنوءَ مَنجهہ لَطِيفُ چئي، ڪَرِتَنين جي تاتِ،
سَندِي جوڳِنِ ذاتِ، ٻي ٻيري ٻاڳ مڙي.

(۵)

آڳِڻِ آهين اَڄُ، صُبحَ وِيندَءِ صابري،
ڪَجِ ڪو ڪاپڙِينِ مانُ، رُوحَ رُچندو رَڄُ،
ٻيرَ تَنينِ جي ٻڄُ، مُتان سِڪين سَناسِن کي.

(٦)

تان ڪي ساڻِ اورِ، جان ڪِي آهِنِ اوطاقُنِ ۾،
ڏَهَه ڏَهَه پيرا ڏِينهَن ۾، پاڻُ سَٽائُنِ گهورِ،
وِيا جي هِنگلورِ، تَه ڪَرَمِ مِلَندءِ ڪاپَڙي.

(٧)

تان ڪِي وَٽَنِ وِيهُ، جان آهِـنِ اوطاقُنِ ۾،
سامِي سَفَرِ هَلِيا، ڏُورِ چِتائِي ڏِيهُ،
ڇَڏِي سُکُ ساڻِيهُ، مَٿِي گَنگا گَجِيا.

(٨)

تان ڪِي وَٽِنِ وَڃُ، جانآهِنِ اوطاقُنِ ۾،
سامِي سَفَرِ هَلِيا، رائو چِتائي رُڃَ،
اهَڙا جَنِ اَهُڃَ، سي ڪَرَمِ مِلَندءِ ڪاپَڙي.

(٩)

تان ڪي وَتِنِ آءُ، جان آهِنِ اوطاقُنِ ۾،
ويوتَنِ نہ وِسري، لاهُوتيڪو لاءُ،
فنا ۾ فِراقَ جو، سامِنِ چَکيو ساءُ،
وَٽان تو وِينداءُ، ڪاپڙي ڪابُولَ ڏي.

(١٠)

آجُ نہ اوطاقُنِ ۾، جاڳُرَ جو گيڙُوَنِ جو،
ساري سَناسِنِ کي، روئندِين تَان رو،
پَسُ! پارٿان تو، لاهُوتِي لَڏي وِيا.

(١١)

آجُ نہ اوطاقُنِ ۾، طالِبَ تَنوارِينِ،
آديسي آئي ويا، مَڙهيُون مُون مارِين،

هُو جِي جُڳِي جيارِينِ، سي لاهُوتِي لَڏِي وِيا.

(١٢)

آجُ نَہ اوطاقُنِ ۾، سَندِي جوڳِنِ جوڙَ،
سارِي سَناسِنِ کِي، کامِي ڪِيس ڪوڙَ،
مَنَ جَنِين سان موڙَ، سي لاهُوتِي لَڏِي وِيا.

(١٣)

آجُ نَہ اوطاقُنِ ۾، سَندِي جوڳِنِ ذاتِ،
سارِي سَناسِنِ کِي، رُنُو سارِي راتَ،
مُون تَنَ جَنِين جِي تاتِ، سي لاهُوتِي لَڏِي وِيا.

(١٤)

آجُ نَہ اوطاقُنِ ۾، ڏِزا ٻَهَرَ ڪَکَ،
آدِيسِي آئِي وِيا، ٻِئِي آڏامِي رَکَ،

سامِي ڪَٿي سَنگَ، وَڃائي واٽَ ٿِياه

(١٥)

جتي عَرشُ نَہ آپُ ڪو، زمين ناهَ ذَرو،
نَڪو چارو چَندَ جو، نَڪو سِجَ سَرو،
آتي آديسن جو، لڳو ڏَڳَ ڏَرو،
پَري پِينِ پَرو، ناٿُ ڏِٺائُون نانهن ۾.

سُر ڪاپائتي

(١)

ڪَتن جي ڪانَ ڪَرين، سُٽي ساهِين هَڏُ،
ضُحَ ايندءِ اوڃِتي، عِيدَ آگهاڙِنِ گڏُ،
جِتِ سَرَ تيُون ڪَندءِ سَڏُ، آتِ سِڪَندِ ينءِ سِينگارَ کي.

(٢)

سي تو ويهي وڃائِيا، جي ڪَتَرَ مَندا ڏينهَن،
آرَتَ اوڏي نه ٿِيــن، ٻوري! ٻوري سين،
ڪَنڌَ ڪَٽيندِينءَ ڪِيئَن، آڳِ عَجِيبَن جي؟

(٣)

چاوَتَ پائي چِتَ ۾، سَنهو ڪَتيو جَن،
تَن جو صَرافَن، ڏُڪو داخِلِ نه ڪيو.

(٤)

مَحبَتَ پائي مَنَ ۾، رَندا روڙيا جَن،
تَن جو صَرافَنِ، آڻَ توريوئي آگهائيو.

(٥)

تَڪُ وِنڱي، وَرَ گهٽا، ڪَتيان ڪُجاڙو؟

ڪاپي مَٽان ڪيترو، آڻيان آڏارو،
جي وَرُ ڏِئي وارو، تَہ سُونهان سَرَتين وِچ ۾.

سُر پورب

(١)

پِرين جي پَرديس ۾، تَنِ جي ڪانگا! ڪَج خَبَرَ،
تَہ سَڀِ مَڙهايان سونَ سين، پَڪي تُنهنجا پَرَ،
گُهمي مَٽان گهر، ڏِج پارانيا پِرينءَ کي.

(٢)

ڪَرَ ڪَنيو ڪانگ لَنئي، مِنيءَ تي مَضبُوطُ،
آڻيو ڏِئي آتَڻَ ۾، سَنيها ثابُوتُ،
ڪانگَلَ! آڻُون قُوتُ، پيغامَ پرين جا.

(٣)

ڪَڏِي ڪانگا! توڏِيان، هِيئون ساڻُ هَتَنِ،
وَڃِي ڪاءَ وِلاتَ ۾، آڳِيان عَجِيبَنِ،
پِرِين ماڻَ چَوَنِ، تہ هِيئَن قُربانِ ڪِيو تِنِ؟

(٤)

ڏائِي چڙهي ڏارِ تي، زاغُ ڪَري زارِيُون،
آڻِيو ڏِئِي آتَڻَ ۾، سَنيها سارِيُون،
ماڻِ ڪَريو مارِيُون! ڪَهِيو سُڻان ڪانگَ جو.

سُر ڪارايل

(١)

سَرَ ۾ پَکِي هيڪڙو، پاڙهيري پَنجاهَ،
سَندِي آسَ اللهَ، لَڏِي لَهرِنِ وِچَ ۾.

(٢)

ڏاڍو منجهه ڏرياه، پڪي پسي آئيا،
ويچارا ويساه، آئي اُتِ آڙائيا.

(٣)

هنج مڙوئي هنج، سيرو سنجهن ناه ڪو،
جتي رهن سنجهه، سو سرُ ڪن سرهو.

(٤)

ويا سور مري، هنجُ نه رهيو هيڪڙو،
وطنُ ٿيو وري، ڪوڙن ڪانيرن جو.

(٥)

سرُهو سرُ وڃائيو، ڪوڙن ڪانيرن،
رُنا روهُ وڃن، ڪنهن هيٺائيءَ ڪان هنجڙا.

(٦)

✓ سَنَها پانءِ مَ سَپَ، وِياءَ واسِينگَنِ جا،
جَنِين جِيءَ جَهرَپَ، هاڻِي هَندان ئِي نَ چُرِي.

(٧)

سَنَها پانءِ مَ سَپَ، سُڪا جنِين پيتَ،
تَنِين جِيءَ جَهپيتَ، جُنگَنِ ڪِي جوڪو ٿِئِي.

(٨)

پِهرِين ڪارِي نانگَ جِي، ڪوچِرِ ڪَيلُ چِيڙَ ڪَرِي،
جِي هَٿِي ڏَنگُ ڏَسائِيو، تَ وِيجهو تان نَ وَرِي،
جيڪِي ٽَپِ مَرِي، جيڪِي سِڪِي صِحَتَ ڪِي.

(٩)

ـــ ڪَچِرَا! گاروڙِيَن سِين، وَڏو وِڏو وِيرُ،

نانگ! نہ ويندي نِڪِري، توڏَر مَٿي پير،
هِيءُ تَنِين جو ڏير، جَنِ جهونا ڳَڙهه جَلائِيو.

سُر پرڀاتي

(۱)

ذاتِ نہ آهي ذاتِ ڀي، جو وَهِي سو لَهي،
آرِيُون آڄوجَهنِ جُون، سَڀَڙَ چامُ سَهي،
جو راهُ وَٽِ راتِ رَهي، تَنهن جُڪي تان نہ ٽِڻي.

(۲)

ٻولِيُون ٻِيلي جُون ڪَري، ڀاسي ڀَرِ ڀيو،
چارَڻُ چاڙهي چوڏولَ ۾، تِهان ٻوءِ نِيو،
رُڃي راتِ ڪِيو، سَرفِرازُ سَيِدَ چي.

(٣)

ٻاجهاڻو ٻيلي ڏَٺي، ٻُجهان ٻاجَهہ ٿئي،
سَپَرَ سا سُئي، جيڪا چارَڻ چِتَ ۾.

(٤)

چاڙين تہ ٻہ نَہ چاڻُ، اِيُ دَرُ آٻوجَهن جو،
اِنَ دَرِ سيئي آ گِهيا، جَنِ نَہ ڀانيو پاڻُ،
ريجهاڻو راڄاڻُ، آهي آٻوجهن جو.

(٥)

ڏَڏُ ٻِي ڏانَ گُهرج تُون، چِڏِ وِچا وِچائي،
سَپَرَ راتِ سَنباهِيا، تازي تولائي،
جو چاڻي نَہ ڳائي، تَنِهن سين ٻيلي ڏَٺيءَ ٻاجَهہ ڪَئي.

(٦)

تُون سَپَرُ، آئُون سِيڪَرُو، تُون صاحِبُ، آئُون سَگُ،

پڇي تنهنجو پڳ، ڪلهي پاتم ڪينرو.

(٧)

تون سپرُ، آئون سيکڙو، تون ڏاتار، آئون ڏڏُ،
سٽي تنهنجو سڏُ، ڪلهي پاتم ڪينرو.

(٨)

ڏاتار تہ تون، پيا مريئي مڱڻا،
مينهن منڊائيتا وسِئا، سدا وسين تون،
جي گهر اچين مون، تہ ميريائي مانُ لهان.

سر ڏهر

(١)

متو آهين مچ، ڏلهو نيو ڏونا هٿين،

جا تو ڏٺي، آچ ، تنهن پاڙيءَ پنا ڏينهڙا .

(۲)

مديني جا مير! سڻ منهنجا سڏڙا ،
سرڻ تنهنجي سير، تون پار لنگهايين پيڙا .

(۳)

مديني جا ڏٺي! سڻ منهنجا سڏڙا ،
تنهنجي آهه تٽي، ٻي ڪنڌي سارِيان ڪانه ڪا .

(۴)

مديني جا گهوٽ! سڻ منهنجا سڏڙا ،
ڪج محمد! موٽ ، عاصي تنهنجي آسري .

(۵)

مديني جا شاهه! سڻ منهنجا سڏڙا ،

ڪارڻِ لَڳِ اللّهَ، سِگھو رَسج سُپرين!

(٦)

مَدِينَي جا شيرَ! سُڻُ مُنھنجا سَڏَڙا،
دَرِ مُبارَڪ پيرَ، عاصِي تُنھنجي آسري.

(٧)

مَدِينَي جا چامَ! سُڻُ مُنھنجا سَڏَڙا،
آھِيان تُنِھنجي مامَ، سِگھو رَسج سيرَ ڪَر.

(٨)

وَنهُ مَدِينَي مَنگِڻا! آ ڪِيُون پيرَ ڪَري،
جِتي ماڻِڪي مُحمّد ميرَ جي، جَھرڪِيو جوتِ ڪَري،
ھَسيو جوتِ جَمال جي، جِتِ آمَتِن نيڻُ ٺَري،
پِرِيتئُون پيرُ پَري، ڪَج زيارَتِ ذوقَ سين.

:

(٩)

اَللهَ جيئن نالوءِ، تيئن مُون وَڏو آسَرو،
خالِقَ تُنهِنجي ڪانڊ جو، ڀَرو ڀانڊ نَہ ڪوءِ،
نالو رَبَّ سَندوءِ، رَهيو آهِہِ رُوحَ ۾.

(١٠)

جيڏو تُنهِنجو نانءُ، ٻاجهَہ ٻِہ تيڏِيائي مَگّان،
رِيءَ ٽَڪِين، رِيءِ ٽوڪِيين، تُون ڇِپر، تُون ڇانءَ،
ڪُجاڙو ڪهانءَ، توکي مَعلُومُ سِڀڪا.

(١١)

مَ ڪَرِ ڍولَ! ڍِلو، ناتو نِماڻيءَ سين،
ڪُونهي ڪَميڻيءَ جو، ٻِگَرِ تو ٻِلو،
تُنهِنجو نانءُ نِلو، وَڻيو وِڻي آهِيان.

(١٢)

سَتَرُ ڪَرِ سَتارَ! آئُون اَگهاڙي آهيان،
ڍَڪِين ڍَڪَڻهارَ، ڏِيئِي پاندُ پَناهَ جو.

(١٣)

سُتا! اُٿِي جاڳُ، نِنڊَ نَ ڪَجي ايتَرِي،
تو جو ساڻيهہ پانيو، سو مانجهاندي جو ماڳُ،
سُلطاني سُهاڳُ، نِنڊُنِ ڪَندي نَ ٿِئي.

(١٤)

قِسمَتَ آنديُون ڪُونجَڙِيُون، وَطَنُ سَندُنِ رُوهُ،
ڪَنهِنجو ڪُونهِي ڏُوهُ، رِزقُ رازِقَ هَٿَ ۾.

(١٥)

مَ لَنؤُ ڪُونجي! ماٽ ڪَرِ، چورِ مَ هِيئن چاڪ،
ڦَٽيُون جي فِراقَ، سي گَهرِ گهارِينديُون ڪيتَرو؟

(١٦)

جاڳو جاڙيجا، سَما سُکَ مَ سمهو،
ٻَسو آن ٻارِيا، لاکو ڏو لوڙِيون کَرِي.

سُر بلاول

(١)

جَکِرو جوڙِي، پاڻَ ڌَڻِيءَ پيدا ڪيو،
ڪيهَرَ جِيئَن کَرُ کَٽِي، مُڇُون مَلهُ موڙِي،
گهوٽُ چَڙِهيو گهوڙِي، پيچَين لائي ٻيڇِرا.

(٢)

جَکِرا! جِيئين شالَ، تنهِنجو کَنين مَدو مَ سُڻان،
جيئَن تو آڇِي ڪالَ، نالائِقَ نَوازِيا.

(٣)

جَڪرِي جهو جُوانُ، ڏِسان ڪونہ ڏيھَہ ۾،
مُهڙُ مِڙني مُرسَلِين، مَرسُ سندسِ شانُ،
"فَڪَان قابَ قَوسَين آوۡ آدۡنيٰ" اِي مُيسّرِ تَيس مَڪانُ،
اِي آگِي جو اِحسانُ، جَنهنِ هادِي ميڙِيو هِهڙو.

(٤)

✓ ڏمَرِيو تہ ڏُبي، پَرچِيو تہ پاتَ پَري،
جُنگَ جَڪرِي ڪَي، ٻَئي چَگَايون چتَ ۾.

(٥)

وَڪِندُ وَرِي آئِيو، ٻَڌُو سين ٻڌ ٻوءِ،
خاوَند! ڏي خُوشبوءِ، تہ سَڙَهو ٿيان سُورِين!

(٦)

وَڪِندُ وَرِي آئِيو، ڪِنو ٿِي ڪوجهو،

ڇڏي ٻيهورو، لکِسِ آرُ عطارَ سين.

(٧)

داتا سندي دَرَ تي، وَگندُ ٿي ويٺو،
بصرَ سين بازارِ ۾، ڪَرَ واڙيو ڇيٺو،
دَران تنهن پيٺو، جت ڪُفران ڪين پيي.

(٨)

وَگندُ وَرِي آئيو، سوروئي ترڪ،
گندا گُلابي ڪري، سيدُ جو سرڪ،
عطرَ سين اورڪ، تہ هُئين سدا سرهو.

(٩)

وَگندُ وَرِي آئيو، بَدُو بي نمازُ،
جيئن تِترَ مٿي بازُ، تيئن وَگندُ سرهاڻِ تي.

پورو ٿيو

شاھ ڀٽائي (رحمتہ اللہ عليہ) متعلق

اسان جا ڇاپيل ڪتاب

شاھ جو مختصر احوال	٠-٣٧
لطف اللطيف	٣-٥٠
لطيف باغ جو سير	٠-٧٥
مقدمہ لطيفي	٣-٠٠
شرح سر ڪلياڻ	٣-٥٠
" " مارئي	٤-٠٠
" " حسيني	٣-٥٠
" " مومل راڻو	٢-٥٠
" " يمن ڪلياڻ	٣-٥٠
" " سسئي آبري	٢-٥٠
" " سارنگ	١-٥٠
" " سامونڊي	١-٨٧
" " کنڀات	١-٨٧
" " سرڳ	[illegible]
شاھ جو رسالو (ميمڻ)	١٠-٠٠
" " " (شهواڻي)	٢٠-٠٠
ڪارڙي (شاھ جو فلسفو)	٣-٩٤
شاھ جون چونڊ ڪافيون	٠-٥٠

آر. ايڇ. احمد اينڊ برادرس
پبلشرس بوڪ سيلرس، عامي بازار، حيدرآباد (پاڪ)

سورھ سنڌي ادب

صاحب خان سورھ میرائي

Cell No: 0344 3919786
0300 3404488